

# Bhagavadgíta



**Píseň vznešeného  
s úctou opsal  
a různými myšlenkami doprovodil  
Josef Fric**



# **Bhagavadgíta**

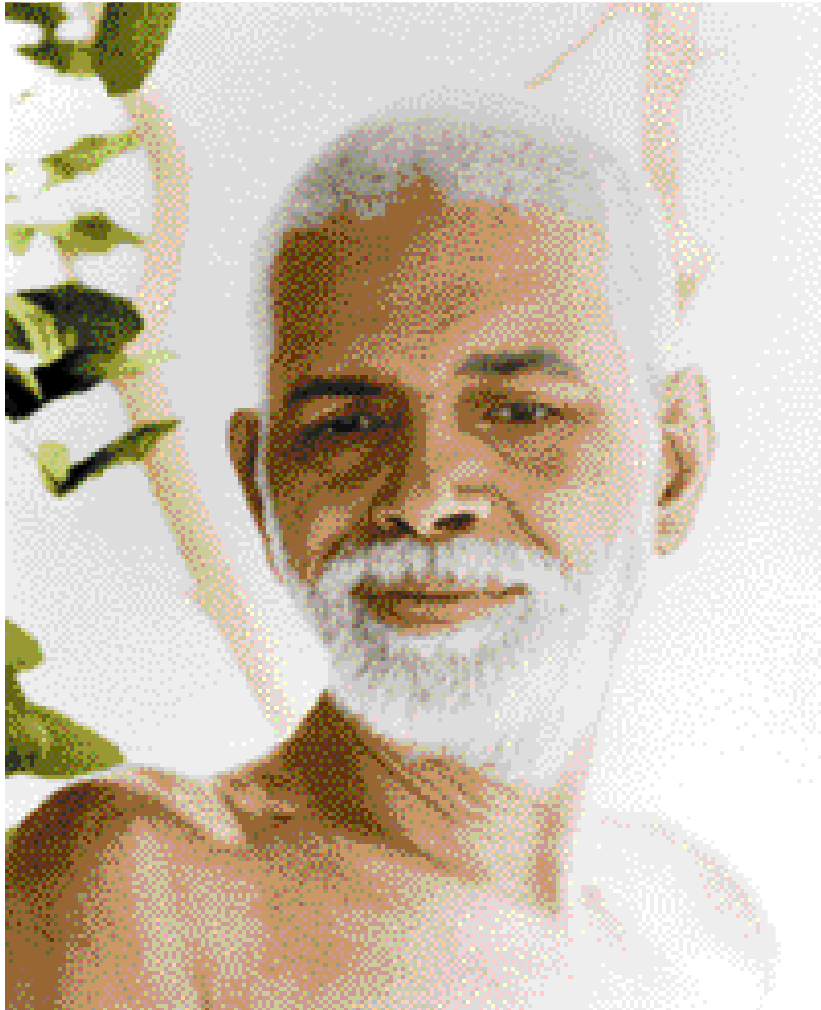
**Píseň vznešeného  
s úctou opsal  
a různými myšlenkami doprovodil  
Josef Fric**

**Bhagavadgīta**

© Josef Fric

Vydal a vyrobil: Josef Fric, Ledčice 9, 277 08

ISBN 80-239-1271-2



Věnováno Srí Ramanovi Maharíšimu

10.20. Jsem věčné Já, jež sídlí v srdci všech bytostí, jsem počátek bytostí, jejich střed i konec.



## **Na úvod**

Tato kniha byla vytvořena v únoru a březnu 2003 pod posvátnou Arunáčalou a plně odráží náladu, ve které pod Arunáčalou trávím čas. Její smysl nespočívá v prosazování uvedených myšlenek. Tato kniha vznikla díky mé inspiraci Bhagavadgítou, Srí Ramanou a Arunáčalou a možná bude inspirovat i toho, kdo ji přečte. Nikterak nechci obhajovat zde uvedené myšlenky nebo o nich diskutovat. Jsou to různé myšlenky, které se objevily v mé mysli a provázely mne. Zasadil jsem je dokonalého textu Bhagavadgity a zapsal je dříve, než z mé mysli zase odejdou. Pokud čtenáře nějaká myšlenka zaujme natolik, že o ní bude přemýšlet a tím ji vlastně porovnávat se svým způsobem vnímání světa a sebe samotného, potom tato kniha začala naplňovat smysl své existence.

Když se dívám zpět na svůj život, vidím jak jsem se pomalu ale jistě blížil až ke svému konečnému cíli - Arunáčale. Od Boha jsem dostal krásné zrození, nádherné dětství, za které se svým rodičům těžko odvděčím. Již od dětství jsem měl smysl pro spravedlnost a pravdu. První setkání s Budhovou naukou asi v 17 letech mne naplnilo obdivem k jejímu zakladateli, neboť jednoduše popsal stavy, které jsem sám zažíval, ale nedokázal jsem se v nich zorientovat.

Posléze přicházely knihy, které mé myšlení ovlivňovaly, od knih Ericha Fromma, přes knihy o holotropním dýchání Stanislava Grofa a jeho praxi s paní MUDr. Krumničkovou.

První cesta do Indie v roce 1996 přišla naprosto nečekaně. Jedna má kamarádka mi pověděla o své plánované cestě a já jsem dostal okamžitý nápad jet také. Předtím mne to ani ve snu nenapadlo. Ačkoliv ve svých snech jsem prožil mnoho poučných příběhů. V roce 1993 jsem měl první ze svých velice zvláštních snů, které velice silně ovlivnily můj život. V roce 1994 jsem obdržel ve snu první Boží milost. V tomto snu jsem prožil život dokonalého člověka a na závěr jsem se probudil ve tělesném i duševním stavu tohoto člověka. Od té doby jsem věděl co je cílem a že cesta, která k němu vede je naplněná moudrostí, čistotou a čínorodostí.

Indie velice ovlivnila můj život. Nejvíce na mne zapůsobili lidé. Prostí lidé, těžce pracující a žijící v podmínkách, které by Evropa označila za chudobu. Přesto byli tito lidé usměvaví, spokojení a zdálo se i šťastní. To bylo pro mne největší motivací, zjistit o Indii co nejvíce a poznat zdroj štěstí prostých indických lidí.

Proto jsem se do Indie vrátil a pracím dále. Díky svému kamarádovi Ovčákovi jsem navštívil Bodhgayu, místo Buddhova osvícení a nakonec jsem dorazil až pod Arunáčalu, k nohám velikého učitele Srí Ramany Maharišiho.

## **Bhagavadgíta**

Mahabharáta je klenotem nejen indické, ale vůbec světové literatury. Je to zákoník principů lidského chování v praxi, podle kterého lze žít klidný a smysluplný život. Všimneme-li si jednotlivých osob, jejich povah a chování, potom můžeme s klídem prohlásit, že lidský život se od dob sepsání tohoto veledíla, to je za skoro 5000 let, prakticky nezměnil. Naše civilizace, která se označuje za moderní a pokrokovou, ve srovnání s tehdejší zaostává ve stanovení povinností a práv jednotlivých členů společnosti a tím i v zajištění smyslu zdejší pozemské existence. Dnešní člověk je neustále bombardován myšlenkami, které tehdejší doba považovala za démonské, zatímco myšlenky dříve nejvyšší a nejdokonalější živoří mimo rámec oficiálního života. Bhagavadgíta, zpěv vznešeného boha Krišny,

je bezesporu nejdokonalejší duchovní dílo všech dob. Je to komplexní shrnutí moudrosti mnoha osvícených lidí geniálně posazený do středu Mahabharáty. Mahabharáta to je celý lidský život, Bhagavadgíta je nástroj k boji, kterým můžeme zničit neznalost své přirozenosti a tak ve středu života pochopit nebo si uvědomit pravý stav věcí. V Bhagavadgítě najdete principy, jak žít moudře a spokojeně, jak hledat hlubší moudrost, jak se zbavit strachů a závislostí a jak být neskonale šťastný. Ano, štěstí je prvotní příčinou veškeré aktivity, každá bytost po něm touží a většinou je schopná pro něj udělat cokoli. Ale právě to cokoli způsobí jen další a další utrpení všem okolo i bytosti samé. Takže štěstí se změní v sen, který se nikdy neuskuteční, protože vždy něco důležitého chybí. To něco je právě ono neprojevené ticho a mír věčné blaženosti, o kterém hovoří všechna náboženství. A cesta ke štěstí? To je cesta k osvobození vnitřnímu, pochopení fungování myslí a jejího způsobu sebezotročování. Pouze opravdová touha projít tuto nesnadnou cestu zaručí úspěch a návodem nechť je Mahabharáta a Bhagavadgíta kompasem k orientaci ve složitém světě vlastní myslí.

### **Myšlenky Bhagavadgíty v evropské kultuře**

Evropská kultura čerpá ze tří hlavních, navzájem propojených zdrojů, antiky, Egypta a Bible. V biblických příbězích se objevuje myšlenka jediného Boha, zdroje všeho života a morálního základu jednání lidí, kteří chtějí žít moudře a spokojeně. To co je v Bhagavadgítě bitva, to je v Bibli Exodus. Co jiného může být odchod z otroctví, zjevení na hoře, ničení pochybujících a konečné dosažení Bohem země zaslíbené. Nikdo z těch, kdo z Egypta odcházejí, nemůže do Izraele. Musí dojít ke znovuzrození, naprostému očištění od Ega, potom může být dosaženo nejvyšší moudrosti. Mojžíš dostává největší moudrost ve formě jména Boha: "Jsem ten, který je". Tato moudrost stojící v Bibli osamocně, je v Bhagavadgítě opakována neustále, od začátku do konce. V Novém zákoně je myšlenka sebezpoznání podána prostřednictvím Ježíše, který je nepochybně osobnost, která dosáhla nejvyšší moudrosti a cestu k ní ukazuje odevzdáním se Bohu, láskou a soucitem k okolí, sebezpytováním, odpoutáním se od materiálních světských hodnot a hledání hodnot trvalých. A smrt na kříži a znovuzrození není zase nic jiného než symbolické znázornění bolestivého zničení nevědomosti a získání sebezpoznání, kdy je Ježíš očištěn a schopen přijít k Otci.

V antické literatuře je Odysea stejným příběhem, pouze Odysseus přežívá všechny nástrahy a útrapy cesty a nakonec ničí všechny, co ohrožují jeho dům. Hydra, které narůstá nová hlava po useknutí je jen boj s připoutanostmi ke smyslovým předmětům a ostatními rušivými myšlenkami. Pouze hlava medúzy, která hlavy neseká ale mění v netečný kámen, je schopna tuto zrůdu překonat.

Staré příběhy, báje a pohádky, které se zachovaly v evropské kultuře z dávných dob jsou důkazem, že v minulosti byly doby, kdy myšlenky Bhagavadgíty byly součástí života našich dávných předků. Pokud si Bhagavadgítu přečteme, pak se pouze vracíme k zapomenutým klenotům lidské moudrosti a vzdělanosti.

### **Příběh Mahabharáty**

Mahabharáta je velké vyprávění o rodu Bharatovců. Dva královští synové, bratři Dhrtarástra a Pándu jsou následníky trůnu. Starší syn Dhrtarástra je od narození slepý a tak vládu měl



převzít mladší Pándu. Ten však prokletím ztratí možnost mít děti a tak se vlády ujme starší slepý Dhrtaráštra. Pándu a jeho manželky odejdou do bezdomoví. Zde se první manželka Kuntí svěřá se svým kouzlem, který jí umožní zavolat kteréhokoli boha a ten s ní počne dítě. Pándu souhlasí a tak obě manželky získají od bohů celkem pět dětí. Brzy na to Pándu zemře a jeho druhá manželka zemře na jeho pohřební hranici s ním. Kuntí s pěti syny se vrací na královský dvůr. Zde se Dhrtaráštrovi a jeho manželce narodilo sto synů a tito synové jsou vychováni společně s Pánduovci. Zatím vládne Dhrtaráštra, ale po něm má připadnout vláda Pánduovým synům. Dhrtaráštrovi synové se tomu snaží všemi různými způsoby zabránit. Pokouší se bratry různými způsoby zabít, ale to se jim nepovede. Nakonec Pánduovci prohrají ve vrcháběch vše včetně práva vládnout 13 let a odcházejí do vyhnanství. I ve vyhnanství jim Dhrtaráštrovi synové usilují o život. Pánduovci však všechny úklady přežijí a vrací se zpět a znovu požadují své království. Dhrtaráštrovi synové odmítnou dát jim alespoň pět vesnic, kde by mohli Pánduovci vládnout a naplnit svou dharmu panovníků. V této chvíli není jiné řešení než válka. Pánduovci si během svého života získali mnoho přátel a ti teď s nimi stojí proti přesile Kúruovců, synů Dhrtaráštrových a jejich přátel. V tomto okamžiku začíná Bhagavadgíta.

Tento příběh má mnoho různých významů, ale hlavně vyjadřuje symbolicky boj mezi moudrostí a nevědomostí. Je to příběh myslí člověka, kterého jeho nevědomost, neznalost pravdy, dožene až do tak svízelné situace, že začne uvažovat o příčinách svého chování a svého trápení. Pokud obrátí svou pozornost ke své myslí, může objevit to co mu doposud bylo skryto. Já nejsem já, já není to co si doposud myslel. A to je začátek té nejužasnější cesty k největší svobodě. Božské vlastnosti Pánduovců jsou nyní konfrontovány s lidskými vlastnostmi synů Dhrtaráštrových. Tyto lidské vlastnosti vytváří falešnou představu já, Ego, kdy je za já považováno tělo. V této představě je pak správné vše, co dělám pro potěšení těla prostřednictvím smyslových vjemů a za štěstí je považován materiální dostatek a co nejvíce smyslových potěšení. Naproti tomu stojí Božské vlastnosti Pánduovců. Jejich způsob života je plnit své povinnosti, které vyplývají z jejich zrození, dodržovat veškeré zákony a neustále setrvat v pravdě a čistotě. Tato cesta je cestou k osvícení, ke zničení mylné představy Ega a získání pravého poznání, poznání pravého Božského Já, zdroje všech myšlenek, ale hlavně zdroje pravého nepomíjivého štěstí.

## **Jóga**

Celá Bhagavadgíta je založena na slově jóga a jogín. Jóga zde znamená úplné duchovní cvičení, které obsahuje různé metody a celý tento komplex je zaměřen na zklidnění a ukáznění myslí. Hathajóga, tělesné cvičení, která se v západních zemích uchytila je pouze jednou z mnoha součástí celého systému. Tento systém je určen nejen ke kultivaci těla, ale především na kultivaci ducha, jeho osvobození z područí hmotných představ a dosažení tak naprostého, nepochopitelného, nepopsatelného a nekonečného blaha ve spojení s původním zdrojem lidské bytosti, ve spojení s Bohem. Pouze uvědomění si své právě Božské podstaty dává životu člověka opravdový smysl. Být jogínem je sebepoznání, nalezení nepomíjivé věčnosti, to je jediným smyslem pomíjivého života, který je od svého počátku ovlivněn neúprosným během času, naprosto jistým zmarem všeho hmotného a nakonec i smrtí člověka.

## KAPITOLA PRVNÍ

První kapitola je úvod příběhu. Předchozí život, jakkoli úspěšný, aktivní, prospěšný a zajímavý není schopen přemýšlivé bytosti odpovědět základní otázky života a tak dát životu smysl. Kdo jsem? Proč žiji? Co bude po smrti? V kontextu běžného životního shonu si člověk málokdy pokládá tyto otázky. Spíše se snaží se těmto otázkám vyhnout. Někdo se tomu úspěšně brání až ke sklonku svého života. Ale blížící se smrt a pomíjivost věcí okolo člověka stejně dostihne. Člověk nevědomý se nevyhnutelně smrti bojí, té černé nicoty, ztrátě všeho co mám a co jsem. V tu chvíli se opět objevují dávno zapomenuté otázky a děsivá blízkost smrti a strachu z ní vytváří zoufalou situaci. Život se mění v přežívání a předchozí smysl života je jen dávná vzpomínka. Byla to vůbec pravda, kam se vše krásné podělo, co bude zítra, k čemu jsem teď dobrý, nikdo nestojí o mé zkušenosti, nic užitečného už nemohu dělat, neustále o mne musí pečovat, už jen překážím. Zoufalá snaha zapomenout, ještě další telenovela, zas nějaký čas utekl, jídlo, spánek, televize. Ještě jeden den - jídlo, spánek, televize a znovu a znovu a znovu. Jak ještě dlouho?

V této chvíli je už pozdě se ptát a najít odpověď. Bytost chycená do pasti na konci života nemá žádnou šanci něco pochopit. K boji musí dojít ve chvíli, kdy je ještě šance ho vyhrát. Čím dřív, tím líp. V pasti je každý z nás, každý si svou past vylepšuje a zesiluje. K čemu je mi sluneční světlo pronikající z venku škvírou, když úplně pohodlně mohu ve své pasti chodit po hmatu? A vůbec, když tu škvíru ucpu, tak přece není žádné venku. Kdo mi to může dokázat! Takhle se chováme všichni, když se někde objeví trochu světla, rychle zavřít oči a tu díru ucpat. Pouze moudrý člověk má odvalu se podívat. Ten nový pocit, nová svoboda probudí touhu rozbít tu past a vidět vše. Ale jak mohu holýma rukama rozbít tu pevnou a jednodlou past? Není lépe tu díru ucpat a být klidný. Bohužel ne, to už nikdy nepůjde, protože kdo už jednou viděl, ten ví, že světlo existuje a tma je jen v jeho vlastní pasti, v jeho vlastní mysli. A ta past není jednodlá, je to jen spousta ucpaných děr a vše drží pohromadě jen díky tomu, že ji neustále podpíráme a opravujeme. Odstupme o ní a ona se sama zhroutí.

### **1. Co učinili, Saňdžajo, moji a Pánduovi bojechtiví synové, když se shromáždili na poli dharmy, na poli Kuruů?**

Co se stalo? Pět smyslů - Pánduovci neustále ohrožovaných sto pokušeními - Kuruovci se shromáždili na bitevním poli. Ano, došlo k prvnímu uvědomění si neudržitelného stavu. V mysli se objevil nový prvek. Vznikl jakýsi nezávislý pozorovatel a došlo k odhalení nepřítelů, kohosi, kdo způsobuje problémy a zmatky. Kdo je však tento nepřítel? Co nutí udělat člověka věci, které jsou jasně špatné? Zdánlivě slabé ctnosti se vrhají do boje proti přesile pokušení, do boje proti falešnému já, do boje proti Egu. Poznání, že pravda není to, co si myslíme, je největší počin v životě bytosti.

### **2. Saňdžaja pravil: Jakmile král Durjódhana spatřil rozvinuté šiky pánduovského vojska, přistoupil k učiteli a pronesl tato slova:**

**3. Pohled, učiteli, na to mohutné vojsko synů Pánduových, jež sešikoval Drupadův syn, tvůj moudrý žák.**

**4. Jsou tu hrdinové, zdatní lučištníci, kteří se v boji vyrovnají Bhímovi i Ardžunovi - Jujdhána, Viráta, velký válečník Drupada.**

**5-7. Dhrštakétu, Čékitána i statečný vládce Káší, Purudžit a Kuntibhódža a býk mezi muži Šaibja, též odvážný Judhámanju, s ním statečný Uttamaudžas, Saubhadra a synové Draupadí - samí velcí válečníci. Poznej také, ó nejlepší z dvojzrozců, velitele mého vojska, kteří mezi námi vynikají. Jmenuji ti je, aby sis učinil představu.**

**8-9. Ty sám, Bhíšma, Karna a též Krpa, vítězný v boji, Ašvattháman i Vikarna a rovněž syn Sómadattův a mnozí jiní hrdinové vyzbrojení nejrůznějšími zbraněmi, vesměs zkušené válečníci, nasadili pro mne své životy.**

Pokoušení, touhy, připoutanosti, závislosti, hněv, žárlivost, nenávisť, to jsou zbraně Kuruovské armády, proti nim stojí vznešené vlastnosti Panduovců, odhodlanost získat nejvyšší poznání, šťastný život v pravdě a čistotě. Obě armády pocházejí z jednoho zdroje, jediné lidské mysli.

**10. Neomezené je toto naše vojsko, chráněné Bhíšmou, omezené je však tamto jejich vojsko, chráněné Bhimou.**

Na první pohled se zdá, že bitvu o poznání nejvyšší pravdy nelze vyhrát, že soupeř je neomezený a vlastní armáda ctností je slabá. Dlouholetý zvyk žít v nevědomosti je velice silný a pochybnosti podřývají odhodlání bojovat. Nepřítel je všude, vše co jsem kdy dělal, co jsem si myslel, co jsem viděl, to vše odcizil právě realitě, přivlastnil to sobě a veškerou krásu, svobodu, štěstí a blaženost tak zničil. Navíc se vydává za právě Já a tvrdí, že zde žádné jiné šťastnější Já není.

**11. A proto vy všichni, jak tu stojíte po oddílech ve všech šicích, chraňte především Bhíšmu.**

Nepřítel však ví, že je velice zranitelný, ví, že je odhalen a musí bojovat ze všech sil. On jediný, složený pouze z myšlenek, je totiž smrtelný, duše a Bůh jsou nesmrtelní.

**12. Tu mocný praotec, nejstarší z Kuruů, potěšil jeho srdce, když zařval hlasitě jako lev a zadul do lastury.**

Ego vytváří a podporuje závislosti a závislosti živí Ego. Tak to je celou dobu a ve chvíli tísně se všechny spojí, protože zničení Ega zničí závislosti a ničení závislosti oslabuje Ego. Každá nezávislá myšlenka byla dříve hned pohlčena, nyní vznikl ostrůvek svobody a z něj je možno vidět nekonečné vody falešných představ a závislostí.

**13. Pak se naráz rozezvučely lastury, kotle bubínky, bubny i rohy, a ten hluk byl děsivý.**

**14. Nato i potomek Madhuův, i Pánduovec na velkém válečném voze taženém bílými oři zaduli do božských lastur,**

**15-18. Hršíkéša do Páňčadžanji, Dhanandžaja do Dévadatty, Vrkódara, muž strašných činů, zadul do mohutné lastury Paundry, král Judhištira, syn Kuntí, do Anantavidžaji, Nakula se Sahadévou do Sughóši a Manipušpaky. Král Káší, skvělý lučištník, a Šikhandin, mocný válečník, Dhrštadžumna, Viráta i neporažený Sátjaki, Drupada, synové Draupadí a Saubhadra mocných paží dulí na všech stranách do svých lastur, ó zeměvládce !**

Ctnosti, podpořené odhodláním dosáhnout pravdy a Božskou věčnou přítomností však odpovídá jasně a jednoznačně. Bitvu určitě vyhraje.

**19. A ten děsivý hluk, který rozezněl nebe i zemi, rozdíral srdce synům Dhrtaráštrovým.**

Tato odpověď sama o sobě je ve výjimečných případech schopna bitvu vyhrát, jindy dojde k různě dlouhému a často vyčerpávajícímu boji.

**20-22. Když už mělo dojít k boji, Pánduovec s opem ve znaku pohlédl na rozestavěné syny Dhrtaráštrovy, pozvedl svůj luk a k Hršíkéšovi pronesl, ó králi, tato slova : Zastav můj vůz mezi oběma vojsky, Ačjuto, než si prohlédnu ty, kdo jsou zde rozestavení dychtiví boje a kdo se mnou mají bojovat v tomto válečném úsilí.**

**23. Podívám se na ty, kdo se shromáždili, aby zde bojovali a v bitvě způsobili radost zlovolnému synu Dhrtaráštrovu.**

Ardžuna, vojevůdce chce přehlédnout stav bojiště - myslí. Mít přehled je velice důležité pro vedení každého boje - jasně poznat nepřítel, jeho vlastnosti, taktiku a slabiny a potom co nejučinněji udeřit.

**24-25. Saňdžaja pravil: Takto osloven Gudákéšou zastavil Hršíkéša nejlepší z vozů mezi oběma vojsky, ó Bharatovče, naproti Bhíšmovi, Drónovi a ostatním panovníkům a pravil: "Pohled, synu Prthy, na tyto shromážděné Kuruy."**

Jediný, kdo nám může ukázat stav tohoto bojiště, je ten, kdo je nade vše povznesen, věčný netečný pozorovatel. Bez emocí, závislostí a to i v dané chvíli pozitivních, protože každá emoce je zaslepenost a znemožňuje vidět pravý stav věcí. Proto se vždy obraťte na Boha a jeho dokonalé hledisko.

**26. A syn Prthy tam spatřil stát otce, dědy, učitele, strýce, bratry, syny, vnuky, švagry a rovněž tchány a přátele v obou vojscích.**

Na tomto bojišti stojí proti sobě příbuzní, dlouholetí přátelé a učitelé. Každá myšlenka pochází z jedné myslí a tato se teď dělí na klidnou ctnostnou a rušivou matoucí. Dříve nikdy nebylo vše jen špatné nebo ctnostné, nyní však došlo k rozdělení.

**27. A když syn Kuntí spatřil, jak jsou všichni ti příbuzní rozestavení, prostoupil ho hluboký soucit a sklíčený pravil:**

**28. Ardžuna pravil: Ó Krišno, když vidím své vlastní příbuzné, chtivé boje, v bojovém seskupení, údy mi malátní, vysychá mi v ústech.**

**29. Chvějí se po celém těle a vlasy se mi ježí. Luk Gándíva mi z ruky padá a kůže na mně jen hoří.**

**30. Nemohu se udržet na nohou a mysl jako by mi bloudila. Vidím zlověstná znamení, ó Kéšavo.**

Při prvním přehlédnutí, co vše musí být obětováno dosažení dokonalosti se stane, že pochybnosti zvítězí nad odhodláním ctností. Mysl se nemůže soustředit, vzniká neklid a zmatení. Nic už nikdy nebude jako dříve. Stojí nejvyšší pravda za tuto oběť?

**31. Nevidím nic dobrého, když v boji zabiji své vlastní příbuzné, ani netoužím, milý**

**Krišno, po nějakém dalším vítězství, království nebo štěstí.**

**32-35. Ó Góvindo, k čemu nám bude království, radost, ba i samotný život, když všichni, pro které si je můžeme přát, jsou nyní seřazeni na tomto bojišti. Ó Madhusúdano, i když učitelé, otcové, dědové, strýci, tcháni, vnuci, švagři a všichni příbuzní zde stojí přede mnou, připraveni obětovat své životy a majetek, proč bych si měl přát je zabit a sám přežít? Ó udržovateli všech bytostí, nejsem připraven s nimi bojovat ani pro vládu nad třemi světy, tím méně tohoto světa. Jaké potěšení budeme mít zahubíme-li Dhrtaráštrovny syny?**

Ano všechna smyslová pokušení, všechny radosti plynoucí ze smyslových požitků, to vše musí zhynout, aby nastal naprostý klid myslí. Jsem připraven ve všem tak příjemného vzdát za nejasný cíl, Božský blažený stav bytí a vědění?

**36. Hřích na nás ulpí, jestliže zabijeme tyto útočníky. Proto není od nás správné zabit syny Dhrtaráštrovny a naše přátele. Co bychom tím, Mádhavo, získali a jak můžeme být šťastní, zabijeme-li své vlastní příbuzné?**

**37-38. Ó Džanárdano, jestliže tito muži, jejichž srdce jsou přemožena chtivostí, nevidí žádnou chybu v zabíjení příslušníků své rodiny a ve svárech se svými přáteli, proč bychom my, kteří o špatnosti zničení rodu víme, měli takto hříšně jednat?**

Je opravdu Božský blažený stav bytí a vědění důležitější než naše běžné radosti? Naše požitky nás sice okrádají o Božský blažený stav bytí a vědění, ale je to dostatečný důvod se jich zbavit?

**39. Se zánikem rodiny je zničena věčná rodová tradice a tím upadne zbytek rodiny v neznabožství.**

**40. Převládne-li v rodině bezbožnost, ó Krišno, dojde k mravnímu úpadku žen, a poklesnou-li ženy, ó potomku Vršni, přijde nežádoucí potomstvo.**

**41. Přibýváním nežádoucího obyvatelstva vznikne hrozivá situace jak pro rodinu, tak i pro ty, kteří rodinné tradice ničí. Předkové takto zničených rodin jsou také ztraceni, protože se jim přestane obětovat jídlo a voda.**

**42. Následkem zlých skutků ničitelů rodových tradic, jež způsobují vznik nechtěných dětí, se ničí odvěky společenský řád a blaho rodiny**

**43. Ó Krišno, slyšel jsem od duchovních mistrů, že ti, kteří zničí rodinné tradice, budou vždy přebývat v pekle.**

**44. Ó běda, jak je podivné, že jsme odhodláni spáchat tak velké hříchy. Z touhy po královském štěstí jsme schopni zabít i příbuzné.**

Je touha po dosažení Božském blaženého stavu bytí a vědění lepší než touha po smyslových požitcích. Máme právo při naplňování vznešené touhy obětovat tužby nevznešené, vznést tak zmatek do zdánlivě klidné a spokojené myslí?

Ardžuna vychází z příkázání svatých knih, ctít život i nepřátele, zachovávat oběti, udržovat klid v rodinách a nemísit jednotlivé druhy lidí.

**45. Bylo by lépe, kdybych se nebránil a beze zbraně byl v bitvě zabit ozbrojenými syny Dhrtaráštrovými.**

**46. Sañdžaja pravil: Takto promluvil Ardžuna uprostřed bojiště, odhodil luk a šípy a zachvácen žalem usedl do válečného vozu.**

Pochybnosti mohou naprosto ovládnout odhodlanost každého člověka na začátku bitvy. V takovém případě je nutno se obrátit k moudrým knihám a mudrcům, aby počáteční nedůvěru pomohli vymýt. Jen ti nejšťastnější jsou schopni přijmout tuto milost přímo od Boha.

## **KAPITOLA DRUHÁ**

Pochybnosti stojí vždy na straně nepřítele, Krišna je však na straně naší. V druhé kapitole Krišna vysvětlí povahu světa a představí základní způsoby uklidňování mysli. Jednotlivé části jógy – karmajóga, bhaktijóga, dhjánajóga a džňánajóga jsou pouze principiálními vyjádřeními těchto způsobů. Obrovskou předností Bhagavadgíty je právě tento široký záběr možností. Málokdo je schopen projít stezkou k sebezpoznání pouze pomocí jedné části jógy. Vždy je možno a mnohdy potřeba kombinovat různé postupy. Nikdy ovšem nesmí být zapomenuto pravého cíle, kterým je vždy jen a jen sebezpoznání. Není závadou, ba naopak, když džňánajógu zlehčím odevzdaností bhaktijógy, nebo když bhaktijógu zpřesním poznáním džňánajógy, vždy při tom musím vidět pokrok ve svobodě svého konání neboli karmajóge a spočinutí v klidu neboli dhjánajóge. Cílem celé jógy je poznání nejvyššího a sebezpoznání. Vždy musím cítit pokrok ve svobodě své mysli. Pokud k němu nedochází, je nutno používanou metodu důkladně analyzovat, hledat její slabinu a metodu upravit tj. zesílit tak, aby se opět stala účinnou v boji proti Egu. Metoda není důležitá, důležitý je výsledek. Musíme si uvědomit, že Ego není neměnný nýbrž obdivuhodně přizpůsobivé, takže ztráty způsobené použitou metodou je schopno rychle nahradit vytvořením podmínek pro její existenci v mysli a tak jejím přivlastněním. To se pozná, když metoda se stane radostnou a plnou potěšení. Funkční metoda vyvolává pocity zoufalství, beznaděje, osamělosti a smutku. Tehdy Ego opravdu trpí ztráty. Musíme však dát pozor na masochistickou radost z vlastního ponížení a utrpení. Vždy je nutno důkladně analyzovat všechny své myšlenky a pocity a vyhnout se vytvoření nových opačných připoutaností místo původních zničených.

**1. Saňdzaja pravil: K němu, jenž byl takto prostoupen soucitem a sklíčený a oči měl zalité slzami, pronesl Madhusúdana tato slova.**

**Bůh je vždy nablízku, v našem Srdci a jeho láska je nekonečná.**

**2. Vznešený pravil: Ardžuno, odkud pochází tato tvá ochablost v nesnázích, která není hodna Árji, nevede do nebes a působí hanbu?**

**3. Nepoddávej se zbabělosti, synu Prthy, neboť ta ti nepřísluší. Odhoď nízkou slabost srdce a povstaň, ó hubiteli nepřátel.**

Nepodléhej pochybnostem, jsou to jen další zbraně Tvých nepřátel, nepřátelé, kteří se vydávají za přátele, nepřátelští záškodníci ve vlastních řadách. Proti takovému nepříteli stojíš, tak neměj s ním žádné slitování.

**4. Ardžuna pravil: Jak mám, Madhusúdano, v bitvě obrátit šípy proti Bhišmovi a Drónovi, kteří si zaslouží úctu, ó ničiteli odpůrců?**

**5. Vždyť je lépe žít na světě třeba jen z almužny než zabíjet vznešené učitele. Ale i kdybych zabil učitele chtivé prospěchu, požitky, jimiž bych se zde těšil, by byly potřísněny krví.**

Vlastnosti, které byly hodnotné celý předchozí život, jsou najednou na straně nepřítele. Ony byly totiž také živeny touhami a připoutanostmi. Při poctivém rozdělování se ocitnou v jeho táboře. Vzdát se jich a zničit je, to není snadné.

**6. Ani nevíme, co pro nás bude lepší, zdali zvítězit, anebo jim v boji podlehnout. Pakliže pobijeme Dhrtaráštrovce, kteří jsou proti nám rozestaveni, sami nebudeme mít chuť žít dál.**

Bude život mít smysl, když potlačíme příjemné chutě, krásu, vzrušení, pocit užitečnosti, lásku? Nebude bezbarvý a nudný? Co bude až zůstane jen ticho a klid? Nebude tam nuda a samota? Je nepředstavitelný klid a štěstí lepší než běžná potěšení?

**7. Jsem ochromen nemístným soucitem, v mysli mám zmatek v tom, v čem tkví má povinnost. Proto se tě táži, a pověz mi najisto, co bude lepší. Jsem Tvůj žák, pouč mne, hledám v Tobě své útočiště.**

Nevím co je lepší udělat, bojovat a ničít vše co jsem ctil nebo podlehnout a žít s pocitem nenaplněného života? Prosim Bože, dej mi Tvou milostí radu a sílu uskutečnit co je nutné. Jsem Tvým oddaným a poslechnu co mi říkáš.

**8. Nevidím totiž, co by mohlo zaplašit zármutek, který mi vysouší smysly. Ani kdybych na zemi získal kvetoucí království, prostě všech nepřátel, či dokonce vládu nad samými bohy.**

**9. Saňdžaja pravil: Takto oslovil Gudákéša, hubitel nepřátel, Hříkíešu. "Nebudu bojovat," řekl Góvindovi a zmlkl.**

Bojím se prázdnoty a samoty, nevidím nic, co by mne mohlo potěšit. Nerozumím této situaci, nevím co mám dělat, nevidím žádnou šťastnou budoucnost. Vzdávám se, nemohu bojovat sám se sebou.

**10. Pán smyslů Krišna pravil, ó Bharatovče, sklíčenému Ardžunovi mezi oběma vojsky jakoby s úsměvem tato slova:**

Bůh je vždy a všude s námi, je naše opora i útěcha, v každém okamžiku se k němu můžeme obrátit a o nás nezklame. Musíme ovšem vědět, co od něj můžeme žádat a také dostat. Útěchu moudrosti, klid ticha a sílu poznání - to jsou jeho dary.

**11. Vznešený pravil: Trápil ses věcmi, jimiž není třeba se trápit, a přitom říkáš slova moudrosti. Mudrci se netrápí ani nad mrtvými, ani nad těmi, kdo žijí.**

Naučil jsi se moudrá slova, ale neznáš přesně jejich smysl. To vše bylo dobré, aby jsi došel až sem. Teď se to stává zbytečnou zátěží, zbav se toho a buď svobodný. Naříkáš jen nad svým otroctvím.

**12. Neboť se věru nikdy nestalo, aby nebylo Mne, tebe, či těchto vládců, a stejně tak se ani nestane, abychom my všichni kdy přestali být.**

Vše existuje pouze ve věčném kontextu Boha a vědomí - jeho základního projevu. Vše je jeho součástí. Cokoli je projevené musí zákonitě skončit, ale neprojevená podstata je věčná.

**13. Podobně jako v tomto těle duch prožívá mládí, dospělost a stáří, stejně tak nabývá i jiného těla. Tím se moudrý nedá mást.**

Vše jsou jenom myšlenky, jedna skončí, druhá začne. To není skutečnost, ta nemá nikdy konce. V kontextu pravého poznání je vše jen hra s jasnými pravidly, v kontextu iluze je to skutečnost plná utrpení a nesmyslnosti.

**14. Ó synu Kuntí, vždyť doteky smyslů s hmotným světem, vyvolávající horko a chlad, blaho a strast, přicházejí a odcházejí, jsou nestálé. Snášej je trpělivě, Bharatovče.**

Připoutanosti, touhy, závislosti, radosti a pocity jsou jen věčně proměnné myšlenky. Začnou a skončí a přijde jiný další pocit. Hledej a nalezní zdroj toho všeho, to ticho, odkud všechny myšlenky vycházejí. Vše co zobrazují je jen věčně proměnné okolí, které nikdy nebude dle našich představ. Jediná cesta je osvobodit se od nesmyslné připoutanosti.

**15. Jedině moudrý člověk, kterého ony nerozruší a pro něhož jsou blaho i strast totožné, ó býku mezi muži, jen ten je hoden nesmrtelnosti.**

Věčný princip je netečný k úspěchu i neúspěchu, všechny emoce, i vysoce morální jsou rušivé a vycházejí z nevědomosti. Právě poznání vidí svět z perspektivy Boha a ví, že vše co se v iluzi odehrává má své příčiny a důsledky, ale nenechá se tím obelstít. Všechny tyto jevy jsou pouze v iluzi světa. Věčnost nezná žádné jevy a změny. Tam je nekonečné ticho.

**16. Ti kdo vidí pravdu, došli k závěru, že to co je iluzorní, je pomíjivé a to co je stálé je věčné. K tomuto závěru došli když studovali povahu obou.**

**17. Věz však, že to, čím je toto vše proniknuto, nelze zahubit. Nikdo nemůže přivodit zkázu toho, co nepomíjí.**

Představa projeveného věčného Boha je prázdný prostor, který může obsahovat hmotu nebo energii, ale po té co hmota nebo energie prostor opustí, prostor zůstane tímto nepoznamenán. Hmota a energie jsou tak vlastností neměnného prostoru. Takto si můžeme představit Boha, který vše obsahuje, vše prostupuje, ale není pozorovatelný. Můžeme si pouze uvědomit jeho existenci, nic ve kterém je vše.

Ideová představa věčného Boha je věčné vědomí, jehož produktem je mysl, která ze smyslů přijímá signály a z nich sestavuje obraz světa. Z tohoto pohledu je svět a vesmír pouze myšlenkou a myšlenky pouze vlastností vědomí. Zavřeme oči, svět nevidíme, usneme a ve snu je naprosto jiná "realita". Uklidnění mysli, zastavení myšlenek vrací stav prvotní, svět "zmizí" a objevuje se pravá skutečnost, Bůh - vědomí bytí v blaženosti.

**18. Praví se, že tato těla vtěleného, který je trvalý, nezničitelný a nezměřitelný, jsou smrtelná. Proto bojuj, ó Bharatovče.**

**19. Kdo si myslí že zabíjí, nebo je zabíjen je nevědomý. Právě poznání je že On nezabíjí ani nemůže být zabít.**

**20. On se nerodí ani nikdy neumírá, nikdy nevznikl ani více nezanikne. Je nezrozený, trvalý, odvěký a starobylý nezahyne, je-li zabito tělo.**

**21. Což člověk, který ví, že On je nezničitelný, trvalý, nezrozený a nepomíjivý, někoho zabíjí či dává zabít, synu Prthy?**

**22. Podobně jako člověk odhazuje zchátralé šaty a bere si nové, stejně tak vtělený duch odhodí zchátralá těla a vstupuje do jiných, nových.**



**23. Zbraně se ho netknou, oheň nespálí, voda ho neprosákne ani vítr nevysuší.  
24. Nelze ho tít, nelze ho spálit, promočit ani vysušit, je trvalý, všepromikající, pevný, nehybný a věčný.**

**25. Práví se o něm, že je neprojevený, nepředstavitelný a neměnný. Znáš-li ho takto, pak nemáš, proč bys nad ním truchlil.**

Pouze nevědomost, neznalost pravé skutečnosti způsobuje, že pomíjivé tělo se vydává za bytost. Skutečná bytost však tělo prostupuje a je nesmrtelná a neměnná, ačkoli se zdá, že na sebe bere mnohé tvary. Tyto verše jsou dostatečně konkrétní. Pomíjivé vždy pomine, nepomíjivé vždy zůstává neměnné.

**26. Ale i když se domníváš, válečníku mocných paží, že se stále rodí anebo že stále umírá, ani pak nemáš proč ho litovat.**

**27. Vždyť kdo se narodil, zcela jistě zemře, a kdo zemřel zcela jistě se narodí. Proto bys neměl želeť toho, co je nevyhnutelné.**

Pokud si nedokážeš představit nesmrtelný nezrozený princip a máš představu umírajícího a znovu se rodícího bytí, nemusíš truchlit. Nezáleží na představě nejvyššího principu. Každá představa je pouze nepřesným pokusem o popsání nepopsatelného. Důležitá je vira v nejvyšší princip. Tato vira je nástrojem k jeho dosažení.

**28. Bytosti jsou na počátku neprojevené, uprostřed jsou projevené a neprojevené jsou opět na konci. K čemu tedy nárek, Bharatovče?**

Žádná vtělená bytost nezná svou předchozí ani svou budoucí podobu. Známe jen určitý nynější stav, který se stejně průběhem času mění. Jestlipak si vzpomeneme, co bylo před dvaceti lety, jaké byly představy co bude za dvacet let, tedy nyní? Jak si představujeme svůj svět za dvacet let? Co však je pořád důležité? Žít teď, v tom jediném nekonečném nyní.

**29. Zázrakem ho jeden spatří, zázrakem o něm jiný hovoří a další o něm zázrakem slychá. Někdo ho však nezná, třeba o něm slyšel.**

Ti kdo opravdu znají, hovoří zřídka a většinou mlčí. Ti kdo dostali milost, ale nemají úplné poznání, hovoří s nadšením. Ti kdo nedostali milost, ale věří, tak naslouchají. Ti kdo nemají dar víry, ač slyší slova, tak nevědí kam je zařadit.

**30. Tento duch vtělený v těle veškerenstva je trvale nehynoucí, Bharatovče. Proto bys neměl truchlit pro žádnou bytost.**

Věz, že tělo je smrtelné a musí zahynout, to nesmrtelné však pokračuje dále. Není třeba žádné vzrušení mysli pro nevyhnutelnou věc.

**31. Dbej na svou povinnost a přestaň se chvět. Vždyť pro válečníka není nic lepšího nad spravedlivý boj.**

Ve vlastní bitvě jsme všichni ctnostní brahmáni i udatní válečníci. V naší mysli je spousta zákeřných a podlých věcí a ty se musí odstranit. Každé váhání nahrává soupeři a zbytečně prodlužuje bitvu, jejíž výsledek je jasný. Vždy vítězí a zůstane věčnost, pomíjivost pomine.

**32. Šťastní jsou, synu Prthy, kšatrijové, kterým se naskýtá takováto bitva, jakoby příznivou náhodou otevřená brána do nebe.**

Šťasten je i ten, kdo pozná povahu myslí a stojí před bitvou za sebezpoznání. Dveře k poznání vlastního Já jsou dokořán otevřeny. A poznání Božské podstaty vlastního bytí to je přece nejbližší a nejdokonalejší nebe.

**33. Nepodstoupíš-li tento spravedlivý boj, pak zahodíš svou povinnost i slávu a utrpíš ztrátu pověsti spravedlivého válečníka.**

Pokud vzdáš tento boj, budeš s tím muset žít. Co můžeš učinit dnes, neodkládej na zítra. Zítra to nemusíš stihnout a zabere to potom mnohem déle.

**34. Všichni tvorové si pak budou vyprávět o tvé nepomíjející pohaně a pro člověka váženého je pohana horší než smrt.**

**35. Velcí válečníci si budou myslet, že utíkáš z boje ze strachu, a u těch, kteří tě dosud ctíli, upadneš v nevážnost.**

**36. Mnohá nepěkná slova budou říkat tvoji nepřátelé hanobíce tvé schopnosti. Což může být něco bolestnějšího?**

Pokoušení budou silnější, ztratíš nyníjší silnou pozici a příští boj bude mnohem těžší.

**37. Budeš-li zabít, dosáhneš nebe, zvítězíš-li, ovládneš zemi. Proto povstaň, synu Kuntí, s pevným odhodláním k boji.**

I pokud nezískáš vítězství v tomto životě, Tvé příští zrození bude mnohem příznivější a boj budeš moci dokončit příště. Víra v moudrost a láska k Bohu přinášejí ovoce i v tomto životě ve formě klidu, nadhledu, spokojenosti, schopnosti snadno čelit obtížím.

**38. Nauč se klást radost i strast, zisk i ztrátu, vítězství i porážku sobě naroveň, a hotov se k boji. Tak nezhrěšíš.**

Hřích není nic jiného než nevědomost. Pouze nevědomý člověk koná zlé skutky za které trpí. Když se pohár naplní, dojde k uvědomění si stavu vlastní nevědomosti a začíná boj za jeho odstranění, který maže všechny předchozí hříchy. Hříchem je potom jen další vědomé setrvávání v nevědomosti. Když máš a znáš nepřítele, musíš ho porazit, jinak zvítězí on.

**39. Toto je moudrost, která ti byla vyložena podle sánkhji. Nyní vyslechni moudrost podle jógy. Ukázněn touto moudrostí, synu Prthy, odvrhneš pouta činů.**

Zde Krišna končí výklad poznání pravé skutečnosti z pohledu věčného bytí. Nyní vyloží principy jógy, činnosti bez závislosti na jejích plodech, odpoutanosti od světa, smyslových vjemů, setrvávání v klidu myslí a oddanosti Bohu.

**40. Žádné úsilí zde nepříjde nazmar, pro nezdar tu není místa, a dokonce i nepatrná část této dharmy ochrání před velkým strachem.**

Zřeknutí se plodů své práce, ze začátku i jakkoli malé, dodává moudré bytosti odvalu a sílu pokračovat dále. Tím se nahlodává začarovaný kruh touhy a práce na jejím uspokojování a vstupuje nový prvek - dar, bez očekávání odměny. Přichází nový pocit, už ne jen já a pro mne, ale také někomu jinému a tím konání bez přímého materiálního zisku. Zisk, který však tímto získáváme, svobodu myslí, za žádné peníze nekoupíme.

**41. Musíš mít jedinou pevnou vůli, potomku Kuruů, neboť myšlenky nerozhodných jsou rozvětvené a nekonečné.**

Každý, kdo chce získat nejvyšší moudrost, musí mít tento cíl jako jediný, tomuto cíli podřídit celý svůj život. Dosažení nejvyššího poznání je vpravdě jediný smysluplný cíl, vše ostatní pomine, bude zničeno časem, dosažení sebepoznání znamená dosažení věčnosti, povznesení se nad pomíjivost a jedinou nesmrtelnost. Dokud bude naše mysl strhávána mnoha jinými činnostmi, nebudeme schopni nejvyšší cíl dosáhnout.

**42-43. Synu Prthy, pošetilí si libují v slovech vědů a tvrdí, že není nic jiného, mají v povaze žádost a jejich nejvyšším cílem je nebe. Pronášejí květnatá slova, jež vybízejí k rozličným obřadům směřujícím k dosažení požitků a moci a nabízejí jako plody činů další zrození.**

Dodržování náboženských předpisů je důležité pro dosažení co nejvyšší čistoty. Ten, kdo nedosáhl nejvyššího poznání a touží po něm, dodržuje náboženské předpisy s vírou, že tímto získá nejen hmotné ale i duchovní předpoklady pro dosažení nejvyššího cíle – sebepoznání. Ten, kdo poznal nejvyšší pravdu, dodržuje náboženské předpisy proto, aby ukázal tuto cestu lidem v nevědomosti a utvrdil je v jejich víře. Ti, kdo dodržují náboženské předpisy jen pro jednodušší a snadnější život v tomto světě, jdou sice nevědomky a pomalu, ale přesto, k nejvyššímu cíli.

**44. Ti, kdo lpějí na požitcích a moci a jejichž myšlení je uneseno touto činností, postrádají pevnou vůli, která by je vedla k soustředění.**

Přílišná závislost na smyslových požitcích a bohatství a nevědomování si pravé skutečnosti vede ke ztrátě klidu. Pokud si přisvojíme Božské dary, nebudeme za ně Bohu děkovat, čeká nás pouze utrpení ze ztrát, které nakonec utrpíme. Vše co si myslíme, že máme budeme muset stejně odevdzat, proč to neudělat co nejdříve a neosvobodit se z pout majetku.

**45. Vědy náležejí do oblasti tří kvalit. Ty, Ardžuno, stůj mimo tyto kvality, nad dvojností, vždy setráváje v čistotě, povznesený nad hromadění a uchovávání, buď sám sebou.**

Náboženské předpisy ukazují prostřednictvím vnějšího Boha lidem způsob, jak žít moudře a klidně, spokojeně a šťastně v rámci společnosti a rodiny. Toto je základní a nezbytný krok na cestě k sebepoznání. Bez víry, odevzdání a neulpívání nebudeme nikdy schopni poznat Božskou milost, která je tím nejsilnějším impulsem, který průběh celé bitvy obrátí ve prospěch ctností.

**46. Osvobozený, který prohlédl, má ze všech vědů stejný užitek jako ze studny, je-li všude kolem záplava vody.**

Kdo dostal Božskou milost, nepotřebuje být přesvědčován náboženskými texty. Tyto texty jsou ovšem velice užitečné pro zničení všech zbývajících závislostí a řešení problémů. Zejména Bhagavadgíta dává odpovědi nejen na to, jak dojít k sebepoznání, ale i na otázky bytí osvobozené bytosti. Musíme si uvědomit, že desítky let života v iluzi nesmaže Božská milost, ale jen další pečlivé a poctivé pozorování všech myšlenek, zjišťování jejich kvalit a ničení všeho rušivého nebo svazujícího. Božská milost jasně ukáže cíl a dá obrovskou energii k jeho dosažení.

**47. Máš právo pouze na činy, nikdy však na jejich plody. Plody činů nesmějí být pro tebe pohnutkou, avšak neulpívej ani na nečinnosti.**

Pochopení pravého stavu věcí a poznání skutečné reality neosvobozuje vtělenou bytost od povinností a ani z něj nedělá tvořitele či dokonce stvořitele. Toto je obrovské nepochopení Božského stavu. Božský stav je naprosté osvobození od iluze světa, naprostý klid, který neporuší vykonávání povinností ani získávání plodů z činů. Osvobozená bytost je mimo iluzi světa, netečná a věčně klidná mysl.

**48. Zřekni se ulpívání, Dhanandžajo, buď lhostejný k úspěchu i neúspěchu a konej činy setrvávaje v józe. Taková jednostejnost se nazývá jógou neboli ukázněností.**

Dělej své povinnosti, přijmi jakýkoli výsledek bez výjimky, buď vždy klidný. Toto je vnitřní a jediný skutečný klid. Pokud ho máš, můžeš ho ztratit jen díky své vlastní nedokonalosti. Každá nesvoboda je jen druh připoutanosti, touhy nebo závislosti mysli.

**49. Neboť čin je, Dhanandžajo, zdaleka podřadnější nežli jóga sebekáznění rozumem. V rozumu hledej své útočiště. Politováníhodní jsou ti, kteří touží po plodech svých činů.**

Bhaktijóga znamená oddej se mi, miluj Mne, odevzdej Mi vše co si myslíš, že jsi nebo co máš. Karmajóga znamená dělej vše co je tvou povinností, klidně přijmi jakýkoli výsledek tvé práce, buď pouze nástrojem mé velikosti. Ti kdo poznali a přijali jednu část jógy znají samozřejmě výsledky části druhé.

**50. Člověk ukázněný rozumem odvrhuje v tomto životě dobré činy stejně jako zlé. Proto pěstuj jógu sebekáznění. Ukázněnost znamená obratnost v činech.**

Vyrovnaná mysl získaná odevzdáním a poznáním, odpoutanost od plodů své činnosti, setrvávání v klidu, to je cíl a vrchol zmiňované jógy, klid uprostřed povinných činností dosažený poznáním pravdy a odevzdáním.

**51. Vždyť mudrci jógou ukáznění skrze rozum, kteří zanechali plodů vzniklých z činů, jsou osvobozeni od pout zrození a dosahují stavu kde není utrpení.**

Člověk s vyrovnanou myslí, setrvávající v klidu, není zatahován do koloběhu myšlenek. Tento stav je nazýván vnitřní ticho a je to nejdokonalejší stav bytí. Mysl samozřejmě funguje dále, pokud takový člověk čte, naslouchá nebo hovoří, myšlenky tento proces podporují. Avšak vše probíhá v nejvyšší odpoutanosti a čistotě a po dokončení procesu znovu zavládne vnitřní ticho.

**52. Až tvůj rozum překoná houštinu klamu, dojdeš lhostejností ke všemu, co bylo i co má být ještě slyšeno.**

Vše co bylo potřeba udělat pro vybojování sebezpoznání se po jeho dosažení stává nadbytečným a je pouze vzpomínkou. Vše nové co přichází, je mezi vzpomínky zařazováno. Nic neruší vnitřní ticho.

**53. Až tvůj rozum, doposud rozptylovaný tím, co jsi slyšel od autorit, spočine nehybný a nepohnutý v soustředění, tehdy dovršíš svou jógu sebekáznění.**

Ten, kdo poznal nejvyšší pravdu a dobojoval bitvu se všemi myšlenkami, ten vpravdě završil poznání, ke kterému všechny náboženské knihy ukazují cestu. Je-li cíl cesty dosažen, není třeba se vracet na cestu pro vlastní poučení. Není však na škodu studovat knihy pro rozšíření schopností osvětlit právě tyto ukazatele lidem, kteří jsou stále na cestě.

**54. Jak se, Kéšavo, popisuje člověk, jehož moudrost je ustálená a který setrvává v soustředění, jak má člověk ustáleného rozumu hovořit, jak má sedět, jak se má pohybovat?**

**55. Vznešený pravil: Když odvrhne všechny žádosti ukryté v mysli, synu Prthy, a je spokojen sám v sobě, pak se říká, že jeho moudrost je ustálená.**

**56. Člověk, jehož mysl nehárá v utrpeních, který je prost touhy uprostřed radostí a jehož opustily vášně, strach i hněv se nazývá mudrcem ustáleného rozumu.**

**57. Jestliže je člověk ve všem prostý přichylnosti, neraduje se ani nechová nenávisť, ať se mu dostává dobrého či zlého jeho moudrost je upevněná.**

Srí Ramana Maharishi praví: Guru je ten, kdo po celou dobu zůstává pohroužen hluboko v já, ten, kdo nevidí rozdíl mezi sebou a jinými. Není posedlý názorem, že on je osvícený a ostatní okolo něj žijí v žaláři Ega. Jeho sebevláda je neotřesitelná a není nikdy ze svého klidu vyrušen.

**58. A jestliže na všech stranách stáhne smysly od smyslových předmětů, podobně jako želva své údy, jeho moudrost je upevněná.**

Zde je velice zajímavý popis pocitu odpoutání mysli od těla. Ve chvílích činnosti, kdy je nutno se v myšlenkách této činnosti věnovat, je mysl spojena s tělem a řídí jeho činnost. Po ukončení činnosti, v přechodu do stavu klidu a odpoutání se od těla Božská energie proudící ze Srdce uvolní spojení mysli a těla a pocit uvolňování připomíná zatahování údů želvy do krunýře klidné mysli.

**59. Smyslové předměty přestávají existovat pro vtěleného ducha, který se zdržuje požitků, jediné chuť k nim zůstává. I tato chuť však zmizí, jakmile spatří Nejvyššího.** Božská milost, kterou získá každý pokročilý žák ve chvíli dostatečného odevzdání, touze po poznání a soustředění se na Boha až k náboženskému vytržení je nepopsatelná, téměř nesnesitelná lehkost bytí. Tuto milost samozřejmě brzo ztratí, neboť pro její trvalé dosažení není jeho mysl očištěna. Ochutnání tohoto pocitu je však tak silným zážitkem, že vše co překáží trvalému setrvávání v Boží milosti je rychle bez rozdílu odstraňováno a žák se tak velice rychle blíží cíli.

**60. Vždyť bouřlivé smysly unášejí násilím i mysl člověka, který prohlédl, synu Kuntí, byť vynaložil sebevětší úsilí.**

Připoutanost ke smyslovým vjemům a neklid mysli jsou navzájem provázané překážky, které je nutno s velkým odhodláním a úsilím potlačit. Není dobře se uzavírat před smyslovými vjemy, mnohem lepší je otevřít se jim a přijmout vše co smysly nabízejí, pečlivě studovat jejich fungování, jejich způsob rušení klidu v mysli a tímto poznáním se osvobodit od otroctví, které přinášejí. Například když máme zavřené oči při meditaci, zrakové centrum neustále generuje barevné pocity, světlo procházející přes víčka je neustá-

le sledováno a zaměstnává mysl představami. Při otevřených očích proudí obraz volně do myslí, ta tím nemá tolik možností k představám a snáze se uklidní a obraz je pozorován netečně a bezmyšlenkovitě.

**61. Jestliže je všechny ovládl, nechť usedne ukázněný a oddává se Mi, neboť jen má-li člověk smysly ve své moci, jeho moudrost je upevněná.**

Pouze kontrola smyslů, uklidnění myslí a zaměření vědomí na nejvyšší princip je jedinou cestou k sebepoznání a je také výsledkem sebepoznání. Kdo chce dosáhnout sebepoznání, musí jít touto cestou, kdo dosáhl poznání, setrvává v tomto stavu.

**62. Uvažuje-li člověk o smyslových předmětech, pochází z toho ulpívání, z ulpívání se rodí žádost, z žádosti povstává hněv.**

**63. Z hněvu vzniká pomýlení, z pomýlení ztráta paměti, ze ztráty paměti zánik rozumu, a se zánikem rozumu člověk upadá.**

**64. Avšak člověk, který ovládl své Já a smyslové předměty miji se smysly vzdálenými vášně a nenávisti a podřízenými sobě, dojde uklidnění.**

**65. V uklidnění dochází k zániku všech jeho strastí, neboť má-li člověk klidné myšlení, jeho rozum se rychle upevňuje.**

Tyto verše jsou nejdokonalejším popisem chování myslí člověka, kdo pochopí a uvědomí si jejich smysl a vytvoří si kontrolní procesy myslí tak, aby se ulpívání co nejvíce omezilo ten je velice blízko nejvyššímu cíli.

Počátek otroctví myslí spočívá v upření její pozornosti k vnějšmu objektu, jehož existence je signalizována smysly. Z této pozornosti se zrodí vztah k danému objektu. Vztah se vyvine v touhu (vlastnictví, zničení apod.). Touha způsobí připoutanost a závislost. To však znamená konec svobody, navíc nikdy nejsou naplněny představy myslí a vznikají emoce (hněv, žárlivost, nenávist, apod.)

Tyto emoce jsou způsobeny sebezotročujícím chováním myslí, nikoli existencí objektu. To znamená, že vzniká klamná iluze, člověk zapomene předchozí stav a neuvědomuje si nesmyslnost svého počínání a tak končí jeho sebevláda a žije v omylu.

Všimněme si, že objekt je prakticky nevinný, on jen existuje a vše se odehrává pouze v myslí. Takovýto postup není ojedinělý, nýbrž téměř pravidlem pro chování nezkracené myslí. Stovky lákadel, stovky vábení, stovky tužeb, stovky připoutaností, stovky emocí. Tak vypadá obraz myslí běžného člověka. Je to labyrint, ze kterého nelze uniknout jinak, než začít od základů bourat a čistit a to na všech úrovních. Ovládnout smysly pomocí meditace, aby více nelákaly mysl, najít vzniklé touhy a zbavit se jich, zlomit připoutanosti a závislosti odevzdáním se Bohu. Jinými slovy opět pilně a odhodlaně cvičit všechny základní jógy, uklidňovat a čistit mysl, nelpět na plodech své činnosti, hledat klid prvotního stavu a především milovat Boha.

**66. Kdo se neukáznil, postrádá rozum a chybí mu i schopnost rozjímání. Pro toho, kdo nerozjímá, není klidu, a nemá-li klid, odkud může očekávat štěstí?**

Ten, kdo není schopen zkrotit mysl a smysly, nikdy nedosáhne klidu. Kdo žije v neklidu nepozná štěstí. Kdo nežije ve štěstí, žije naprosto zbytečně, šíří kolem sebe pouze neklid a nevědomost. Jeho svět se stane stejně neklidný a nevědomý, jako je on sám a jedinou cestou ven je cesta moudrosti.

**67. Neboť mysl, jež podléhá těkajícím smyslům, unáší jeho moudrost jako vítr loď po hladině.**

Jakákoli šance ponechaná myslí k vytvoření iluze Ega je okamžitě využita. I poražený nepřítel je vždy ve střehu a čeká na jedinou slabost, pochybnost, kterou vždy využívá ke zmatení a dobytí zpět ztracených pozic. Ten, kdo však poznal pravé štěstí se nenechá zmást, nepřítele objeví a zahubí, neboť zná jedinou pravou skutečnost a žádná iluze ji nemůže nahradit.

**68. Proto, válečníku mocných paží, jestliže má člověk smysly na všech stranách odtazeny od smyslových předmětů, jeho moudrost je upevněná.**

Pouze ten, kdo je pevný a má neochvějně mysl a s ní své smysly pod kontrolou, je v naprostém klidu a štěstí, prost omylů a iluzí myslí.

**69. Co je pro všechny tvory nocí, je pro toho, kdo se ovládl, dobou bdění, v čem tvorové zůstávají bdělí, není než nocí pro mudrce, který zří.**

Stav zmatené myslí je stavem naprostého zoufalství pro toho, kdo zná pravou podstatu bytí. Nic v tomto světě, nic co přináší smysly se nevyrovná tichu myslí a blaženosti bytí v moudrosti. Ten, kdo nepoznal nejvyšší stav, kdo je neustále ve vleku událostí, kdo se považuje za tělo, za původce činů a touží po plodech své činnosti, ten nemůže pochopit stav osvobozeného člověka. Tento stav nelze popsat, nelze jej vysvětlit, nelze jej pochopit. Tohoto stavu lze pouze dosáhnout poctivým úsilím, pěstováním jednotlivých ctností a obdržení Boží milosti.

**70. Míru dosáhne jen ten, do něhož vstupují všechny žádosti, tak jako když vody naplní oceán, který přesto ve svém základě zůstává nehybný, nikoli však člověk, který svým žádostem podléhá.**

Osvobozený člověk přijímá vše a opouští vše se stejným klidem. Není žádný důvod činnosti vykonávat ani nevykonávat, není důvodu neobhospodařovat majetek, vždy musí však mysl spočívat v pravém poznání a naprostém klidu. Okolní svět se mění, přichází nové věci, staré zanikají, nevědomému člověku to působí utrpení, moudrý zná pomíjivou podstatu světa a není tím nikterak ovlivněn.

**71. Ten, kdo zanechá všech žádostí a jedná prost touhy, pocitu vlastnictví a falešného já, dojde míru.**

Ten, kdo zničil kořeny Ega, pocit vlastní důležitosti, pocit vlastnictví, touhy po smyslových požitcích a odpoutal mysl od proměnlivého světa, setrvává neotřesitelně v nejvyšší moudrosti a klidu, jen ten je opravdu šťastný. Srí Ramana Maharíši říkal: "Ani maharádža se nemůže rovnat člověku, který nemá žádné touhy".

**72. Toto je spočinutí v brahma, synu Prthy, a kdo ho dosáhne, ten se nedá zmást. Kdo v něm spočine, třeba až v posledním okamžiku, spěje k blaženosti vyvanutí v brahma.**

Pouze člověk, znalý pomíjivosti světa, trvale setrvávající ve věčné Božské milosti, je vskutku v Božím království. Neproměnlivá věčnost a nepřítomnost touhy způsobí

zmizení vnímání času. Čas vnímá jen ten, kdo je nesvobodný. Kdo je opravdu stále šťastný, ten je naprosto netečný k tomu co se děje okolo a nečeká na žádnou změnu v budoucnosti.

## KAPITOLA TŘETÍ

Ardžuna vyslechl úvodní řeč, ale nepochopil zcela smysl. Nejprve mu Krišna vysvětlil, že svět je pomíjivý a konání uložených povinností je nutné. Jakákoli činnost však musí být vykonána bez připoutanosti, bez očekávání zisku. Takto jedná pouze osvobozená osoba, setrvávající v naprostém klidu vědoma si pomíjivosti světa a znalá věčného Božského stavu bytí. Krišna proto obšírněji vysvětlí podstatu karmajógy, vykonávání činností bez ulpívání na jejich výsledcích.

### **1. Ardžuna pravil: Jestliže soudíš, Džanárdano, že rozum je lepší než čin, proč mne pobízíš k tomuto hroznému dílu, Kéšavo?**

Nestačí budu-li žít moudře, dle pokynů mudrců a knih? Musím opravdu zničit vše co ruší mou mysl abych dosáhl štěstí? Pochybnosti stále ovládají Ardžunovu mysl a boří jeho odhodlání bojovat.

### **2. Slovy, která jsou obojetná, jako bys mátl můj rozum. Řekni mi najisto to jediné, čím bych mohl dosáhnout nejvyššího dobra.**

Nechápu zcela co jsi mi chtěl říci. Je opravdu prosazení vznešené touhy jednáním bez očekávání zisku? Neupadnu jen do dalšího zmatení, ze kterého není úniku?

### **3. Vznešený pravil: Již dříve jsem prohlásil, že na tomto světě je dvoji přístup, Ó bezhříšný - pro muže rozumu sebekázněním poznáním a pro muže kázně sebekázněním činy.**

Cesta poznání je cestou hledání podstaty fungování světa, pochopení fungování myslí, nalezení Ega, uvědomování si věčného všeprostupujícího principu a setrvávání v něm. Cesta činů je odevzdání pocitu já jsem konatel Bohu a vykonávání činností bez očekávání plodů této činnosti.

### **4. Člověk se nevymaní z vlivu činů tím, že nebude čin podnikat, ani nedojde dokonalosti tím, že se vzdá života ve světě.**

Bitvu o svobodu nikdy nevyhraji, pokud nevydám dostatečné úsilí a pokud nezabezpečím svou armádu ctností dostatečnou stravou a výzbrojí.

Osvobození od činů je možné pouze odevzdáním sebe a svých činů Bohu. Nevykonávání povinností je velkou překážkou na cestě k osvobození. Nevykonat nějakou povinnost je rozhodnutí Ega, nevědomosti, odevzdání této činnosti Bohu je jediný osvobozující způsob. Odříkání je pouze způsobem uklidnění rozbouřené myslí smyslovými vjemy. K dosažení dokonalosti je potřeba poznání a Boží milosti, která přichází až když je mysl uklidněna správně zaměřeným a efektivním úsilím.

### **5. Neboť věru nikdo nesetrvá ani na okamžik v nečinnosti. Vždyť každý je bez vlastní vůle poháněn k činnosti kvalitami zrozenými z přírody.**



Každý člověk musí minimálně jíst a setrávat v podmínkách umožňující jeho další přežití. Každý dostává své zrození v určité kvalitě a podle této kvality také musí vydávat úsilí na umožnění dalšího života. Někdo je dobře materiálně zabezpečen, ale nemusí se mu dostávat ctností a poznání, které jsou podmínkou pro duchovní rozvoj a tak promrhá dobré zrození. Někdo je materiálně zabezpečen hůře, ale činnosti které vykonává mu ponechávají dostatek času k duchovnímu růstu. Někdo pro své zabezpečení často zbytečně spotřebuje veškerou energii a čas a tak zůstává bez duchovního pokroku.

**6. Člověk, jenž zkontroluje svá ústrojí činnosti a nadále si v mysli vybavuje smyslové předměty, klame sám sebe a je zván pokrytcem.**

**7. Lepší však, Ardžuno, je ten, kdo myslí zkontrolil své smysly, a aniž ulpívá ústrojími činnosti pěstuje sebekázně činy.**

Úsilím, např. meditací je možno dosáhnout určitého stavu uklidnění těla a odpoutání od smyslových vjemů. Mysl takového člověka může být dále připoutána k předmětům touhou, neklidně putovat a po ukončení meditace opět ovládnout pozice. Mysl musí být neustále pod kontrolou naprosto zbavena svých zbraní, jinak se klidu a moudrosti nedosáhne. Vždy je nutno pěstovat pravé poznání a oddanost k Bohu, neulpívání a setrávání v tichu.

**8. Konej dílo, které je tvým údělem, neboť čin je lepší než nečinnost. Ani své tělo by nebylo možno udržet při životě bez činu.**

Útek od povinností neuklidní mysl člověka. Vždy si v myšlenkách nesete tuto nesplněnou povinnost s sebou a je velice obtížné se s tím opravdu poctivě vyrovnat. Na druhou stranu dočasné přerušení veškerých činností za účelem uklidnění mysli, setrvání na odlehlem duchovním místě v tichu při zajištění zabezpečení svých nezbytných potřeb může být pro uklidnění mysli rozhodujícím počínem. V tomto okamžiku nejste na útěku, můžete v klidu a s odstupem analyzovat dosavadní život, objevit zdroj chyb a poučit se z nich a můžete veškerou svou energii a pozornost věnovat pouze duchovnímu pokroku. Tento způsob může opravdovému hledajícímu přinést rychlé dosažení nevyššího cíle.

**9. Tento svět vězí v poutech činů, s výjimkou činů konaných kvůli oběti. Za tím účelem konej činy prost ulpívání Ardžuno.**

Veškerou svou činnost obětuj Bohu, vše co máš a jsi odevzdej Bohu, on je pravým majitelem a dárce, jsi jen nástrojem v jeho rukou. Vše je jen jeho dílo a proto musí být dokonalé, i když nám naše nevědomost brání to vidět, musíš v to věřit. Tím zničíš životodárné kořeny svého Ega, své nevědomosti a takto zcela oddán jistě obdržíš Boží milost.

**10. Když pán tvorstva kdysi stvořil lidi spolu s obětí, pravil : Tou se rozmnožujete, ona ať je vám krávou plníci všechna přání.**

Nejvyšší štěstí je poznání své pravé Božské podstaty, to je největší zážitek, a jedinou cestou k němu je obětovat vše, co nás od něj odděluje. Oběť požitků ze smyslových vjemů, oběť plodů z vykonané práce, oběť vlastní identity, oběť majetku, oběť činnosti mysli, to jsou jiným způsobem vyjádřeny základní části jógy. Kdo se jógou osvobodí od svých tužeb a závislostí, ten si splní veškerá přání.

**11. Tou obětí podporujte bohy a bohové nechť podporují vás. Vzájemně se takto podporujete, dosáhnete nejvyššího dobra.**

Bohové jsou zosobněním čistoty a ctností. Jejich neustálým uctíváním získáváme jejich kvality a vlastnosti do své vlastní mysli. Získání Božských vlastností je základní krok k dosažení nejvyššího požehnání. Nejvyšší požehnání je poznání své pravé Božské podstaty.

**12. Neboť bohové, podpoření obětí, vám dají žádané požítky. Kdo požívá jejich darů, aniž jim je splácí, je věru zloděj.**

Nevědomý člověk může snadno ztratit své dary od Boha, nebude-li o ně pečovat a rozvíjet je. Mnoho lidí má vše co potřebuje, ale považují to za plod vlastní práce. O své štěstí se s Bohem dělit nechtějí. Boha volají až ve chvíli, kdy své štěstí ztratí. V té chvíli se ptají, proč jsi tak zlý ó Bože. Když jsi takový, nebudu v Tebe věřit.

Ten, kdo žije v Bohu, od Boha vše přijímá a těší se z jeho darů, ten ví, že vše v tomto světě je jen dočasné, pomíjivé. Pouze Bůh je věčný a neměnný, kdo jej takto zná, nikdy už netrpí ztrátami v tomto světě.

**13. Dobří lidé, kteří pojídají zbytky po oběti, jsou zproštěni všech vin, avšak lidé špatní, kteří vaří pouze pro sebe, požívají zlo.**

Vše co dáme Bohu, se nám vrátí zpět očištěno od veškerých hříchů. Základní lidskou potřebou je samozřejmě potrava. Při jejím získávání není třeba v dnešním světě zabíjet zvířata. Pokrok v uchovávaní vydatné a zdravé potravy i pro období vegetačního klidu, možnost levné dopravy z oblastí, které mají čerstvou úrodu dává možnost žít zdravě vegetariánsky i v oblastech Evropy. Ovšem i vegetariánská strava s sebou nese břemeno násilí páchaného na rostlinách. Abychom se zbavili této zátěže, připravujeme jídlo ne pro sebe, ale pro Boha. Jemu ho vaříme, jemu ho nabídneme a co nám nechá, to sami sníme. Takto se krásně a jednoduše vyhneme závislosti na chuťových vjemech. Jíst musíme každý den, jídlo by mělo být čerstvé, vydatné a lahodné a člověk, který si je připravuje sám pro sebe může snadno sklouznout k závislosti a připoutanosti, touze po požitku, a tak oslabit vlastní armádu ctností a posílit nepřítel.

**14. Tvorové povstávají z potravy, potrava z deště, déšť vzniká z oběti, oběť má původ v činu.**

V Indii je bezprostředně vidět závislost života na vodě. U nás v Evropě nevysychají řeky a tak si důležitost vody neuvědomujeme. Máme všeho dostatek až nadbytek, ale platíme za to velkou daň v podobě neustálého shonu a spěchu a tak si svoje požitky stejně nemůžeme vychutnat. K čemu nám tedy jsou? Pro neustálé shánění majetku ztrácíme možnost si ho vůbec užít. Tím, že jsme na Boha zapomněli, ztrácíme ze života radost, nežijeme, ale přežíváme.

**15. Věz, že čin vzniká z brahma a brahma vzniká z nehynoucího. Proto všudypřítomné brahma trvale spočívá v oběti.**

Oběť je uvědomování si a získávání Božských vlastností, vedoucích k vysvobození. Ten, kdo neví jakým způsobem postupovat by se měl s důvěrou obrátit na náboženské předpisy,

kteře ho provedou počátečními úskalími a prakticky ukáží způsob moudřeho života. Ten, kdo pochopí a dodřuje principy života v nejvyšší čistotě je velice dobře připraven k boji za poznání své pravé Božské podstaty.

**16. Kdo v tomto světě nenásleduje koloběh zisků a obětí, ten je nevědomý, libuje si ve smyslovosti a žije marně, synu Prthy.**

Pokud neobětujeme smyslová potěšení, nebudeme schopni bitvu za poznání své pravé Božské podstaty vyhrát. Kdo je závislý na smyslech a neosvobodí se od nich, nikdy nepřekoná ani ostatní nepřátele a bitvu prohraje.

**17. Není však povinností, jež by měl vykonat člověk, který si ve svém Já libuje, je skrze své Já nasycen a nalézá v Já zdroj uspokojení.**

Setrvávání ve své pravé Božské podstatě, nalezení nejvyššího klidu a štěstí zbavuje bytost povinností vnější obětí, protože veškeré vnitřní závislosti byly odstraněny. Taková bytost vpravdě provedla nejvyšší oběť a setrvává mimo materiální svět. Bitva s nepřitelem je vítězně dobojována a zbraně odpočívají.

**18. Osвобоzený nemá zájem ani na vykonaných, ani na nevykonaných činech, a stejně tak jeho prospěch nezávisí na žádné bytosti.**

Seberealizovaná bytost setrvávající v poznání své pravé Božské podstaty nekoná žádné činy, ačkoli její tělo je aktivní. Jeho činnost nevychází z tužeb a závislostí, ale je pouze naprosto čistou aktivitou šířící pravé poznání, klid a mír. Taková činnost má různé formy podle přirozenosti seberealizované bytosti, od naprostého ticha, přes výuku jógy a lásky k Bohu až po různé dobročinné činnosti. Veškeré činnosti jsou udržovány jen z důvodu ukazování správné cesty hledajícím a pro seberealizovanou bytost nemají žádného užitku ani nejsou jinak důležité.

**19. Proto vždy bez ulpívání konej své povinnosti, neboť člověk, který koná činy bez ulpívání, dosáhne Nejvyššího.**

Hledající musí odevzdat všechny plody své práce Bohu, toto je poselství karmajógy a pouze pokračováním činností a neulpíváním na jejich plodech oslabí armádu nepřitele. Ten takto přijde o jeden z hlavních zdrojů své síly a brzo prohraje.

**20. Vždyť Džanaka a ostatní dosáhli dokonalosti právě činy. Měl bys je konat s ohledem na zachování světa.**

Útěk od povinností je jednání Ega, které Ego posiluje. Navíc dává špatný příklad ostatním lidem. Takové chování je zbabělé a naprosto nevhodné. Pouze správné vykonání uložených povinností může vést k vlastní seberealizaci a dát správný příklad okolí. Viz pozn. 3.8.

**21. Cokoli koná nejlepší člověk, konali i ostatní lidé. Mírou, kterou on stanoví, se řídí celý svět.**

Toto je poselství pro mocné tohoto světa. Vězte, že vše co uděláte, bude vzorem pro ostatní lidi. Proto dbejte na nejvyšší čistotu, protože jen tak budete spravedlivými vládci. Bohužel

málokterý politik má jako hlavní cíl poctivou službu společnosti a většina se zabývá pouze svou vlastní nenasyceností a pýchou. Díky tomu žijeme opravdu v nejtemnější děmonské době.

**22. Není ve třech světech nic, co bych měl vykonat, synu Prthy, nic nedosaženého, čeho bych měl dosáhnout, a přesto setrvávám v činnosti.**

**23. Kdybych totiž i nadále neúnavně nesetrvával v činnosti, lidé by, synu Prthy, všude následovali v mých šlépějích.**

**24. Kdybych nekonal činy, tyto světy by zanikly, stal bych se původcem zmatku a zahubil bych tyto lidi.**

Bůh sám je nejvyšší karmajógín. Obsahuje vše stvořené, neužívající plodů své činnosti je neustále činný. Pokud by přestal šířit Božské poznání do našich Srdcí, nebyla by zde žádná síla, která by umožnila zvítězit ctnostem a porazit nevědomost.

**25. Jako jediná nevědomí ulpívající na činech, Bharatovče, měl by moudrý jednat bez ulpívání, hledě přispět k zachování světa.**

Moudří osvobození konají činnost v nečistší kvalitě bez očekávání jakéhokoli zisku. Jak by mohli býti odměněni více, když jejich mysl stále spočívá v Bohu a jeho věčném klidu? Tak dávají nejlepší příklad a neúčinnější pomoc všem ostatním lidem.

**26. Nechť moudrý nepůsobí rozpolcenost myslí nevědomým, kteří lpí na činech. Může je učit činy vykonávat a přitom jednat ukázněně.**

Nevykonávání povinností nevede k osvobození, neboť pramení z nevědomosti. Jediná správná cesta je povinnosti vykonávat bez lpění na plodech činnosti. Moudrý člověk nechť tedy vykonává povinnosti a je tak nejlepším příkladem pro nevědomé. Nevědomí tak díky jeho příkladu budou praktikovat karmajógu. Mezi základní povinnosti patří oběti, pokání a dobročinnost. Viz. 18.5.

**27. Činy jsou všude konány vlivem kvalit přírody, ale člověk zmatený falešným já se domnívá, že sám je činitelem.**

**28. Kdo však vpravdě zná odlišnost mezi kvalitami a činy, ten si uvědomuje, válečníku mocných paží, že kvality působí v kvalitách, a neulpívá.**

Naše pravé Božské Já je v neustálém klidu, není vyrušeno žádnou činností, která se odehrává v hmotném světě. Svět je vždy pouze proměnlivou iluzí vytvořenou myslí a smyslovými vjemy. Ten, kdo v tomto klidu setrvává, nedá se touto činností vyrušit a nechá se zaplést do iluze. Ten, kdo nezná své pravé Já se v této iluzi ztrácí a považuje se za toho, kdo koná činy. Neznaje tak pravé podstaty podstupuje neustálé utrpení, neboť vše co vykoná a z činnosti získá není nikdy tak jak si představoval a v každém případě vše jednou ztratí. To je odvěký zákon, je to jen otázka času.

**29. Lidé pomýlení kvalitami přírody ulpívají na činech těchto kvalit. Kdo zná celek, neměl by zneklidňovat ty, kdo jsou nevědomí a znají jen část.**

Ego, nepřítel klidné mysli si přivlastňuje potěšení ze smyslových vjemů a vyvolává další

aktivitu pro udržení těchto požitků či jejich znásobení. Zotročuje tak mysl, poutá ji ke smyslovým požitkům, vytváří představu štěstí, veškerou činnost směřuje na další potěšení, která jsou pomíjivá a ve srovnání s absolutním štěstím naprosto zoufalá. Zotročená bytost neznalá pravého štěstí a neschopná svobodného uvažování bloudí v labyrintu strachů, hněvu, žárlivosti a nenávisti pro trochu smyslových potěšení, které se posléze opět promění v další závislost. Jediná cesta není nekonat, ale konat pro vyšší vznešenou bytost, která činy posvětila a očistila od závislosti. Takto se veškerá činnost očistí od vášně a nevědomosti a nakonec se bytost osvobodí od vlivu hmoty i kvalit.

**30. Svěť všechny své činy Mně a s myšlením zaměřeným na základ Já chladnokrevně bojuj, jsa prost přání i pocitu vlastnictví.**

Konej činy pro Mne, myslí při tom jen na Mne, bojuj s nepřítelem, který tě o Mne okrádá, nechť nic získat, vše důležité už dávno máš a jediný způsob jak to nalézt je sebepoznání.

**31. I ti lidé, kteří se stále řídí tímto mým učením s vírou a bez reptání, jsou zbaveni pout činů.**

**32. Věz však, že ztraceni jsou nerozumní, kteří reptají, toto Mé učení nenásledují a jsou pomateni vši svou učeností.**

Jediný způsob osvobození od závislostí, je vzdát se všech rušivých činností a pokračovat ve vykonávání povinností bez očekávání zisku ve formě všech potěšení, peněz, radosti, chuti, krásy, vzrušení, pýchy a vlastní důležitosti. Kdo se toto naučí, pozná všechny formy zisku a odmítne je, ten je na cestě k vítězství, kdo nepozná všechny druhy závislosti je boji neustále neúspěšný.

**33. I moudrý jedná podle své přirozenosti. Bytosti následují přírodu. Co zmůže potlačování.**

Každý z nás má jiný původ, jiné životní zkušenosti, má jiný způsob nevědomosti, prochází jinou cestou k osvobození. Žádní dva lidé nejsou stejní. Jedno však je lidem společné. Fungování myslí, její vytváření iluze, její způsob sebezotročování je u všech lidí stejné, jen každý dostal nebo si vytvořil jiné závislosti silnější nebo slabší. Také cesta každého je proto jiná, ale používáme stejné postupy, stejné jógy pro uklidnění a očistění myslí. Každý opravdu osvobozený člověk samozřejmě dosahuje stejného cíle, ale díky různým překonaným nevědomostem samozřejmě reprezentuje především svoji jedinečnou cestu.

**34. Každý ze smyslů chová ke smyslovým předmětům vášeň a nenávist. Člověk by neměl padnout do jejich moci, neboť obě jsou překážkou pravého poznání.**

Podrobný popis fungování myslí je v 2.62. Touha po smyslových požitcích je hlavní nepřítel v boji, je podporován pamětí minulých prožitků, smyslovými vjemy a existujícími připoutanostmi. Vždy, když se nějaká připoutanost objeví, je nutno ji přesně poznat, díky poznání opustit a tak jí znemožnit dále mysl zotročovat.

**35. Je lepší konat vlastní povinnost, třeba nedokonale, než dobře plnit povinnost druhého. Je lepší zahynout při výkonu vlastní povinnosti, neboť cizí povinnost přináší nebezpečí.**

Jediná skutečná předepsaná povinnost každé bytosti je dosažení seberealizace. Každá jiná cesta vede sice k cíli, ale většinou velikou oklikou. Takže touha být dokonalým občanem je chvályhodná, prosazuje jistě mnohé ctnosti a tak přibližuje k sebepoznání. Ovšem není to cesta k největšímu a nejdokonalejšímu poznání a po dlouhém strastiplném putování zjistíme, že jsme urazili jen nepatrnou vzdálenost. Viz. 9.23

**36. Ardžuna pravil: Co to vlastně nutí člověka, aby konal zlo, Váršnéjo, je-li poháněn jakoby silou, aniž sám chce.**

Emoce je jednání, kdy bytost přestane jednat dle vlastního rozumu a začne jednat na podkladě zjednodušené a zrychlené matrice. Některá emoce je nutná k rychlé reakci a záchraně života, většinou však jsou to zkratkovitá jednoduchá řešení složitějších situací na základě různých způsobů obranného jednání jako je násilí na vyvolání strachu nebo pláče na vyvolání soucitu. Jsou to zpočátku nepochopitelná situace, ale pečlivým zkoumáním jejich vzniku a průběhu můžeme tyto situace snadno zvládat. A to je první krok k sebepoznání a také první uvědomění si existence nepřítelů v sobě.

**37. Vznešený pravil: Je to žádost, je to hněv - zplozenec kvality Neklidu, hltavý a velice zlý. Věz, že on je zde nepřítelem.**

Podrobnější popis viz 2.62-63.

**38. Tak jako kouř zahaluje oheň a prach zrcadlo, tak jako lůno skrývá zárodek, zakrývá on toto.**

**39. Zatemňuje poznání, tento věčný nepřítel moudrých, tento plamen v podobě žádosti, který lze těžko ukojit, synu Kuntí.**

Pravé Já je zakryto Egem, falešným já, které vytváří představu, že Já je tělo. Poctivým pátráním po pravém Já je objevíme v mysli, zaprášené zmatenými myšlenkami a v kouři mylných představ z tužeb. Pouze poctivým bojem, čištěním a uklidňováním mysli se začne pravé Já promítat více a silněji a přinášet ovoce pravého poznání a armáda ctností bude silnější a bojiště se postupně přesune pod její kontrolu.

**40. Jeho sídlem jsou smysly, mysl i rozum. Těmi on zatemňuje vědění a mate vtěleného ducha.**

**41. Proto tedy nejdříve zkroť smysly, ó býku mezi Bharatovci, a odvrhni tohoto zlonosného ničitele poznání a rozpoznávání.**

Nepřítel je na začátku boje úplně všude, je důležité přestat s ním spolupracovat, hledat pravdu a setrvávat v pravdě, nenásilně bez zbytečných dalších vzrušení postupovat pevně ke konečnému vítězství. Indie se takto osvobodila z nadvlády Britů pod vedením velkého znalce Bhagavadgity Mahátmy Gándího, každý člověk se takto může osvobodit z područí svých závislostí a tužeb.

**42. Říká se, že smysly stojí vysoko a výše než smysly je mysl, nadřazený myslí však je rozum a nad rozumem dlí On.**

Smysly přijímají signály z okolí těla, kterému patří. Světlo dopadá do oka a to z něj vytvoří signál, který se přeneso do mozku. V mozku je mysl, která je schopna signály z oka číst. V myslí sídlí inteligence, která na základě paměti k nim přiřadí určitý význam a vyvolá další myšlenkové procesy. V nečisté myslí se vzbudí touha a závislost, které vyvolají nekontrolované procesy a způsobí tak nešťastné jednání. Čistá mysl informaci jasně analyzuje a v případě potřeby spustí určitý potřebný a vždy klidný proces. Nad čistou myslí vždy bdí Božská podstata, která dává celému procesu jasně definovaný morální rámec.

**43. Když jsi takto poznal, co je výše než rozum, spoj se svým Já, válečníku mocných paží, a zabij nepřítele, který má podobu žádosti a jehož je těžké překonat.**

Nyní jsou informace o nepříteli kompletní. Jsou to touhy, závislosti a nesvobody v myslí, které spouštějí emotivní nekontrolované chování, vyvolávají rušivé myšlenky hněvu, chtíče, žárlivosti, nenávisti a zoufalství. Nepoučená mysl svého nepřítele nevidí, necvičená mysl s ním nemůže bojovat. Proti nepříteli stojí Božská podstata projevující se jako pravé Já, vždy klidné, šťastné v naprosto svobodné existenci. Toto Já je nadřazeno všemu ostatnímu, ale z důvodu zmatení myslí není vidět. Najdi jej, vrať mu vládu nad svou myslí a spočín v něm ve věčné nepomíjející blaženosti.

## **KAPITOLA ČTVRTÁ**

V této kapitole vysvětlí Křišna absolutní nadpřirozené poznání. Vyloží původ tohoto poznání, způsob jeho získávání a vlastnosti osoby, která nejvyšší poznání dosáhla. Vysvětlí též jakým způsobem se přenášejí vlastnosti mezi jednotlivými životy a proč je nutno neustále provádět oběti. Kdo pozorně prostuduje tuto kapitolu, zjistí, že použité metody jsou stejné jako v předchozí kapitole, neulpívání, odevzdání se, moudrost a klid.

**1. Vznešený pravil: Toto nepomíjivé učení jsem vyjevil Vivasvantovi, Vivasvant je sdělil Manuovi a Manu o něm pověděl Iksvákuovi.**

Na straně ctností stojí v boji nehynoucí věčná pravda. Tato pravda se od nepaměti projevuje ve výjimečných osobnostech, kteří ji neustále předávají ostatním lidem, kteří žijí nevědomosti.

**2. Takto je předával jeden druhému, takto je zvěděli královští zřecí. Po dlouhé době však zde toto učení zaniklo, ó hubiteli nepřátel.**

V dávných dobách byla tato moudrost největším bohatstvím, byla uctívána a předávána z pokolení na pokolení. Pokud se dlouhou dobu k dané moudrosti nezrodí realizovaná osobnost, která jediná je schopná očistit nánosy nevědomosti od ryzí podstaty poznání, může se stát, že se poznání téměř ztratí v labyrintu předpisů a rituálů.

**3. Totéž pradávné učení jsem vyjevil zde tobě dnes, neboť jsi mým ctitelem a druhem. Toto učení je totiž nejvyšší tajemství.**

Realizované osobnosti mající schopnost dosáhnout nejvyšší poznání se rodí v každé době.

Bohužel mnohdy se stane, že jejich učení není oficiálně přijato. Židovstvo nepřijalo Krista, křesťané upalovali mnohé nepohodlné proroky a v dnešní době je jistě v lékařské péči našich blázců několik podivínů zcela výjimečných kvalit. V Indii, kde neexistuje centrální oficiální církevní vedení je přístup k realizovaným lidem tolerantnější. Buď jsi podvodník a časem se zesměšníš a nebo jsi opravdový duchovní učitel a ani čas na tom nic nezmění.

#### **4. Ardžuna pravil: Tvé zrození je nedávné, dávné je zrození Vivasvantovo. Jak mám pochopit, že jsi toto učení na počátku vyjevil Ty.**

Ardžuna si stále neuvědomuje kvalitu svého učitele, považuje ho, stejně jako sebe za hmotné tělo, které vidí. Krišna sám sebe nevnímá jako tělo, ale jako věčné a neměnné vědění, bytí a blaženost.

#### **5. Vznešený pravil: Prošlo mnoho mých zrození, Ardžuno, a také tvých. Já je znám všechna, ty však je neznáš, ó hubiteli nepřátel.**

Toto tvé zrození je pouze iluze vzniklá z nečistoty mysli. Ve své pravé podstatě jsi totožný se mnou. Tvá mysl je však ovládnuta nevědomostí, která zakrývá tvou pravou podstatu. Protože neznáš svou pravou podstatu, nemáš nejvyšší poznání. Protože nemáš nejvyšší poznání, neznáš svou i Mou pravou podstatu.

#### **6. Ačkoli jsem nezrozený a nepomíjivý ve svém Já a přestože jsem pánem tvorstva, vstupuji do své přírody a přicházím na svět ve formě své iluze.**

Popis dvou základních představ Boha je v 2.16-17. Jsem ve všem co vnímáš, jsem tím kdo v Tobě vnímá. Nelze si Mne představit. Každá představa je jen pomíjivá myšlenka. Staň se Mnou, opusť veškeré představy a uvědom si Mne věčného a neměnného a skrze Mne si uvědom pomíjivý a proměnlivý svět. Zbav se všech představ a staň se netečným pozorovatelem. Staň se Mnou a zároveň tak i sám sebou.

Bůh je v nás neustále přítomný. Jelikož ho pro svoji nevědomost nevidíme, přichází k nám ve viditelné podobě osvicených lidí. Tak vstoupí do naší iluze v iluzorní formě, která však svou dokonalostí a klidem přitáhne naši pozornost. Nevědomý člověk vnímá jen tělo guru, z něj však vyzařuje neviditelná a přesto vnímatelná Boží milost. Guru se totiž nevnímá jako tělo, ale jen jako čisté tiché vědomí a může tento pocit přenést i do naší mysli. Nelze to popsat, nelze to vysvětlit, nelze to pochopit. Je nutné uvolnit se, uklidnit se, otevřít své Srdce a v něm nalézt guruův klid. Pravý guru je naším největším přítelem, protože nám ukazuje cestu k největšímu štěstí.

#### **7. Kdykoli totiž nastává úpadek řádu a narůstá bezbožnost, zplodím sám sebe, Bharatovče.**

Úpadek pravého poznání je v každé vtělené bytosti a tam je také nejvyšší moudrost. Každý máme v sobě neprojeveného Boha. Každý ho v sobě můžeme kdykoli a kdekoli nalézt. Jeho láska je nekonečná. Najděte ho!

#### **8. Pro spásu ctnostných a zkázu ničemných přicházím na svět v každém věku, abych zde upevnil řád.**

Opět ujištění, jsem tu, jsem na straně tvých ctností, najdi Mne a s mou pomocí poraz svou nevědomost a dosáhni mého věčného blaženého stavu.



**9. Kdo takto po pravdě zná Mé božské zrození i činy, nevstupuje do nového zrození, když opustí tělo, ale přichází ke Mně, Ardžuno.**

Ten, kdo Mne dosáhl, opustil představu já jsem tělo a nikdy už se k této ztročující myšlence nevrátí. Od této chvíle setrvává ve Mně, v Mé věčné a neměnné blaženosti.

**10. Mnozí z těch, kdo prosti vášně, strachu a hněvu, očistěni poznáním a pokáním a naplněni Mnou hledali u Mne své útočiště, Mne dosáhli.**

Oddanost k Bohu bez poznání své pravé Božské podstaty, je pouze částí cesty a není jejím cílem. Setrvání ve společenství oddaných je velice prospěšné, nikdo by však neměl zapomenout, že cílem je sebezpoznání, jako sluhu Boha. Stejně tak hledání a setrvání v neprojeveného principu je velice prospěšné, ale pokud neodevzdám vše své Nejvyššímu, jsem stále jen před branami cíle. Cílem jest sebezpoznání jakožto projev Boha.

Musíš odstranit všechny připoutanosti, aby jsi Mne našel. Použij celou jógu, oddej se Mi, poznej Mou podstatu, odpoutej se od smyslů a připoutaností a spočín v Mém klidu.

**11. Jakým způsobem se ke Mně kdo utíká, právě tak se Já oddávám jemu. Všichni lidé jdou Mou cestou, synu Prthy.**

Jelikož jsem příčinou všeho, jdeš Mou cestou. Pokud si to uvědomíš, dosáhneš Mne i Mého štěstí. Pokud si to neuvědomíš, nepoznáš Mne a budeš trpět ve své nevědomosti. Odevzdej Mi vše a Já ti dám život věčný a blažený. Jednou to stejně budeš muset udělat. Tak proč čekat nebo to odkládat?

**12. Ti, kdo touží po zdaru svých činů, obětují zde božstvům, neboť ve světě lidí rychle nastává zdar rodící se z činů.**

Už od dětství je v nás živena představa, že každý čin nese své plody. Bez práce nejsou koláče. A plody z práce se objevují prakticky okamžitě. Čím více uctíváme Bohy, tím méně lpíme na nesmyslné představě "Vše co mám jsem si udělal sám". Sám jsem se nezrodil, celé dětství jsem byl závislý na rodičích a dostal jsem od nich vzdělání. A své schopnosti jsem nedostal od rodičů, ale od Boha. Od Boha máme vše a když si to uvědomíme, když mu vše odevzdáme, tak budeme mnohem spokojenější, šťastnější a svobodnější.

**13. Stvořil jsem čtyři kasty podle rozdělení kvalit a činů. Ač jsem však jejich stvořitel, věz, že jsem nepomíjivý a nečinný.**

Učení o třech kvalitách je rozvedeno ve 14. kapitole, 17. a 18 kapitola se podrobně zabývá vlivem kvalit na lidský život.

**14. Činy Mne nepoutají, netoužím po jejich plodech. A kdo tuto pravdu pozná, není více svými činy poután.**

Džňánin je ten, kdo dosáhl nejvyšší poznání. Z tohoto verše jasně vyplývá, že je zároveň dokonalý karmajogín. O karmajóze pojednává 3. kapitola.

**15. S tímto vědomím konali činy i dávní hledači vysvobození. Proto též konej činy, jako je konali v dávných dobách předkové.**

Bhagavadgíta vznikla pro nás v dávných dobách. V tomto verši se hovoří o dávných dobách

v době jejího vzniku. Už tisíce let lidé znají tuto moudrost a nehlubší poznání, tuto cestu k věčnému štěstí. Kolik lidí tomu věří? Kolik lidí opravdu touží a bojuje za své sebepoznání? Téměř nikdo není ochoten obětovat svého největšího nepřítele, a tak raději zavrou oči a žijí v zoufalství. Kdyby věděli o co jsou okradeni, leželi by lidé před Bohem, tloukli hlavami o zem, rvali si šaty, vlasy, plakali, prosili, slibovali, modlili se. Ale protože to nevědí, nikdy to neudělají. A protože to nikdy neudělají, tak nikdy nepoznají Božskou milost.

**16. Dokonce i učení se klamou v tom, co je čin a co je nečinnost. Vyjevím ti, co je čin a až to poznáš, budeš osvobozen od zlého.**

**17. Je totiž třeba porozumět tomu, co je čin, je třeba porozumět i tomu, co je přečin, a je třeba porozumět také tomu, co je nečinnost. Cesta činu je nevyzpytatelná.**

**18. Ten z lidí, kdo nečinnost vidí v činu a v nečinnosti čin, je moudrý, ukázněný a veškeré své dílo dokonal.**

Čin, který neposiluje nepřítele, je čin v kvalitě dobra, vykonaný z povinnosti, bez připoutanosti a očekávání jakéhokoli světského zisku. Takový čin jistě neposílí nepřítele, ale jen armádu ctností. Nikdo by se neměl obávat takové činnosti, ale musí samozřejmě neustále kontrolovat, zda se k dané činnosti neváže. Neustále mít na mysli nejvyšší princip, ať v podobě vnějšího Boha a oddanosti k němu, nebo poznání pravé skutečnosti a setrvání v ní.

**19. O člověku, jehož veškeré podnikání je zbaveno žádosti a záměru, říkají lidé znalí, že je to mudrc, jehož činy shořely v plameni poznání.**

**20. Kdo zanechá ulpívání na plodech činů, je trvale spokojen a nezávislý, ten, i když koná mnohé činy, nekoná vůbec nic.**

Ten, kdo poznal své pravé Já, setrvává v něm v naprostém klidu a spokojenosti. Ten, kdo poznal fungování mysli a způsob sebezotročování, kdo nedovolí smyslům, aby přitáhly pozornost mysli a tak ji vyrušily z Božského klidu, kdo jedná jen z povinnosti, na základě zralé úvahy, vykonává pouze činy v nejvyšší kvalitě a nelpí na jejich výsledku, ten má dokonalé poznání a z něho plynoucí naprostou svobodu.

**21. Ten, kdo se vzdal všeho majetku, je prost přání, ovládá myšlení i své Já a vyvíjí pouze nezbytnou povinnou činnost, neupadne do hříchu.**

**22. Člověk, který se spokojí se vším, co náhodně získá, jenž překonal dvojnost, je nesobecký a neměnný v úspěchu i nezdaru, není poután, ani když jedná.**

Poznání člověku dává svobodu uvědomit si které činnosti jsou důležité a nutné, a které jsou pouze pro smyslový požitek. Kdo chce opravdu vyhrát bitvu musí vše rozptylující, svazující a oslabující opustit. Jsou to hlavně závislosti na drogách, vzrušení z různých her, připoutanost k plytkým zábavám např. televizi, které rozptylují soustředění a nahrávají nepříteli. Ponechá si činnosti k dostatečnému materiálnímu zabezpečení sebe i svých blízkých, činnosti zaměřené na uklidnění mysli a prohloubení poznání a moudrosti.

**23. Činy člověka, který se zprostil ulpívání a je osvobozen, který jedná v zájmu oběti a má myšlení založené na poznání, zcela se rozplynou.**

Ten, kdo koná pouze předepsané činy v nejvyšší kvalitě, ten, kdo dosáhl tohoto poznání

o činnosti jako oběti, je schopen obdržet Boží milost a získat tak Božský stav nejvyššího klidu a moudrosti. Zde vidíme naprosto jasně, že prostředky použité k osvobození jsou zároveň cílem, to znamená tímto osvobozením. Při dosažení osvobození se vše spojí v jediný dokonalý celek, vše co bylo použito bude prosvětleno dokonalostí poznání a veškeré nevědomosti a pochybnosti budou nepopsatelnou Boží milostí zničeny.

**24. Brahma je oběť, brahma je obětina, kterou brahma obětuje v ohni brahma. Brahma musí vskutku dojít ten, kdo se soustřeďuje na čin, který je brahma.**

Dosažení dokonalého poznání shrnul Srí Ramana Mahariši ve větě "Vše je jedno jediné". Ten, kdo si uvědomí tuto pravdu, kdo pomocí této pravdy bude vidět svět, setrváváje přitom ve svém pravém Já, ten dobojoval svou bitvu vítězně.

**25. Někteří jogíní se účastní oběti bohům, jiní do ohně brahma jako oběť přinášejí oběť samu.**

**26. Někteří v ohni sebeovládání obětují sluch a ostatní smysly, jiní obětují v ohni smyslů zvuk a ostatní smyslové předměty.**

**27. Jiní zas obětují všechny činy svých smyslů a životního dechu v ohni sebekázněni sebeovládáním, který roznítilo poznání.**

Někteří jdou cestou oddanosti a oběti svému osobnímu dokonalému Bohu, jiní hledající pravou podstatu bytí obětují vše pěstování dokonalého poznání. Někteří ovládli svou mysl, jiní ovládají své smysly a své činnosti. Zde je jasně napsáno, že není důležité, jakou metodou, jakým způsobem ovládneme mysl a smyslové vjemy. Důležité je, že mysl spočívá v klidu a je osvobozená od smyslových pokušení.

**28. Další asketové věrní přísaze přinášejí oběť majetku, pokání, sebekázněni, přednesu posvátných textů a poznání.**

**29. Jiní zas obětují výdech ve vdechu a vdech ve výdechu, a omezující proud výdechů a vdechů, oddávají se dechovému cvičení.**

K poražení nepřítele musí být obětováno vše co ho posiluje. Obětujeme Bohu majetek, obětujeme Bohu všechny své činnosti, obětujeme Bohu své radosti, pěstujeme jógu a studujeme náboženské knihy, hledáme své pravé Já. Bůh musí stát smyslem našeho života. Až obětujeme vše, co nás od něj odděluje, potom ho můžeme poznat.

**30. Jiní omezují potravu a obětují životní dech v životním dechu. Všichni tito znalci oběti jsou skrze oběť zproštěni vši poskvrní.**

Oběť je odevzdání činnosti nebo vlastnictví jeho pravému vlastníkovi. Čím víc obětují, tím jsem blíže k Bohu. Nemyslí se tím honosné oběti jen podle jména, ale vnitřní odstraňování nesmyslných připoutaností. Obětování veškerého majetku může proběhnout jen v mysli. Pokud vezmeme své peníze, zbavíme se jich a potom se snažíme neustále něco vyžebrať, jsme stále stejně, možná i více nesvobodní. Pouze pokud odevzdáme svůj majetek Bohu, vnímáme ho jako Boží dar a proto se o něj co nejlépe staráme, jsme opravdu svobodní.

**31. Ti, kdo požívají krmi nesmrtelnosti pozůstalou po oběti, dojdou věčného brahma. Pro člověka, který neobětuje, není ani tento svět, a tím méně jiný, ó nejlepší z Kuruovců. Bez opravdové oběti není žádné štěstí, pouze utrpení, ztráty a prohry. Oběť to je láska, oběť to je moudrost a jen díky oběti získám Boží přízeň.**

**32. Mnohotvárné oběti jsou takto rozestřeny před tváří brahma. Věz, že se všechny zrodily z činů. Až toto poznáš, budeš osvobozen.**

Všechny náboženské knihy popisují správné a prospěšné oběti. Musíme si uvědomit, že oběti jsou určeny k oslabení nepřítele. Oběti mu bereme jeho život. Musíme si uvědomit zdroje jeho života. Závislosti na majetku, závislosti na své pověsti, touhy, připoutanosti k různým mylným názorům, to vše musíme odhalit a v obětním ohni spálit, abychom se dostali zase o kousek blíže k vytoženému cíli.

**33. Lepší než hmotná oběť je oběť poznání, ó hubiteli nepřátel. V poznání, synu Prthy, jsou beze zbytku obsaženy všechny činy.**

Každá oběť musí posílit vlastní armádu a oslabit nepřítele. Nepřítele neoslabím, pokud se vzdám klidného skromného zabezpečeného života a vydám se cestou žebroty a chudoby. Z připoutanosti k majetku se rázem stane připoutanost k pocitu "Nic nemám". Být netečný ke ztrátám a ziskům, to je pravá svoboda. Vždy se ptát: "Komu toto přináší užitek? Je to povinnost očištěná Bohem nebo je tam nějaký sobecký zájem?"

**34. Uč se tomu pokorou, dotazováním, službou. Ti, kdo znají a nazírají pravou skutečnost, vštípi ti ono poznání.**

Duchovní učitel je velice důležitý. Nemusí to být živý člověk, ale musí být našim naprostým vzorem. Výhoda živého učitele je, že v jeho pohledu se můžete dotknout Boží milosti, kterou představuje a získat tak obrovský impuls k tomu, aby jste začali opravdu bojovat a vedli tento boj správným směrem. Živý učitel Vám poradí s Vašimi problémy a jeho osobní příklad Vám dá velikou sílu změnit svůj život.

**35. Až je získáš, Pánduovče, neupadneš opět do klamu. Skrze toto poznání spatříš všechno tvorstvo beze zbytku v sobě a potom i ve Mně.**

**36. Dokonce i kdybys byl největší ze všech hříšníků, právě na člunu poznání překonáš všechnu neřest.**

Mysl člověka, který poznal pravdu, se uklidní v duchovním Srdci, které je zdrojem čistého vědomí, přicházejícího přímo od zdroje všeho stvořeného, od Nejvyššího, od Boha. Vše má sídlo v duchovním Srdci a tak vše pochází z jediného zdroje. Ten, kdo zdroje dosáhl, vidí celou pravdu, vidí jednotu v Bohu a rozdíl jen jako hru smyslů a myslí. Celý svět vidí jen jako koloběh příčin a jejich následků a díky tomu ví, že neexistuje ve světě zlo, ale vše zlé je jen důsledek nevědomosti. Z nevědomosti zlo pácháme, z nevědomosti je na nás páchána nespravedlnost. Moudrý se ale nenechá zmást. Všechno zlo je jen k tomu, aby prozradilo nepřítele - nevědomost. K odhalení nepřítele dojde, jen když se sám prozradí. A prozradí se určitě, protože touhy, které vyvolávají připoutanosti, jednou překročí hranice únosnosti a donutí člověka k tak nesmyslnému jednání, že si toho musí zbyteček zdravého rozumu všimnout. A ten, kdo se pustí s opravdovým odhodláním do boje, tímto bojem veškeré hříchy odčiní.

**37. Jako planoucí oheň spaluje na popel všechno palivo, Ardžuno, tak oheň poznání mění v popel všechny činy.**

K dosažení pravého poznání je nutno očistit svou mysl a své činy. Kdo takto změní svůj život, stává se nejužitečnější bytostí, která tichým šířením moudrosti rychle odčiní hříchy nevědomosti.

**38. Vždyť zde na světě ani není nic tak čistného jako poznání. Člověk zdokonalený jógou to nalezne časem sám v sobě.**

Poznání svého pravého Já, setrvání ve svém pravém Já, to je cílem veškerého duchovního růstu. Uvědomění si dokonalé pravdy je největším počinem každé bytosti. Cesta je dlouhá a nesnadná, plná obtíží, nástrah, pochybností a úskoků. Každý žák musí lačnět po spravedlnosti, pravdě, poznání. Musí šířit lásku, soucit a setrvat v moudrosti. Musí obětovat své touhy po smyslových požitcích, musí obětovat vše co ho činí důležitým, musí obětovat všechny své názory, neboť jsou založeny na klamu, musí obětovat všechn svůj majetek. Všechno to musí spálit v obětním ohni poznání, neboť přesně toto ho drží uvězněného v iluzi.

**39. Poznání dosáhne ten, kdo o ně usiluje, je pln víry a ovládá své smysly. Když získá poznání, dochází záhy nejvyššího míru.**

Kdo provedl všechny oběti, bez očekávání setrvává ve svém Já, ten obdrží Boží milost. Kdo očekává, ten jedná z vlastního zájmu. Kdo může cosi získat, tedy i milost? Jedině Ego. V pravé skutečnosti je milost přítomná. Nic nečekat, nic nechtít! Vše už dávno máme, jen to musíme objevit. Musíme odstranit toho, kdo nás o to celou dobu okrádá. Pro zloděje není v nebi místo.

**40. Člověk nevědomý, bez víry a plný pochyb upadá. Pro pochybovače není štěstí v tomto ani v příštím světě.**

Pochybnosti jsou nepřátelé ve vlastních řadách, podrážející nohy, podřívající autoritu a oslabující bojovnou náladu. Srí Ramana Maharishi říká: "Nikdo nepochybuje o pochybovači". Ten, kdo pochybuje, pochybuje o Bohu, o obětech, o cestě, o poznání, ale nikdy nepochybuje o sobě, o názorech ze kterých vychází a úsudcích, které z nich vyvozuje. Kdyby zaměřil svoje pochybnosti na vše, co tvoří jeho osobnost, musel by vše radikálně přehodnotit. Kde vzal tento názor? Od rodičů, ze školy, od kamarádů, z televize? Je to jeho názor nebo jen názor někoho jiného? A je ten názor naprosto pravdivý nebo jen jednostranně omezený pohled na věc? Věnoval tomuto názoru dostatek času a energie, aby měl co nejuplněnější obraz nebo jen trpně převzal plytkou polopravdu? Kdo by takto začal opravdu poctivě analyzovat všechny své názory, ten je na cestě k pravému poznání. V očišťování svých názorů musíte jít až do dětství, nikde nic totiž není postaveno na pravých pevných a silných základech.

**41. Činy nepoutají člověka, který se vzdal činů, v sebekázní poznáním rozřal pochyby a setrvává ve svém Já, Dhanandžajo.**

Kdo pozná, že skutečnost světa je neskutečná a neskutečnost Boha je pravou skutečností, kdo ví, že čin vykonaný bez jakéhokoli lpění a z povinnosti je nečin, čin který neposílí nepřátelskou armádu, kdo setrvává ve svém pravém Já, v nejvyšším poznání, kdo odevzdal vše v tomto světě Bohu je ten, kdo dobojoval bitvu úspěšně.

#### **42. Proto rozetni mečem poznání tuto svou pochybnost, která povstala z nevědomosti a sídlí v tvém srdci! Oddej se józe a povstaň, Bharatovče.**

Vyměnění pochybností je první nutná věc, kterou v boji musíme udělat. Lidé jsou schopni pro své štěstí udělat cokoli. Cokoli znamená téměř vše, jen se nikomu nechce začít bojovat za své štěstí se svým falešným důležitým já, které prorůstá všemi myšlenkami, neustále živeno touhami, které vyvolává z připoutaností a které zase vyšly z nenaplněných tužeb. Vzít si drogy, opít se, sehnat nějakou ženskou nebo chlapa na noc, nebo jen trpně pozorovat televizi. Někdo občas vyrazí za poznáním nebo organizuje nějakou zábavu. To je kvalitativně mnohem lepší, ani toto však nevede k sebepoznání, jen zabíjí drahocenný čas, který utíká čím dál rychleji.

Je toto opravdu to co hledám. A co když náhodou dosáhnou nejvyššího poznání, co potom, budu moci jít na pivo? A nebo na fotbal? Každý vidí hned spoustu chyb, ale málokdo je schopen se naprosto oddat získání tohoto poznání. Jednodušší je to celé zavrhnout, to přece není možné, aby byl někdo šťastný a nic neměl. Nebo aby štěstím jenom seděl na jednom místě. Vymyslet si hned několik proti a zavrhnout tuto myšlenku dokáže každý, ale zkusit to a poznat, abych opravdu věděl o čem je řeč a potom se opravdu rozhodl, to nedokáže ke své škodě skoro nikdo.

### **KAPITOLA PÁTÁ**

V této kapitole jsou srovnány dvě zdánlivě odlišné cesty odevzdání se a pravého poznání. Krišna jasně vysvětlí, že ten, kdo vskutku postoupí v józe oddanosti musí zároveň získat větší poznání pravé Božské skutečnosti. Stejně tak ten, kdo se přiblíží v poznání Božské podstaty, musí zákonitě více odevzdat ze svých pocitů "já" a "moje". Opravdová cesta k Bohu se tak dá přirovnat k žebříku, který má dvě boční tyče. Jedna je oddanost, druhá je poznání. Ten, kdo prosazuje oddanost, zvedá vždy pravou nohu a levou nohu poznání k ní přisouává, bez toho nemůže znovu postoupit v oddanosti. Ten, kdo prosazuje poznání zvedá vždy levou nohu a pravou nohu oddanosti přisouává k levé. Ten, kdo má na mysli jen cíl nejvyšší, dosažení pravého Božského stavu sebepoznání, nedbá oddanosti či poznání, se dvakrát rychleji blíží k cíli střídavě poznáním nebo oddaností.

#### **1. Ardžuna pravil: Velebíš zanechání činů, Krišno, a pak zas sebekáznění. Řekni mi najisto, co z toho je lepší.**

Pro člověka, který začíná bojovat onu bitvu, je vlastní armáda i nepřítel velkou neznámou. Jediné o co se může opřít, jsou ponaučení moudrých lidí a moudrosti knih. Ardžuna má obrovské štěstí, že může být poučen přímo realizovanou bytostí, pánem Krišnou a neváhá se ho zeptat na vše, co mu není jasné. Krišna mu tak může naprosto přesně pomoci zničit nepřítelů účinně a rychle.

#### **2. Vznešený pravil: Obojí, zanechání činů i sebekáznění činy, vede k nejvyššímu blahu. Z těch dvou však sebekáznění činy předčí zanechání činů.**

**3. Ten, kdo nechová nenávist ani touhu, je pokládán za člověka, jenž jich natrvalo zanechal, vždyť překonal-li dvojnost, ó válečníku mocných paží, snadno se vymaní z pout.**

Vzdání se činnosti nemůže být nikdy naprosto dokonalé. Každý musí vyvinout činnost k zachování svého života. To znamená, že musí jíst a najít nějaký příbytek. Zde číhá veliké nebezpečí skluznutí k připoutanosti jak k falešnému pocitu "Já vůbec nic nečiním", tak i k závislosti k smyslovému upokojování nutných potřeb. Naproti tomu odevzdání a nelpění na plodech činností konaných z povinnosti může být naprosto dokonalé.

**4. To, že rozjímání a sebekáznění se liší, tvrdí nevědomí, ne však mudrci. Kdo se plně oddal jednomu, najde plod obou.**

**5. Stavu, jehož dosahují ti, kdo rozjímají, dojdou též jogíní sebekázně. Kdo vidí, že rozjímání i sebekáznění jedno jsou, ten vpravdě vidí.**

Naprosto jasné potvrzení, že opravdová cesta poznání i opravdová cesta oddanosti vedou nejen ke stejnému cíli, ale ten, kdo projde naprosto celou jednou cestou, získá znalosti a zkušenosti cest obou! Důvodem je fakt, že cílem je naprosté sebezpoznání jako Božského bytí. Pokrok v cestě poznání nemůže být dosažen bez oddanosti nejvyššímu principu a odevzdání. Skutečný pokrok v cestě oddanosti nastává tehdy, když vnější Bůh je poznán jako vlastní bytí. To znamená, že vnější uctívání přinese vnitřní oddanost a inteligentní bytost pozná svoji pravou identitu.

Mnoho lidí žije v různých komunitách oddaných, ale často se stává, že oddanost je pouze vnější uctívání Boha. To neznamená, že by to nebylo pozitivní. Oddanost morálnímu principu je samozřejmě pro danou bytost obrovským posunem v kvalitě života, ale cesta ke konečnému cíli bývá ještě velice dlouhá.

Stejně tak pěstování poznání je pro mnoho lidí velkým posunem vpřed, stýkáním se s lidmi, kteří poznání mají, získávají jejich kvality. Ale skutečný pokrok bude učiněn až oddáním se a odevzdáním Bohu, který filozofii uvede do života. Tehdy se Bůh stane vším. Pozor, jakákoliv myšlenka "já" a nebo "moje" však tento nádherný Božský stav zničí.

**6. Odříkání však lze stěží dosáhnout bez kázně, ó válečníku mocných paží. Mudrc ukázněný jógou zanedlouho dojde brahma.**

**7. Člověk ukázněný jógou, který očistil své Já, zvítězil nad sebou, pokořil své smysly a jehož Já splynulo s Já všech bytostí, ten, třebaže jedná, není připoután.**

Nevykonávání povinností nevede ke klidu a neoslábí nepřítele. Nepřítel získá další zbraně ve formě pocitu viny z nevykonané povinnosti a pochybností o smyslu existence. Pouze ten, kdo zná svoji povinnost ke svému okolí vycházející z jeho osudu, ten, kdo tyto povinnosti vykonává bez ohledu na odměnu, kdo neustále touží po dosažení pravého poznání, kdo vše odevzdal Bohu, kdo ovládl své smysly a očistil svou mysl je hoden nejvyššího cíle dosáhnout. Nejvyšší cíl je přirozené a vědomé dodržování všech těchto ctností a cesta k němu jest tyto ctnosti vytvořit.

**8-9. Vůbec nic nekonám, měl by usoudit ten, jenž je ukázněný a zná pravdu, třebaže hledí, naslouchá, hmatá, čichá, jí, pohybuje se, spí a dýchá, hovoří, vyměšuje, drží a otvírá nebo zavírá oči. Uvědomuje si přítom, že to jen smysly se zabývají smyslovými předměty.**

Ten, kdo vyhrál bitvu s nepřítelem setrvává v duchovním klidu a Božská energie proudí otevřeným Srdcem ven bez jakýchkoli překážek. Jeho mysl je naprosto čistá, prosta všech

připoutaností a po většinu času uklidněná. Tělo je vnímáno ve velice příjemném a uvolněném stavu, plném tepla a tok energií je bez překážek. To vše je výsledkem naprostého zničení myšlenek uzavírajících duch do hmoty, tj. pocitů "já" a "moje".

**10. Kdo přenechá své činy brahma a jedná bez ulpívání, na tom hřích neulpí, jako se voda netkne lístku lotosu.**

Ten, jehož mysl není k ničemu poutána, koná své povinnosti a nelpí na plodech své činnosti je očištěn od hříchů a nemůže žádný získat. Jak by mohlo být jeho jednání hříšné, když není puzeno připoutanostmi a touhami myslí, ale je konáno z čisté moudrosti, s nadhledem a po pečlivém uvážení. A i když při vykonávání své povinnosti způsobí zdánlivé zlo, on sám není tímto nikterak poskrvněn. Moudrý totiž vnímá svět jako splet mnohých osudů, navzájem propletených, a zdánlivě špatná věc je z jiného úhlu pohledu velice prospěšná.

**11. Jogíní, kteří zanechali ulpívání, konají činy tělem, myslí, rozumem nebo jen smysly, aby očistili své Já.**

Mysl, intelligence, neboli způsob uvažování, tělo a smyslové vjemy jsou hlavní bitevní pole. Kdo chce zvítězit, musí vést bitvu na těchto čtyřech frontách najednou. Neustále si uvědomovat, kterak je naše mysl poutána ke smyslovým vjemům, jak uvažujeme a je-li tento způsob myšlení naprosto čistý a správný. Tělo by mělo být živeno skromnou, lahodnou a zdravou stravou, mělo by být pravidelným cvičením udržováno v dobré kondici. Pravidelnou meditací by mělo být uklidněno jak tělo tak i mysl. Nebojte se a začněte bojovat. Výsledky se objeví brzy a podpoří vaši snahu o dosažení nejvyššího poznání.

**12. Člověk ukázněný, který se vzdává plodů činů, dosáhne trvalého míru. Člověk bez kázně, jenž je puzen žádostmi a ulpívá na plodech činů, je poután.**

Ten, kdo začne bojovat, může hned vidět výsledky svého boje. Nejjednodušeji se boj vede na poli tužeb. Toužím dlouho po něčem velice nákladném a když si uvědomím, že tuto nákladnou věc vlastně vůbec nepotřebuji, tak najednou jsem svobodnější o jednu vtíravou myšlenku a bohatší o ušetřené peníze. Velice prospěšný boj je s nezvládatelnými emocemi, kdy si v klidu znovu vyvolám poslední emoci, která mne ovládla, pečlivě pozoruji jak vzniká, doženu ji do půlky a pomalu ji v myslí rozpustím. To zkusím několikrát a tak si uvědomím způsob vzniku nežádoucí emoce a pokud se objeví situace pro její vyvolání, snadněji emoci zvládnou. A zase jeden nepřátelský bojovník byl poražen nebo alespoň zajat klidem a moudrostí.

**13. Vtělený duch, který se ovládl a v myslí se vzdal všech činů, blaženě sídlí ve městě o devíti branách, nic nekoná ani nepobízí k činům.**

Ten, kdo nějakou činnost nevykonává z morálních důvodů a přesto využívá této činnosti jiných lidí je pokrytce. Kdo nikdy nezabije zvíře a přesto jí maso v restauracích nebo je kupuje v obchodech je mnohem horší, než ten, kdo pro obživu zvířata ve velkém zabíjí. Kdo předstírá duchovní vyspělost a přitom jakkoli zneužívá své oddané je nejzoufalejší bytost v tomto světě. Zneužití inteligenci pro vlastní nenasytost je prohraná bitva a naprostý úpadek bytostí. Jen ten, kdo je sám v sobě spokojen a jeho činnost je prosta tužeb spočívá v naprostém klidu ve své Božské podstatě.



**14. Původcem činů světa, schopnosti jednat, spojení činů a jejich plodů není Pán, nýbrž v tom všem se projevuje vlastní podstata.**

**15. Ten, který vším proniká, není účasten zla ani dobrého skutku, ať jej vykonal kdokoli. Poznání je zastřeno nevědomostí a proto jsou bytosti zmatené iluzí.**

Veškerá činnost, ať z připoutanosti nebo s rozmyslem vychází pouze z osudů jednotlivých aktérů, kteří mají v každém okamžiku možnost osvobodit se z tohoto kolotoče činností a setrvat ve svém pravém Božském Já, povznesení nad celou tuto hru různých příčin a jejich následků. Kdo pochopí tuto moudrost, ten se již více nezaplete do tohoto kolotoče a jen jej nezáčastně pozoruje a koná pouze své povinnosti.

**16. Ti, v nichž poznání rozptýlilo nevědomost, těm právě Já jako zář slunce zjevuje poznání toho Nejvyššího.**

Jediný opravdový čin je nalezení pravého poznání, neboť tento čin ničí veškerou osudovost, osvobozuje od hmotného světa a dává blažený Božský klid bytí a pravého vědění. To je jediná svoboda v tomto světě. Kdo nemá pravé poznání, žije ve tmě neustálého zoufalého shonu, ovládan emocemi a strachy. Kdo poznání získal setravá ve vnitřním klidu Božského Já a šíří tento klid do okolního světa.

**17. Ti, kdo se k Němu upínají svým Já i svým rozumem, kdo v Něm spočívají, vidí v Něm svůj nejvyšší cíl a poznáním jsou očištěni od jakékoli poskvrny, kráčejí tam, odkud není návratu.**

Nad vítězným bitevním polem září slunce pravého poznání. Pole je čerstvě zelené plné květů a vůní a ticho je rušeno pouze trylkováním ptáků. V této blažené atmosféře rostou plody nejvyšší hodnoty a nejlahodnější chuti, které mohou být nabídnuty i do ostatních polí ležících ladem nebo plodících hořké plody zoufalství, kde je se zatím k bitvě schyluje a nebo už zuří boj.

**18. V brahmánovi obdařeném učeností a pokorou, v krávi, slonu a dokonce i v psu a pojídači psů spatřují moudří jedno a totéž.**

Každé bitevní pole je stejně úrodné, jen je nutno jej zkulтивovat. Ten, kdo vyhrál svoji bitvu vidí v ostatních nevědomých stejný Božský původ, jaký sám poznal. Stejně však vidí i jejich nepřítel - nevědomost, která všechny svazuje a nedovoluje jim skutečně žít. Moudrý ví, že on může ukázat cestu, může dát ochutnat svého ovoce, ale nemůže nikoho osvobodit. To musí udělat každý sám za sebe.

**19. Již zde překonali stvořený svět ti, jejichž mysl je neměnná. Vždyť brahma je neměnné a dokonalé. Proto i oni setravají v brahma.**

**20. Člověk se nemá radovat, dosáhne-li něčeho příjemného, nemá být rozrušen, stihne-li ho nepřijemné. Znající brahma, nepomýlený a s klidným rozumem, setravá v brahma.**

Kdo má skutečné poznání, ten jej nemůže ztratit. Nic v tomto světě nenahradí blažený Božský stav bytí. Moudří vědí, že vše je pomíjivé a nic netrvá v tomto světě věčně. Trvalý a věčný je jen stav pravého poznání, neboť je naplněn nejdokonalejším štěstím a hlavně osvobozen ode všeho pomíjivého.

**21. Takový člověk, jehož Já neulpívá na smyslových vjemech, nalézá ve svém Já blaženost, pak je ve svém Já ukázněně spojením s brahma a těší se nehynoucí blaženosti.**

Osvobozený člověk spočívá v Božském stavu. Tento stav má základní charakteristiku sat-čit-ánanda, což je stav bytí, pravého vědění a neskonalé blaženosti. Toto je pouze pokus popsat nepopsatelné. Tento stav je za všemi myšlenkami, mimo představivost. Cokoli si můžeme představit tak to To není. Jakákoli myšlenka má vymezení a má svoji opačnou myšlenku. Já - nejá, moje - cizí, krásné - ošklivé, klidné - neklidné, štěstí - zoufalství atd. Božský stav nemá žádná omezení, nic ho neodděluje od Boha a tudíž neexistuje ani nic mimo něj. Jest to stav všeobsahující, stav naprosté prázdnoty a klidu. Je to stav Boha.

**22. Vždyť požitky zrozené z doteku se smyslovými předměty jsou zdrojem strastí, mají počátek i konec, synu Kuntí, a moudrý v nich nehledá potěšení.**

Vše co pochází ze světa je pomíjivé. Naše slunce jednou zanikne a s ním i Země, vše na zemi pomíjí a je jen otázka času, kdy která věc zanikne. Všechny věci nám zprostředkovávají smysly prostřednictvím myšlenek. Myšlenka začne a skončí, přijde jiná myšlenka a mnohdy si ani nevzpomeneme, na co jsme mysleli před okamžikem. Zůstává jen pár vzpomínek a i ty se časem vymažou a zmizí. Byla to pravda nebo se mi to jenom zdálo? Tak se mohou ptát lidé v nevědomosti a nezalosti pravého poznání. Už je to tak dávno, že to není pravda. Vše co jsme považovali za nesmírně důležité se s odstupem času zdá malicherné a tak vzdálené a cizí. Kdo rozumný v tomto stavu může hledat štěstí. Štěstí, které jednou určitě skončí. Co to je za štěstí? Je to jenom další utrpení a bolest. Hleďte to, co nikdy nevzniklo, co nikdy nezanikne a kde je jen klid věčné štěstí.

**23. Kdo dokáže již zde, dřív než se oprostí od těla, čelit vzrušení, jež pochází z žádosti a hněvu, je ukázněně, je šťastný člověk.**

Jediná cesta ke štěstí vede opět skrze ovládnutí mysli a nepřipoutanost ke smyslovým předmětům, skrze lásku k Bohu a touhu poznat pravý Božský stav a musí znát své místo v tomto světě a své povinnosti plnit bez připoutanosti. Pouze takto osvobozený člověk má možnost dosáhnout vysvobození.

**24. Ten, kdo je v nitru blažený, nalézá v nitru potěšení a jen v nitru hledá světlo, takový jogín se přemění v brahma, dojde vyvanutí v brahma.**

Kdo postupuje podle návodů moudrých, ten svou snahou porazí nepřátelskou armádu pokušení. Ten pozná vnitřní světlo, které přinese celkové poznání díky předchozí víře v moudrost a snaze moudrosti dosáhnout. Takto se posvětit veškerá moudrá činnost konaná v nevědomosti a přinese ono pravé nejsladší ovoce poznání. Takto se stane člověk nejvyšším znalcem jógy.

**25. Vyvanutí v brahma dosáhnou zřeci, kteří se očistili z poskvrní, rozřali pochybnost, ovládli své Já a těší se z blaha všech bytostí.**

**26. Vyvanutí v brahma je na dosah asketům, kteří se odpoutali od žádosti a hněvu, ovládli myšlenky a poznali své Já.**

Svou bitvu vyhraje jen ten, kdo je naprosto odhodlán zvítězit. Je nutno poznat veškeré

zbraně a taktiku nepřítele. Touhy, které zotročují, připoutanosti, které nedovolí se osvobodit. Nesmíme nechat nepřítele jediné volné místo, každé zaváhání je okamžitě využito. Proto dávejte světu vše, co je vaše povinnost, berte si jen to co nutně potřebujete, nevěnujte světu více pozornosti než je opravdu nutno a veškerý zbylý čas setrvejte v klidu Božské blaženosti.

**27-28. Navždy je vysvobozen mudrc, který se osvobodí od vnějších vlivů, pohled upne mezi obočí, vyrovná proudění vdechů a výdechů nozdrami, ovládne smysly, mysl i rozum, upne se k vysvobození a je prost přání, strachu i hněvu.**

Nejlepším nástrojem sebepoznání je meditace. Uklidnění myslí a sledování vznikajících myšlenek, sledování a uklidnění dechu. V tuto chvíli, kdy máte vše důležité hotovo, máte čas a možnost setrávat v blízkosti oné věčnosti. Teď se nemusíte ničeho obávat, vše je správně zařízeno a svět v meditaci je přece tak neskutečný. Proč se s ním tedy zaobírat, když mohu být v klidu? Kdo najde potěšení v tomto tichu a setrává v něm vždy, když jeho povinnosti jsou hotovy, ten se mílovými kroky blíží k nejvyššímu poznání.

**29. Když pozná, že Já jsem příjemcem oběti i pokání, vznešeným pánem všech světů a přítelem všech bytostí, dospěje k míru.**

V meditaci se můžete Bohu přiblížit a poznat ho. Poznat jeho věčnost, poznat jeho všudypřítomnost. Poznat, že veškeré oběti Bohu jsou určeny jen na oslabení nepřítele. Co je předmětem většiny obětí, co je obětinou? Jsou to jen a jen naši nepřátelé, kteří se kontaktem s Bohem očistí a stanou se našimi přáteli a budou bojovat na naší straně pravdy. To je nejlepší a nejučinnější boj, armáda ctností sílí a nepřítel se mění na přítele. Ničení není nikdy tak úspěšné jako důsledné přestavování od základů.

## KAPITOLA ŠESTÁ

V této kapitole je vysvětlen princip dhjána jógy, jógy meditace a spočinutí v tichu svého Božského Já. Krišna popíše principy, které jsou nutnými předpoklady pro dosažení pokroku v dhjána józe, popíše nejlepší pozici pro meditaci a způsob koncentrace. Jasně stanoví podmínky pro úspěšnou meditaci a cíl meditace. Cílem je opět sebepoznání, poznání své Božské podstaty. Ardžuna přednese své pochybnosti o schopnosti lidí dělat takovou jógu a ptá se, zda se člověk na cestě neztratí. Krišna jasně vysvětlí, že jakýkoli sebemenší posun v bitvě se nikdy ani smrtí neztratí a v dalším životě získá lepší podmínky pro dosažení nejvyššího cíle.

**1. Vznešený pravil: Jogínem, mužem kázně a odříkání je ten, kdo koná činy, které je třeba vykonat, jsa nezávislý na jejich plodech, nikoliv člověk, který nedbá o posvátný oheň ani nekoná obřady.**

Abychom mohli v klidu medítovat, musíme mít splněny své povinnosti. Ten, kdo neplní své povinnosti a jako záminku uvádí meditaci je zbabělec, který utíká ze světa před svými povinnostmi a není odvážný člověk hledající nejvyšší cíl.

**2. Věz, že to, co nazývají odříkáním, je jógou, ó Pánduovče. Vždyť nikdo se nestane jogínem, kdo se nevzdal chtění.**

Dokud se nevzdáme tužeb po smyslových předmětech, nemůžeme udělat patřičný pokrok v meditaci. Nemůžeme spočinout v klidu svého Já, pokud budou naši mysl neustále rušit touhy a připoutanosti. Je nutné zvládnout smysly a odevzdat vše Bohu.

**3. Praví se, že činy jsou prostředkem pro mudrce, jenž touží dovršit sebekázeň, a jakmile ji dovrší, je mu prostředkem zklidnění.**

Zde je jasně uvedeno, že cílem jógy je spočinutí v klidu a vzdání se plodů svých činností. Ten, kdo však chce pokročit v józe musí vydat určité úsilí a veškerou svou činnost směřovat k tomuto cíli. Pokud jeho snaha bude opravdová a správně směřovaná, jeho mysl se osvobodí a spočine v klidu a veškeré další činnosti budou naprosto očištěné.

**4. Vždyť vzdá-li se všeho chtění a neulpívá na smyslových předmětech ani na činech, praví se o něm, že dovršil sebekázeň.**

**5. Každý by měl své Já povznášet prostřednictvím mysli a neměl by je nechat poklesnout. Vždyť mysl je přítelem i nepřítelem vtělené bytosti.**

Dosažení jógy je možné, až po naprostém osvobození od vlivu smyslových vjemů a závislosti na plodech své činnosti. Poté spočineme v klidu mysli a nebudeme rušeni okolním světem. To vše je možné až po té, co jeho mysl byla naprosto očištěna.

**6. Pro toho, kdo podmanil svou mysl je mysl největším přítelem, ale pro toho, kdo svou mysl neovládl, je největším nepřítelem.**

Zde se jasně uvádí, že mysl není zlo, které musí být zničeno. Srí Ramana Maharishi říká : "Mysl je velice silný nástroj vycházející přímo z pravého Božského Já". Mysl musí být očištěna od všech sobeckých připoutaností a musí být vykořeněn pocit "já" a pocit "moje". Potom bude mysl naprosto čistá, bude se zabývat pouze činnostmi v nejvyšší kvalitě a převážně spočívat v klidu.

**7. Jestliže člověk dosáhne klidu ovládnutím své mysli, setrvává ve svém pravém Já a zůstává soustředěný v chladu i horku, ve slasti i strasti a stejně tak i uprostřed poct a opovržení.**

Kdo se takto osvobodí, není vázán ke svému tělu. Tělo samozřejmě vnímá jako schránku, kde vědomí a mysl sídlí, vnímá i bolest a horko, ale vnímá to jako bolest a horko těla, nikoli jako svoji bolest. Tělo je takto osvobozeno od neustálého svírání Egem, stresů a úzkostí a mysl očištěná spočívá v Božském stavu.

**8. Je-li jogín ve svém Já nasycen poznáním i rozpoznáváním, je-li povznesený, ovládl své smysly a hroudu, kámen i zlato staví naroveň, pak se praví, že je ukázněný.**

**9. Ten, jehož rozum zůstává stejný, ať jde o přátele, druhy či nepřátele, lidi lhotejné, nestranné i hodné nenávisli, nebo příbuzné, světce či hříšníky, vyniká nad všechny ostatní.**

Člověk trvale spočívající ve svém pravém Božském Já je netečný k okolnímu světu. Jelikož

jeho mysl není poutána k tělu a tím ani k hmotnému světu, vnímá veškeré podněty z hmotného světa, ale pokud je pevně setrvávající v absolutním klidu a štěstí nenechá se z něj vyrušit. Vidí s nadhledem vše jen jako hru příčin a důsledků a ví, že chce-li si udržet Božský stav, nemůže se zaplést do této hry. Neoporovnáva kvality neživé přírody ani kvality lidí, s kterými se setkává. Pokud ho někdo respektuje, vrací respekt. Pokud ho někdo haní, cítí soucit s nevědomou bytostí. Pokud ho někdo chválí, ví, že chvála patří Bohu. Pokud někdo jde cestou k Bohu, podpoří ho a pokud někdo Boha nemá, tomu je nejlepším příkladem.

**10. Jogín by měl neustále ukázkovat své Já, setrvávat v ústraní a sám, ovládat své myšlenky, být bez přání a bez majetku.**

Prostředky používané k dosažení cíle jsou v té nejčistší a nejdokonalejší formě zároveň i cílem. Člověk, který se oddal Bohu, koncentroval svoji mysl, vzdal se plodů své práce, vzdal se smyslových požitků a získal právě sebepoznání nemůže žádnou nectnost znovu začít konat. Člověk, který porušuje toto pravidlo, nemůže být pravým jogínem.

O setrvání v ústraní pravil Srí Ramana Maharishi: "Jediné pravé setrvání v ústraní je setrvání ve svém pravém Já". Pokud člověk odejde od svých povinností a závazků a snaží se žít ve vzdáleném místě, vždy si nese své připoutanosti a nesvobody s sebou. Setrvává tak tělem v ústraní, ale jeho mysl setrvává na místech, kam je připoutána. Setrvání v ústraní je prospěšné pouze na dočasnou dobu, kdy se na tento čas uvolníme ze svých povinností a po dosažení duchovního pokroku se k nim zase vrátíme. Takové setrvání na duchovním místě je jistě velmi prospěšné.

**11-12. Na čistém místě necht' si zřídí pevné sedátko, ani příliš vysoké, ani příliš nízké, a rozprostře na něm posvátnou trávu, antilopi kožešinu a plátno. Když na sedátko usedne, necht' zaměří mysl na jediný bod, zkrotí činnost myšlenek i smyslů tak, aby jógou očistil své Já.**

Zde je popsáno sedátko na sezení při meditaci. Sedátko musí být jednoduché, ale dostatečně pohodlné. O jelení kůži pravil Srí Ramana Maharishi: "Samo sezení na kůži z mrtvého jelena nikoho neosvobodí ani od jedné připoutanosti". Kůže byla v tehdejších dobách jedním z mála trvanlivých a praktických materiálů. Sedátko se totiž bude používat dlouho a jde o to, aby se nemusel často ztrácet čas jeho opravováním. V nynější době není nutno pro výrobu kvalitního sedátka zabíjet zvířata. Posvátné místo by mělo být klidné a jogín by tam měl mít pokryty své základní potřeby tak, aby veškerý čas mohl věnovat duchovnímu cvičení.

Meditace, dhjánajóga se používá na uklidnění mysli a k pokroku v karmajóze, džánajóze i v bhaktijóze. Pouze klidné uvědomění si nepřítelů v mysli může bitvu posunout k vytoženému vítězství.

**13-14. Tělo, hlavu a krk necht' drží zpřímá a nehybně, je pevný, upře pohled na špičku vlastního nosu a nerozhlíží se kolem. Se svým Já zklidněným, zbavený strachu a setrvávající ve slibu cudnosti necht' sedí ukázněný, ovládne svou mysl, upře myšlenky na Mne a plně se Mi oddá.**

Nyní je popsána pozice při meditaci. Protože je nutno setrvávat v meditaci co nejdéle, není nutno sedět nějakých náročných pozicích. Úplně postačí sedět se zkříženými nohama,

vzpřímeně a nehybně. To je velice důležité, protože Ego neustále vyrušuje, vyvolává nepotřebné pohyby a různé nepříjemné tlaky a bolesti. Toto je nutno "prosedět". Naprosto odhodlaně poručit tělu i myslí a najednou zjistíte, že jste schopni bez pohybu sedět 45 minut. Mysl by měla být klidná pod kontrolou a proto je nutno sedět na bezpečném místě, kde nehrozí žádné vnější nebezpečí a není nutno ničemu okolnímu věnovat pozornost. Žák by měl být prost veškerých tužeb po uspokojení smyslových požitků, protože právě smyslové požitky jsou nejsilnějším nepřítelem klidné mysli. Je mnoho popisů způsobu meditace. Všechny mají něco společné. V mysli existuje cosi jako pozorovatel, který celou dobu netečně pozoruje vše co se v mysli děje. Každá meditace je založena na uklidnění a pozorování mysli. Existuje tak trojice pozorovatel, pozorování a pozorované. Někd soustřeďuje pozornost pozorovatele k dechu, někdo k určitému bodu. Srí Ramana Mahariši prosazoval metodu dotazovací, kdy hledáme onoho pozorovatele, který není nikdo jiný než naše pravé Já. Dotazovací metoda spočívá v umístění pozornosti a setrvání v daném pozorovateli pomocí tázání se "Kdo jsem Já?" Často se stane, že pozornost mysli je obelstěna nějakou myšlenkou a odvedena pryč. V tomto případě, hned když si uvědomíme onu myšlenku tážeme se: "Komu se tato myšlenka stala?". Odpovíme : "Mně". A znovu se tážeme: "A kdo jsem Já?" a tato otázka pozorování vrací bez boje zpět do pozice pozorovatele. Tato metoda smývá rozdíl mezi pozorovatelem, pozorováním a pozorovaným.

#### **15. Jogín, který takto stále ukázuje své Já a krotí svou mysl, dojde míru, který spočívá ve Mně a vrcholí vyvanutím.**

Stálým pozorováním a uvědomováním si své mysli, jejího fungování a svého způsobu uvažování poznáváme nástroj sebepoznání. Nejprve tento nástroj - mysl musí být očištěna a teprve potom ji můžeme použít ke skutečně užitečné práci. Ovládneme rušící smyslové vjemy, odevzdáme veškerý majetek a činnosti Bohu a poté jsme hodni obdržet Boží milost. Lépe řečeno očišťováním nástroje narazíme na čistý kov Boží milosti a od tohoto místa odstraníme ostatní nečistotu po velkých kusech. Boží milost je vždy přítomná, ale její záře je zahalena nánosem nečistot. Takový nečistý nástroj použitý k práci jen ničí kvalitní materiál (čas) a způsobuje jen velké škody a utrpení. Ten, kdo však poznal své pravé Božské Já povznesené nad hmotný svět, je z utrpení tohoto světa osvobozen.

#### **16. Jóga však není pro toho, kdo se přejídá, ani pro toho, kdo nejí vůbec, ani pro toho, kdo je náchylný k přílišnému spánku, ani pro toho, kdo příliš bdí, Ardžuno.**

Kdo se přejídá, ten je v zajetí touhy po dobrém jídle. Kdo jí příliš málo, ten oslabuje armádu ctností, protože ji nezásobuje dostatečně a každá armáda bez zásob musí prohrát. Navíc posiluje nepřítele, neboť hladové tělo je neklidné a nespokojené a neustále strhává pozornost na sebe. Kdo spí málo, toho inteligence a schopnost uvažovat jsou sníženy a ve chvílích klidu určeného k meditaci usíná. Kdo spí mnoho, ten je v zajetí lenosti a lenost je základní zbraň nepřítele.

#### **17. Je-li kdo střídmy v jídle a radovánkách, zná míru ve všem počínání a je uměřeny ve spánku i bdění, sebekázeň odstraní všechny jeho strasti.**

Kdo zná své povinnosti a vykonává je, ten ví, že stejnou povinnost má nejen k okolí svého těla ale také k tělu. Splnit svou povinnost k tělu znamená střídmost, ale dostatečnost jídla, odpočinku, práce, bdění i spánku. Tělo by mělo být udržováno v dobré tělesné i duševní

kondici pravidelným cvičením, dostatkem pohybu ale i odpočinku. Nestarat se o své tělo je zanedbání své povinnosti a vede jen ke strastem. Přemíra soustředění na tělo vede k připoutanosti k němu. Je nutno nalézt optimální kompromis, kde spokojenost duševní bude vycházet z dobré tělesné pohody a tuto pohodu bude pomáhat udržovat.

**18. Ukázněným se nazývá člověk odvrácený od všech žádostí, jestliže jeho zkrocené myšlenky spočinou v samotném Já.**

Ten, kdo porazil nepřítele, obětoval vše zneklidňující, očistil svou mysl od falešných představ, ten je schopen získat Boží milost. U Indického parlamentu je nápis : "Svoboda nesestoupí dolů k lidem. Lidé sami musí vyrůst ke svobodě neboť svoboda je pozhěbnání, které musí být nejprve získáno, aby mohlo být vychutnáno." Jen ten, kdo se postupně osvobozuje, ten bude nakonec naprosto svobodný. Svobodu nezíská nikdo, kdo si ji nezaslouží.

**19. Netěká, stejně jako netěká plamínek lampy v závětrí tento příměr se užívá o joginovi, jenž ovládá myšlenky a hrouží se do ukázněvání svého Já.**

Kdo vyhrál svoji bitvu a setrvává v míru pravého poznání, ten se nenechá znovu zavléct do otroctví těla. Ten, kdo objevil v józe dokonalost, ten okamžitě rozpozná nepřítele, který by chtěl znovu uvrhnout mysl do zotročujících falešných představ.

**20-23. Ustanou-li myšlenky potlačené cvičením jógy, nahlíží-li Já skrze vlastní Já a je ve svém Já spokojen, pozná-li ono bezmezné nadmyslové blaho, jež lze postihnout rozumem, je-li stálý a nevzdaluje se od pravdy, nepokládá-li poté, co toho dosáhl, jiný zisk za vyšší než toto, a pokud v něm spočine, nepohne-li jím ani krutý zármutek, nechť je takové rozpojení pouta se strastí známo pod jménem jóga.**

Tyto verše krásně popisují blažený stav toho, kdo dosáhl nejvyššího cíle jógy, cíle duchovní cesty, vítězství v bitvě, Božského stavu pravého Já. Tento stav se nachází za smysly, za myšlenkami a tak jej nelze popsat. Každá myšlenka tento stav znehodnocuje, neboť jej omezuje do světa mysli. Je mnoho různých pokusů, jak popsat tento Blažený stav a žádný z nich není o nic blíže tomuto stavu. Srí Ramana Maharishi řekl: "Stav Božské milosti je řeč vznikající ze Srdce ticha". Jenom poezie může překročit hranice logiky, ale ani ona nepopíše stav Božské milosti.

**24. Jógu je třeba provádět s rozhodností a neklesat přitom na mysl. Když beze zbytku upustí od všech žádostí, jež povstávají z chtění, a samotnou myslí úplně ovládne všechny smysly.**

Pouze ten, kdo nemá jakoukoli pochybnost, kdo nemá jiného cíle a kdo se nevěnuje jiné činnosti, pouze ten je schopen vybojovat vítězství. Setrvání v Božském stavu je možné jen za předpokladu, že nás z něj nevyruší žádné myšlenky poutající mysl k tělu a ke smyslovým vjemům a mysl tak setrvává v čistém Božském stavu.

**25. Krok za krokem, ať postupně zklidní rozumem pevně uchopeným, nechá mysl spočinout v Já a na nic ať nemyslí.**

Tento verš se týká nejen pravidelného meditačního sezení, ale stejně tak i celé duchovní cesty. Při meditačním sezení se tak vlastně dostáváme na chvíli poblíž cíle cesty

Po skončení meditace se vracíme zpět do své iluze, ale pokud je naše cvičení poctivé a správně zaměřené, potom si z každé meditace přineseme něco do běžného života. Jinými slovy řečeno: každá meditace náš každodenní život přeneseme blíže k cíli, trvalému setrvání v Božském stavu. Každá dobrá meditace musí přinést nějaké ovoce. Kdo cvičí roky a necítí žádné změny, ten by měl poctivě přehodnotit své cvičení a upravit je tak, aby se změny objevily.

**26. Ať jeho vrtkavá a nestálá mysl zabloudí kamkoli, měl by ji odtud odpoutat a přivést pod vládu Já.**

A jsme u dotazovací metody Srí Ramany Maharišiho. Kdo jsem Já? Tato otázka by měla nastavit pozorovatele tak, aby zaměřil svou pozornost sám na sebe. Je velice těžké nalézt pozorovatele. On jest prvotní myšlenkou, původcem všech myšlenek, ale sám o sobě v mysli neexistuje. Je to ono ticho za poslední myšlenkou. Moje rozšíření pro snadnější umístění pozornosti byly základní vymezení pozorovatele jako to co je mimo Ego. "Nic nejsem", "nic nechci", "nic nemám", "vše je dokonalé", to byly nikoli opakované věty, ale pocity, které jsem tak vyvolával. Např. nic nemám - nemám konto v bance, nemám auto, nemám rodinu, nemám přátele, nemám ani toto tělo. Vše je jen Tvé, ó Bože a Ty mi to s největší laskavostí dáváš a já slibuji, že se o Tvé dary budu pečlivě starat a budu mít vždy na paměti Tebe. Je to velice účinné a je zajímavé pozorovat co to s Egem dělá.

**27. Neboť nejvyššího blaha se dostane tomu joginovi, který je prostý poskvrny, mysl má zklidněnou, utišil vášnivost a stal se totožným s brahma.**

Zde je jasně řečeno, že v meditaci a na celé duchovní cestě není místo pro jinou kvalitu než naprostou čistotu sattvickou. Veškeré vášně a nevědomosti musí být odstraněny. Buď jejich zničením a nebo jejich rozpuštěním v Bohu a tím jejich dokonalým očištěním. Kdo takto dosáhne Boha, jak by ještě mohl být znečištěn hříchy. Kde je pravé poznání není hřích. Hřích je jen nevědomost a nepochopení života coby hru kvalit a souhrn příčin a následků.

**28. Jogín, který neustále ukážíuje svou mysl a je bez poskvrny, snadno dosáhne nekonečného blaha ve spojení s brahma.**

Stav Božského poznání je možno dosáhnou trvalou koncentrací na nejvyšší princip. Nejjednodušší a nejefektivnější je odevzdání se Bohu neboli bhaktijóga. Pozor jen na to, abychom nikdy nezapomněli na nejvyšší cíl a to sebepoznání se v Bohu.

**29. Ten, kdo jógou ukáznil svou mysl, spatřuje Já sídlící ve všech tvorech a všechny tvory v Já - všude vidí totéž.**

**30. Kdo Mne vidí všude a vše vidí ve Mně, tomu se Já neztratím a on se neztratí Mně.**

**31. Jogín, který se dobral jednoty a uctívá Mne, jenž sídlím ve všech tvorech, přebývá ve Mně, ať dlí kdekoli.**

**32. Za nejdokonalejšího jogína je pokládán ten, kdo v souladu s Já pohlíží na blaho i strast stejně, Ardžuno.**

Boha má každý ve svém srdci. Moudrý to ví. Setrvání v pravém poznání je uvědomění si pravé skutečnosti. Zároveň je to pochopení skutečnosti světa jako projev vycházející z této pravé skutečnosti. To znamená, že základ všeho, podstata všeho, co se ve světě děje,



je tato pravá skutečnost. Z tohoto pohledu je potom vše stejné, základem všeho je nejvyšší Božský princip. Kdo vidí pravou skutečnost jako podstatu všeho, ten vnímá veškeré tvary, děje, příčiny a důsledky jen jako rozdílné projevy pravé skutečnosti. Kdo nevidí pravou podstatu, vnímá pouze skutečnost světa. Tato bytost je potom zmatená díky své neznalosti pravé podstaty a považující svět za skutečnost, považuje tvary a děje za skutečnost a trpí pomíjivostí a nestabilitou světa.

**33. Ardžuna pravil: Jógu, kterou jsi stanovil jako neměnnost myslí, nevidím jako pevnou oporu při její vrtkavosti, Madhusúdano.**

**34. Vždyť mysl je, Krišno, vrtkavá, bouřlivá a velice vzpurná. Zdá se mi, že se dá zkrotit stejně nesnadno jako vítr.**

Mysl každého nevědomého člověka je neustále hnána v kolotoči tužeb a připoutaností. Je to vír myšlenek, které vycházejí z myslí, které jsou připoutané k tělu a smyslovým předmětům. Je těžké najít cestu jak zkrotit takovou změň navzájem se podporujících polopравd a představ. Je to jako zkrotit splašeného koně nebo stádo krav. Indové přirovnávají mysl nevědomého člověka k opilé opici, kterou uštkl had a nakonec se zbláznila.

**35. Vznešený pravil: Není pochyby o tom, ó válečníku mocných paží, že mysl je vratká a těžko ovladatelná. Lze ji však zvládnout, synu Kuntí, neustálým cvičením a bezvášnivostí.**

Jediná cesta k uklidnění myslí je cesta jógy. Nechat si poradit co je dobré a co není dobré od nějakého uznávaného náboženského principu. Zkrotit smysly, odpoutat od nich mysl, odevzdat své připoutanosti Bohu, naplnit své touhy Bohem, vše co nás tíží odevzdat. Uklidňovat tělo a tím i mysl, soustřeďovat se na dech, konat své povinnosti, neočekávat žádnou odměnu. To vše neustále zdokonalovat, poznávat nové a nové nepřátele, ty zničit a nebo usměrnit tak, aby už neškodili ale byli prospěšní.

**36. Soudím, že jógu nesnadno ovládne ten, kdo neovládl svou mysl. Avšak ten, kdo má mysl ve své moci a vynakládá úsilí, může jí pravými prostředky dosáhnout.**

Jak mohu poznat kdo jsem, když běžím o závod se svými touhami i časem? Jen ten, kdo se zastaví, vydýchá a uklidní, vidí všechny ty závody jako naprostý nesmysl. A to je první krůček k tomu, aby poznal svou pravou skutečnost. Protože, když už nebude závodit, musí se ptát na to, co teď tedy bude dělat. Co má smysl, není lepší se zase bezmyšlenkovitě rozeběhnout? Třeba to zkusí, ale už to nebude jako předtím. Ten kolotoč se točí pořád a ta chvilka klidu je tak nádherná a láková vzpomínka. Kdo vlastně jsem, když ne závodník s časem?

**37. Ardžuna pravil: Jakou cestou, Krišno, půjde, kdo se nesnaží, a byť je obdařen vírou, odvrátil svou mysl od jógy, aniž v ní dosáhl dokonalosti ?**

**38. Jsa odpadlý od obou, zbaven opory a zmaten na cestě k brahma, zda nezanikne jako rozervaný mrak, ó válečníku mocných paží?**

**39. Rozetní, prosím, beze zbytku tuto mou pochybnost, Krišno, vždyť kromě Tebe není nikoho, kdo by tu pochybnost rozřal.**

Dokonalosti poznání dosahuje velmi málo lidí. Jsou spíše výjimky než pravidlo. Ale co ti ostatní, ti kteří pozdě začali, ti kteří postupují pomalu a během toho života dokonalosti

nedosáhnou? Není jejich snažení zbytečné? Ardžuna se ptá za všechny lidi. Není ta bitva, kterou budu vést a kterou asi nevyhrají zbytečná. Pochybnosti ničí odhodlání a proto nevyhrají. Srí Ramana Mahariši říká: "Seberealizace může dosáhnout kdokoli teď hned, není potřeba žádného těžkého odříkání, dlouhých meditací a osamělosti. Je potřeba si uvědomit jen kdo opravdu jsem." Všechny jógy a metody jsou jen pomůckou. Kdo pochopí co je cíl a jde přímo k němu, ten jej bezesporu dosáhne.

**40. Vznešený pravil: Ani zde, ani na onom světě ho zkáza nečeká, syny Prthy, neboť nikdo, kdo jedná ctnostně, Můj synu, se neubírá cestou zla.**

**41. Člověk odpadlý od jógy dosáhne světů těch, kdo si vydobyli zásluh, a když tam pobude bezpočtu let, zrodí se znovu v domě čistých a vznešených lidí.**

**42. Nebo se dokonce narodí v rodině moudrých stoupců jógy, na tomto světě ovšem lze jen velmi zřídka dojít takového zrození.**

V těchto verších je prostřednictvím zákona příčiny a následku rozvedena reinkarnace. Ten, kdo během jednoho života získá kladné vlastnosti a zemře bez dosažení sebezpoznání, narodí se znovu v příznivých podmínkách a s vlastnostmi odpovídajících zásluhám z jeho života minulého. Tento zákon vysvětluje rozdíly mezi lidmi v tomto světě. Jak víme z předchozích kapitol, moudrý člověk však ví, že všechny bytosti mají stejnou Božskou podstatu a z Božského hlediska jsou tedy naprosto stejné.

**43. Tam znovu dosáhne spojení s rozumem z předchozího vtělení, potomku Kuruů, a pak nadále usiluje o zdokonalení.**

**44. Neboť právě oním dřívějším cvičením je, třeba i nechtě, unášen. Dokonce i ten, kdo touží jógu jen poznat, překonává brahma slov.**

**45. Avšak jogin, který se usilovně snaží, je očistěn od všech vin a který se zdokonalil v mnohých zrozeních, kráčí nejvyšší cestou.**

Povaha pokročilého v józe bude od mládí tihnout ke klidu a moudrosti, jeho rozum bude bystrý a způsob uvažování velice čistý. V pravý čas pozná správná učení, znovu si osvojí předchozí poznání a bude pokračovat dále, až ke konečnému cíli.

**46. Jogin je víc než asketa, je pokládán za nadřazeného i muži poznání. Jogin předčí rovněž člověka, který pracuje pro plody své práce. Proto se staň joginem, Ardžuno.**

Ten, kdo je povznesen nad jednotlivé cesty je schopen dosáhnout nejvyššího poznání, protože jeho mysl není poutána ani k cestě po které prošel. Srí Ramana Mahariši říká: "Jak jste se sem dostal? Vlákem. A kde je ten vlak teď? Odjel. A potom jste jel vozem sem? A kde je vozka teď? Odjel. Vidíte to, a vy jste teď tady." Ano vše na cestě je jen pomůckou a nemá cenu vláčet nic víc než zrovna skutečně potřebuji. Kdyby se cestující držel jen vlaku, nikdy by k Srí Ramanovi nedorazil!

**47. Ze všech jogínů spatřuji nejlépe ukázněného v tom, kdo Mne uctívá s vírou a svým vnitřním Já se ke Mně upíná.**

Pouze ten, kdo neochvějně spočívá ve stavu svého pravého Božského Já je opravdu osvobozen. Toto je nejvyšší poznání. Neexistuje jakákoli připoutanost ke světu, neexistuje jakákoli připoutanost k tělu. Existuje jen čistá existence, pravé poznání a nejvyšší blaženost.

## KAPITOLA SEDMÁ

V této kapitole jsou popsány jednotlivé různorodé projevy Boha. Tím by si měli hledající uvědomit, že Bůh je vše, Bůh je všude a vždy. Pouze naše nevědomost nám brání vidět ho. Je-li však Bůh všude a vždy, potom je nutně vše vždy naprosto v pořádku. Víra v Boha, víra v to, že ho mohu dosáhnout a odhodlanost ho dosáhnout jsou základní vlastnosti vítězí armády ctností. Nepřítel je jen iluze, jen klamné představy a je snadné i velice nesnadné ho porazit. Víra je však tak mocná zbraň, že jí žádná iluze neodolá.

**1. Vznešený pravil: Slyš, synu Prthy, jak Mne poznáš plně a bez jakékoli pochyby, upneš-li na Mne svou mysl, budeš-li ve Mně hledat útočiště a oddáš-li se józe.**

**2. Vyjevím ti beze zbytku toto poznání a rozpoznávání, a když si je osvojiš, nezbude zde již nic, co bys měl poznat.**

Nejvyšší poznání nám neumožní kompletní znalost všech fenoménů ve světě. To co nám umožní, je uvědomit si sebe, své pravé Já a tak také získat správný pohled na svět kolem pravého Já. Tento svět není jen okolí těla, ale i tělo patří k okolnímu světu. Pravé Já je zdroj myslí a tím i zdroj všech myšlenek, které svět i tělo vytvářejí. Toto je však třeba poznat a to osvojením si jógy a naprostým soustředěním na nejvyšší cíl.

**3. Mezi mnoha tisíci lidmi sotvakdo usiluje o dokonalost, a i z těch, kdo o ni usilují a dokonalí jsou, sotvakdo Mne zná pravdivě.**

Představit si nepředstavitelné, pochopit nepochopitelné, vidět neviditelné a najít to je ta nejnepřístupnější věc v tomto světě. Zároveň je to ta nejkrásnější a nejdůležitější věc. Nemusíme nic získávat, celou dobu to máme, celou dobu to vidíme, celou dobu s tím žijeme. Je to tu pořád, stejně, neměnné, nekonečné. Jen musíme projít iluzí, májou, která to našemu vědomí, naší mysli zahaluje. Celá duchovní cesta je jen odstranění závoje iluze z naší myslí. Srí Ramana Mahariši říkal : "Celá cesta, její začátek, průběh i konec je jen a jen v naší mysli."

**4. Země, voda, oheň, vzduch, éter, mysl, rozum a falešné já - to je osmeré rozdělení Mé přirozenosti.**

**5. Té, která je nižší. Věz však, ó válečníku mocných paží, že mám ještě jinou, vyšší přirozenost, obdařenou životem, a ta podpirá tento svět.**

Základní prvky projeveného světa jsou hmotné prvky, energie a prostor, kde se nacházejí. Dále je zde uvedeno, že základní vlastností světa je vědomí a inteligence. Posledním prvkem, který se ve světě vyskytuje, je falešné já, Ego, klamná představa, že hmotné tělo je nositelem vědomí. Ze základních prvků se tvoří živé bytosti, které v sobě obsahují všechny prvky. K dosažení pravého poznání musíme očistit svou mysl a zbavit se falešného já a nalézt Já pravé sídlící ve vědomí. Když dosáhneme pravého Já, budou všechny ostatní prvky pouhou iluzí, pouhou hrou vnímanou klidnou myslí.

**6. Měj na paměti, že obě jsou zdrojem všech bytostí. Já jsem prapůvodem i záhubou celého světa.**

**7. Nic vyššího nade Mne není, Dhanandžajo. Na Mně je toto vše navlečeno jako na šňůře řada perel.**

Vše co je vytvořené z prvků je součástí projeveného světa a zákonitě musí zaniknout. Moudří

se však nenechají zmást pomíjivostí světa a hledají zdroj všeho, ono neprojevené věčné Já. Kdo je úspěšný ve svém hledání, je osvobozen z hmotné existence a setrvává ve stavu věčnosti.

**8. Jsem chutí ve vodách, synu Kuntí, jsem jasem slunce i měsíce, slabikou óm ve všech vědech, zvukem v prostoru, schopností v lidech.**

**9. Jsem libou vůní země a v ohni jsem jeho zář, jsem životem všech tvorů a pokání asketů.**

**10. Věz, že jsem věčné sémě všech bytostí, synu Prthy. Jsem rozumem inteligentních lidí, jsem hrdinstvím lidí statečných.**

**11. Jsem v silných silou, oproštěnou od žádosti a vášně, tvorům jsem žádost, která není v rozporu s řádem, ó býku mezi Bharatovci.**

Boha můžeme vidět a vidíme nejen jako všechny věci, ale také jako jejich vlastnosti. Jelikož Bůh je příčina a počátek všeho, pak je i každou částičkou a vlastností sebemenšího celku. Guru Nanak složil mantru, kde opěvuje Boha: "Ty jsi výška hor, Ty jsi hloubka vod, Ty jsi modř oceánu, Ty jsi zeleň lesů, Ty jsi láska milujících, Ty jsi požehnání hledajících, Ó Bože překrásný, skláním se k nohám Tvým". To je přesně to co popisují tyto verše.

**12. Také věz, že veškeré podoby, ať poznamenané Čistotou, Neklidem, nebo Temnotou, pocházejí jen ode Mne. Já však nejsem v nich, ony jsou ve Mně.**

Všechny prvky a kvality hmotné přírody jsou pouze součástí projeveného světa. Kdo se oprostí od nevědomostí, ten je osvobozen nejen od prvků, ale i od kvalit. Lépe řečeno, naprostým očištěním veškeré své existence bylo odstraněno vše rušivé a nevědomé a bytost jedná a zasahuje do tohoto světa pouze v nejvyšší kvalitě čistoty a dobra. Bytost sama však nemá žádnou vazbu na tento svět a tak není kvalitami nikterak dotčena nebo ovlivněna.

**13. Celý vezdejší svět, oblužený těmito podobami, jež jsou povahy tři kvalit, nechápe, že stojím nepomíjivý vysoko nad nimi.**

**14. Neboť tuto Mou božskou iluzi způsobenou kvalitami lze stěží překonat. Pouze ti, kdo se uchýlí ke Mně, tuto iluzi překročí.**

Kdokoli je chycen v nevědomosti nezná stav nejvyššího Bytí. Je velice těžké se osvobodit, protože pravda je sice neustále zřejmá, ale díky iluzi nevědomosti neviditelná. Poznání pravdy není nic jiného než odstranění nevědomosti, která nám bránila pravdu vidět. Je to jako rozdíl mezi úplňkovou nocí a polednem. Krajina je stejná, jen náhle jasně vidíme detaily a vše hraje nádhernými barvami. K tomu abychoom poznali pravdu vede jediná cesta, sebepoznání, poznání svého pravého Božského Já, cesta jógy a lásky k Bohu.

**15. Neuchylují se ke Mně lidé zlí, nízcí a zbloudilí, jejichž poznání tato iluze unesla a tak mají démonské myšlení.**

V tomto verši jsou charakterizovány základní druhy nevědomosti lidí, které jim brání v duchovním pokroku. Nízká inteligence, neschopnost připustit jiný pohled na svět, připoutanost k smyslovým požitkům, neschopnost víry. To jsou zábrany, které je nutno zničit jógou, cvičeními a ostatními duchovními aktivitami. Každý hledající zná svá omezení a měl by se jimi vážně zabývat. Nelze vyhrát bitvu pokud některé části bitevního pole nemám pevně pod kontrolou. Právě tam, kde je nejslabší místo musím věnovat své úsilí

a snažit se i tuto část pole ovládnout. Pokud se mi nedostává oddaností, čtu knihy o oddaných mudrcích, zpívám náboženské písně a mantry a hledám cestičku k Bohu. Vždy je nutno mít na mysli nejvyšší cíl a jít za ním.

**16. Čtyři druhy lidí, kteří konají dobro, Mne uctívají, Ardžuno : ten, kdo strádá, kdo touží po poznání, kdo dychtí po prospěchu, i ten, jenž je obdařen poznáním, ó býku mezi Bharatovci.**

**17. Mezi nimi vyniká ten, jenž dosáhl poznání, je trvale ukázněný a uctívá jedině. Neboť člověku obdařenému poznáním jsem Já nade vše drahý a on je drahý Mně.**

Tyto verše popisuje druhy lidí, kteří Boha hledají a slouží mu. Každý z nich má jinou motivaci a jiný důvod proč se k Bohu obrací. Nejdokonalejší je ten, kdo chce dosáhnout nejvyššího poznání. Ostatní mají své osobní zájmy, které jim neumožní naprostou oddanost nejvyššímu cíli a tak cíle málokdy dosáhnou. Trpící většinou hledá Boha a žádá ho o ukončení utrpení. Většinou si to představuje jako návrat k původnímu stavu, kdy netrpěl. Jinými slovy chce jakýsi zázrak, který mu vrátí zdraví, mládí a podobně. Správně směřované úsilí má však hledat své pravé Já v Bohu a tím se oprostit od hmotné existence a s ní spojeným utrpením. To je ten největší a jediný skutečný zázrak v tomto světě. Slovy Ježíše: "Odejmí kalich hořkosti ode mne, ale ne jak já chci ale jak Ty chceš!" Já si nedokážu představit, co mi Ty můžeš nabídnout, prosím dej mi to. To je odevzdání, sebepoznání, jako Božská podstata v pravém Božském Já.

**18. Ti všichni jsou věru uslechtilí. Avšak jen v tom, kdo dosáhl poznání, spatřuji sebe sama. Neboť ten ukáznil své Já a vyvolil si pouze Mne jako svou nejvyšší cestu.**

**19. Člověk obdařený poznáním najde ve Mně na konci mnohých zrození své útočiště. Převzácný je šlechetný duch, pro něhož je Vásudéva vším.**

Ten, kdo dosáhl nejvyššího poznání je Bohu nejdražší. Jelikož bylo odstraněno vše, co bránilo dosažení Božském blaženém stavu bytí a vědění, je nyní tato bytost svými kvalitami rovná Bohu. Nemyslíme tím ovšem tělo, ale osvobozenou mysl spočívající v naprostém klidu. Cesta k tomuto cíli je většinou dlouhá mnoho životů, protože zábrany a pochybnosti jsou velice silné a nepřekonatelné. Konečný cíl je však to nejdražší, co bytost může získat. Nikoli tím co za to zaplatila, ale proto, že doslova "za nic na světě" se toho nechce více vzdát.

**20. K jiným božstvům se uchylují ti, jejichž poznání unesly nejrůznější žádosti, kdo jsou omezeni vlastní přirozeností a podstupují rozmanité oběti.**

**21. Touží-li ten či onen vyznavač uctívat s vírou kteroukoli božskou podobu, Já ho v této víře utvrdím.**

**22. Ukázněn touto vírou hledí si ono božstvo naklonit a dojde od něho naplnění svých žádostí. Jsem to však Já, který je poskytně.**

Tyto verše jasně říkají, že pouze jediný Bůh je tvůrcem všech druhů náboženství. Kdo tvrdí něco jiného je nevědomý a svým konáním přináší pouze strasti. Každé náboženství vychází ze stejných morálních principů, má podobná příkázání a vede věřící k oddanosti a víře v nejvyšší princip. Každý věřící by měl mít opět stále na paměti nejvyšší cíl - sebepoznání jako nejdokonalejší Božské Já a vědět, že všechno co dělá v rámci náboženství ho vede

k cíli. Náboženství jsou tak jen cestou k danému projevnému Božskému principu (Ježíš, Buddha, Krišna, Šiva...). Kdo dojde ke Kristu, kdo jej najde ve svém Srdci, ten uvidí Otce. Každé náboženství má své místo, svou kvalitu a úroveň a oslovuje jiné druhy lidí. Bohužel často se stává, že v náboženstvích není jasně definován nejvyšší cíl jako sebezpoznání a osvobození od strastí hmotné existence. Hodně často je jako cíl náboženství uctívání Boha a náboženská komunita. Toto je samozřejmě pro mnohé lidi obrovský kvalitativní skok. Mnohdy však je tento jev doprovázen netolerancí k ostatním náboženstvím a pronásledováním bývalých členů komunity. Pokud by si každý byl vědom této pravdy z Bhagavadgity, potom by nemohla žádná netolerance a pronásledování existovat.

**23. Avšak plod, jehož se dostane těmto lidem omezeného smýšlení, je konečný. Ti, kdo obětují bohům, k bohům přicházejí, ti, kdo jsou oddáni Mně, jdou přímo ke Mně.**

Každý, kdo uctívá nějakého jiného boha, může dosáhnout pouze úrovně tohoto boha a ne nejvyššího poznání. Ovšem pro některé lidi to je veliký pokrok, který je přivede mnohem blíže k cíli a dá jim možnost brzy pochopit nejvyšší pravdu.

**24. Lidé zbavení rozumu, kteří neznají Mou nepomíjivou a nesrovnatelnou vyšší přirozenost, se domnívají, že Já, jenž jsem neprojevený, na sebe беру viditelnou podobu.**

Nevědomí lidé, kteří vidí pouze hmotné tělo, nemohou pochopit nejvyšší princip. Pouze ten, kdo dosáhl poznání, očistil svou mysl od falešných představ a osvobodil se ze zajetí hmotného světa, vidí pravdivou skutečnost. Vidí nepomíjivou věčnost blaženého stavu bytí a vědění a tělo vnímá jen jako iluzi, kterou jeho pravé Já zasahuje do hmotného světa.

**25. Nejsem zjevný každému, neboť Mne halí Má mocná iluze. A tento zbloudilý svět nechápe, že jsem nezrozený a nepomíjivý.**

Obráceně řečeno, Bůh se nikdy nezjeví lidem, jejichž mysl je znečištěna a připoutána k hmotnému tělu. Ti vždy budou vidět jen hmotu, tělo a nikdy nepochopí vnitřní stav naprosté svobody.

**26. Já, Ardžuno, znám bytosti, které odešly, které jsou i které budou. Mne však nezná nikdo.**

Bůh je svědkem všeho co se odehrává ve hmotném světě, ať v minulosti, v přítomnosti nebo v budoucnosti. Prostupuje vše živé i neživé. Je prvky hmoty, je kvalitami, je časem který neustále mění svět, je pohybem, je vznikem i zánikem. Žádná vtělená bytost to nemůže pochopit, uvědomit si obrovskou rozsáhlou stvoření a Boha v jeho celkové podobě. Nicméně každý může dosáhnout prvotního stavu naprostého klidu myslí a nezávislosti na hmotném světě, který je nade všechny pomíjivé projevy. To znamená, že celý vesmír ve své nekonečnosti se nemůže rovnat naprostému klidu a čistotě myslí.

**27. Zásluhou iluze dvojnosti, který povstává z přání a nenávisti, podléhají, ó Bharatovče, při zrození všichni tvorové nevědomosti, ó hubiteli nepřatel.**

Všichni jsme se narodili do tohoto pomíjivého světa. Všichni jsme dostali přes oči závoj nevědomosti. Všichni jsme zavření v hmotném těle. Všichni máme mysl, která se sebezotro-

čuje. Všichni také máme stejnou možnost prohlédnout iluzi světa a odhalit jedinečný, věčný a nepomíjivý, nekonečný princip, ze kterého naše bytí vychází.

**28. Avšak lidé ctnostných skutků, kteří více nehřeší, jsou od iluze dvojnosti oproštěni. Ti Mne uctívají pevní ve svých předsevzetích.**

Ti kdo vybojovali svoji bitvu s nevědomostí, kdo prošli cestou jógy a dosáhli poznání, klidu, oddanosti k Bohu a nezávislosti na světě, zničili veškeré touhy a nevědomosti, ti jsou osvobozeni od vlivů hmotného světa a spočívají Božské podstatě.

**29. Ti, kdo se ke Mně uchýlí usilující o vysvobození od stáří a smrti, znají celé ono brahma, prazáklad Já, i všecek čin.**

Ti kdo chtějí vysvobození dosáhnout, musí s neochvějnou myslí usilovat o dosažení nejvyššího cíle a použitím všech dostupných metod ovládnout mysl, smyslové vjemy a získat pravé poznání. Až budou hodni Božské milosti, obdrží ji a tak uvidí nejvyšší cíl naprosto jasně a zřetelně a očistí svou mysl o zbývající neklid a nevědomost.

**30. Ti, kdo Mne znají jako prazáklad všech bytostí, bohů i obětí, kdo upnou ke Mně svou mysl, ti ve Mně spočívají dokonce i v okamžiku smrti,**

Ti kdo dosáhnou nejvyššího poznání během života nemají žádnou překážku ve chvíli smrti zůstat ve Božském stavu a tak dosáhnout mahasámadhi, trvalého vysvobození z koloběhu zrození a smrti. Jak by také mohli v poslední chvíli myslet na něco jiného než na největší štěstí, moudrost a blaženost.

## KAPITOLA OSMÁ

V této kapitole je vysvětlen rozdíl mezi pomíjivým vesmírem a věčným nepomíjivým principem Brahmem - Bohem. Je zopakován způsob dosažení nejvyššího cíle pomocí dříve uvedené jógy a uveden způsob znovuzrození dle předchozí karmy.

**1. Ardžuna pravil: Co je ono brahma a co tvoří prazáklad Já, co je čin, ó nejlepší mezi lidmi? Čemu se říká prazáklad bytostí, co je zváno prazákladem bohů?**

**2. Co tvoří zde v tomto těle prazáklad obětí a jakým způsobem, Madhusúdano? Jak Tě v hodině smrti poznávají ti, kdo ovládli své Já?**

Úvodní verše navozující obsah celé kapitoly. Ardžuna se chce zorientovat ve složitém světě vlastní myslí a vnímání okolního světa. Chce poznat existenci věčného Boha. Ptá se i na to bude po smrti, co se změní po smrti.

**3. Vznešený pravil: Svrchovaná bytost, nehynoucí je zván Brahma. Jeho existence se u vtělené bytosti projevuje jako pravé Já. Oběť, která je příčinou existence bytostí, se zve činem.**

Brahma je zde uveden jako zdroj všeho a atma je projev tohoto zdroje jako uvědomění si vlastní existence. Tuto vlastní existenci symbolizuje pravé Já. Z tohoto pravého Já povstávají všechny myšlenky a tak vzniká mysl. Pokud je mysl čistá, vše se odehrává v klidu a štěstí. Pokud se ovšem v mysli objeví falešná představa Ega - já jsem tělo, dochází ke zmatení mysli. Mysl se chytí do pastí svých vlastních představ, realita čistě

existence je nahrazena realitou existence těla a vznikají připoutanosti k okolnímu světu, který je zprostředkován smyslovými vjemy. Karma je souhrn všech činů a jejich následků, které si nese samostatná bytost. V okamžiku nalezení svého pravého Já však mizí vymezení "já jsem tělo" a veškerá karma ztrácí vliv na osvobozenou bytost umístěnou v Brahma.

**4. Projevené bytosti jsou pomíjivé, jsem zdrojem bohů i ostatních bytostí a skrze oběť dlím Já sám v těchto tělech, ó nejlepší z vtělených.**

Veškerý hmotný svět je podroben změně reprezentované tokem času. Cokoli vzniklo zákonitě musí zaniknout. Nic není trvalé v tomto světě a nemá cenu se zabývat jeho projevy. Je nutno hledat ono neprojevené, nehmotné ale všudypřítomné Brahma. Nehledejte něco zvláštního. Cokolí je zvláštní, to je vlastní pouze myslí. Hledejte zvláštní nic. Nic co je všude. Srí Ramana Maharishi říkal : "Naše mysl je jako pokoj přeplněný nábytkem a dalšími věcmi. Chceme-li více prostoru, stačí pokoj vyčistit, vyházet vše co tam nepatří." Svoboda, onen prostor v pokoji naší myslí je, jen ho musíme pečlivým uklizením znovu uvolnit.

**5. Ten, kdo v posledním okamžiku, když opouští tělo a odchází, myslí jen na Mne, dospěje ke Mně, o tom není pochyb.**

**6. Každý se vrátí právě k té kvalitě bytí, na které myslí, když na konci života opouští své tělo, synu Kuntí.**

V okamžiku smrti se vzdáváme všeho co máme v tomto světě. Život končí a přichází odevzdání. Kdo není cvičený v józe, ten se nemůže v okamžiku smrti své vědomí plně upnout k Bohu. Myslí na věci, které zde nechává. Tyto myšlenky navodí nové zrození v takových kvalitách, kterou obsahují. Pokud myšlenky člověka ulpívají na materiálních věcech, vrátí se zpět závislý na nich. Pokud myšlenky člověka ulpívají na dobročinnosti, jeho příští zrození bude naplněno dobročinností a bude mít znovu velkou šanci dosáhnout cíle úplného osvobození, kdy se mysl upne k Bohu, ať už za života nebo v okamžiku smrti.

**7. Mysli proto na Mne v každém čase a bojuj. Upneš-li na Mne svou mysl i svůj rozum, bezpochyby dojdeš přímo ke Mně.**

Ke spokojenému životu a smrti v naprostém klidu je nutno dosáhnout očistění myslí od Ega, falešného já. Potom mysl bude v čistotě spočívat v Bohu a inteligence bude naprosto jasně rozlišovat kvality všech věcí. Taková bytost osvobozená od vlivu okolního světa snadno odevzdá vše do rukou Boha a spočívá v jeho blaženosti.

**8. Ten, kdo přemítá a jehož myšlení je ukázněně výcvikem v józe a nebloudí, dojde, synu Prthy, k nejvyšší božské Osobě.**

Srí Ramana Maharishi charakterizoval vlastnosti žáka takto: "Žák má mít prudkou a nepřetržitou touhu osvobodit se od životních běd a dosáhnout nejvyššího duchovního blaha. Nemá míti ani nejmenší touhy po něčem jiném."

**9. Vnímejte nejvyššího, vládce menšího než atom, udržovatele veškerenstva s nepostizitelnou podobou, s barvou slunce, dlícího nad temnotou.**

Žák se má naučit vidět Boha ve všech bytostech a věcech kolem. Žák má soustřeďovat a očišťovat svou mysl jógou, zpíváním manter a nábožných písní a studiem náboženských



knih. Jen takto plně upoutaná mysl dojde nejvyššího cíle.

**10. V hodině své smrti s myslí nehybnou, ukázněně oddaností i silou jógy, s životním dechem zcela zadržným mezi obočím, dospěje k oné nejvyšší božské Osobě.**

V okamžiku smrti může myslet na Boha jen naprosto svobodná bytost. Osvobozená od všech závislostí na hmotném světě se plně pohrouží a odevzdá Bohu. Jakákoli připoutanost k tomuto světu vrátí člověka zpět do koloběhu zrození a smrti.

**11. Stručně ti vyjevím onen stav, jež znalci vědů jmenují nehynoucím, do něhož vstupují asketové, jejichž vášně odešly, a po němž toužící dodržují lidé slib cudnosti.**

K Bohu odcházejí lidé plně soustředění na něj. Soustředit se můžeme modlitbou, zpíváním óm nebo nějaké mantry. Umírající člověk by měl vědět o jeho blízcím se konci a usilovat o očistění v životním stadiu odříkání. Dále Krišna opět zopakuje základní principy pěstování jógy.

**12-13. Kdo uzavře všechny brány těla, mysl zadrží v srdci, svůj dech zaměří do hlavy a setrvává pohroužený v józe, pronáší óm, jednoslabičné brahma, a s myšlenkou na Mne opouští tělo a odchází, ten jde nejvyšší cestou.**

Odpoutání od všech smyslových vjemů, ovládnutí všech bran těla, kterými získává mysl informace nebo vykonává činnost. To vše musí být dokonale ovládnuto. Umístění mysli do duchovního Srdce znamená její zastavení v jejím zdroji, kterým bezpochyby Srdce je. Veškerou životní energii nechá procházet očistěnou hlavou, která je sídlem rozumu. Takto se naprosto dokonale pohrouží ve své pravé Božské Já. Za pronášení slabiky Óm a upření mysli na Boha takto pak Boha zcela jistě dosáhne a více se nevrátí.

**14. Pro jogína, který je trvale ukázněně a stále na Mne myslí nepomýšleje na nic jiného, jsem, synu Prthy, snadno dostupný.**

**15. Poté, co lidé šlechtěného ducha, kteří došli nejvyšší dokonalosti, se přiblíží ke Mně, nepodléhají již novým zrozením, pomíjivým přibýtkům strasti.**

Jen ten, kdo bojuje svoji bitvu s nepřítelem, ten použitím jógy postupně spěje k jejich ovládnutí. Kdo ovládá jógu a tím i svou mysl, ten neustále setrvává v Božské blaženosti a ani blízkost smrti nemůže tuto osobu z jejího Božského stavu vyrušit. Smrt je přirozená, nevyhnutelná a jen nevědomý člověk v ní vidí nějakou změnu.

**16. Všechny světy až po svět Brahmův jsou podrobeny návratu do nových zrození, Ardžuno, leč pro toho, kdo se ke Mně přiblíží, synu Kuntí, není dalších zrození.**

Vše v tomto vesmíru, všechny světy bohů, Země i podsvětí jsou pomíjivé. Kdo ve své mysli najde nepomíjivý, věčný, neprojevený princip, kdo v něm pevně setrvává, kdo přerušil veškeré závislosti na pomíjivém světě, ten setrvává v Božské blaženosti. Ten nebude vyrušen ani v okamžiku smrti, neboť smrt těla je jen součástí pomíjivé iluze, ve skutečném Božském světě však smrt neexistuje. Umře tělo, Já však ne.

**17. Ti, kdo vědí, že Brahmův den trvá tisíc věků (jug) a že po tisíci věcích končí jeho noc, jsou znalí toho, co je den a co noc.**

**18. S příchodem dne vznikají všechny projevené bytosti z neprojeveného.**

**S příchodem noci se zas v tom, co je zváno neprojeveným, rozplývají.**

**19. A tyto zástupy bytostí, jež znovu a znovu vznikají, se s příchodem noci bezmocně rozplynou, synu Prthy, a s příchodem dne vzniknou.**

Tyto verše popisují kolotoč pomíjivosti světa. Vše ve vesmíru jednou zanikne. Ale to se nás moc netýká. Naší smrtí zanikne náš unikátní svět, tak jak jsme ho vnímali, tak jak jsme ho prožívali. Nikdy více už nebude existovat. Pokud nás naše závislosti vrátí do světa, objeví se nový svět, kvalitativně odpovídající konci světa předcházejícího.

**20. Vyšší než toto neprojevené je však jiná přirozenost, neprojevená a věčná, která nezaniká, ani když všechny bytosti hynou.**

**21. Nazývají ji neprojevenou a nehynoucí, praví o ní, že je nejvyšší cestou, a kdo ji dosáhne, nevrací se. Je to Můj nejvyšší příbytek.**

**22. Je to nejvyšší Osoba, synu Prthy, v níž spočívají všechny bytosti a která tímto vším proniká, a přesto ji lze výlučnou oddaností dosáhnout.**

Pouze ten, kdo se ve svém světě správně zorientuje, kdo nalezne nepomíjivé a věčné Já, ten se může osvobodit a na věky spočinout v Božské blaženosti. Toho je schopen pouze ten, kdo se odevzdá Bohu, kdo má na mysli nejvyšší cíl sebezpoznání a jeho jedinou touhou je dosažení osvobození.

**23. Nyní ti však povím, ó býku mezi Bharatovci, v kterém čase odcházející jogíní dojdou nenávratna a v kterém čase dojdou návratu.**

**24. V čase světla, dne, světlé poloviny měsíce a v šesti měsících sluneční pouti na sever, jestliže odcházejí lidé znalí brahma, dospějí k brahma.**

**25. V čase kouře, noci jakož i temné poloviny měsíce a v šesti měsících slunečního putování k jihu - tehdy jogin dosáhne měsíčního svítu a navrátí se.**

**26. Neboť tyto dvě cesty - světlá a temná - platí za odvěké cesty světa. Po jedné člověk dosahuje nenávratna, po druhé se navrácí.**

**27. Žádný jogín, který zná tyto dvě stezky, synu Prthy, není zmaten. Proto buď v každém čase ukázněný jógou, Ardžuno.**

Cesta temná a cesta světla existují jen ve světě, kde se rozlišuje světlo a tma. Temnota je nevědomost myslí a světlo je poznání. Ten, kdo nalezl nepomíjivý věčný princip ví, že světlo i tma je různým projevem jednoho jediného Boha. Taková bytost se nenechá zmást a naprosto svobodná od hmotného projeveného světa spočívá v absolutním světle poznání.

**28. Jogín, který toto všechno ví, překoná plody zásluh přisouzené za studium vědů, obětí, pokání i dary a dosáhne prvotního nejvyššího stavu.**

Ten, kdo svým úsilím ovládl své smysly, odevzdal vše Bohu, poznal pravou Božskou podstatu, vzdal se plodů své práce a trvale setrvává v nejvyšším klidu, ten ovládl celou jógu a pomocí nich svoji mysl. Takový člověk zcela jistě obdrží Boží milost a dosáhne osvobození. Toto je opět shrnutí celé duchovní cesty a bitvy o ovládnutí vlastní myslí. Veškerý boj, celá duchovní cesta existuje jen v naší myslí. Není potřeba dlouho putovat, stačí nalézt cíl, sám sebe, své pravé Božské Já. Nic víc není potřeba. Ale to nejjednodušší je zároveň to nejsložitější, protože poznat to znamená osvobodit se od všech svých předsudků a omezení. Kdo nelpí na ničem, ten se všeho snadno vzdá a pak obdrží nejen Božskou milost, ale i to vše čeho se vzdal. Obdrží zpět vše očištěné dotekem Boha.

## KAPITOLA DEVÁTÁ

Tato kapitola je věnována základní vesmírné podobě nejvyššího principu, její pomíjivost a neustálé ničení a znovuzrovnání. Popisuje vztah k Bohu lidí bez daru víry a lidí věřících. Popisuje oběť Bohu a jeho různým projevům, kdy hlavní cíl oběti není materiální, ale vždy jen duchovní.

**1. Vznešený pravil: Nyní však tobě, jenž nezávidíš, vyjevím to nejskrytější poznání a spolu s ním rozpoznávání - až je získáš, oprostíš se od zlého.**

Závist je základní rušivá vlastnost, která brání rozvoji inteligence a dosažení poznání. K Bohu musí být vztah naprostého odevzdání. Jen takto můžeme prohlédnout iluzi a získat největší moudrost a poznání v Božské blaženosti.

**2. Je to královské vědění, královské tajemství, jež je nejvyšší očištné, prosté k pochopení, odpovídá řádu, přesnadno se provádí a nikdy nepomíjí.**

**3. Lidé, kterým se nedostává víry v tento řád, Mne nedosáhnou, ó hubiteli nepřátel, a vracejí se na stezku koloběhu zániků.**

Největší tajemství vesmíru je v nalezení odpovědi na otázku "Kdo jsem Já?" Je to skutečně neuvěřitelné, ale téměř nikdo na světě není schopen poznat svou pravou podobu. Všichni žijí chyceni do vlastní pasti svých falešných představ a nejsou schopni se osvobodit. To co mají získat vidí celou dobu očima a jejich mysl z toho vyvěrá. Uvědomění si toho je největší počin v životě a téměř nikdo to nemůže dosáhnout. Jediná cesta spočívá ve vykořenění všeho co jsem, co mám i co si myslím. K tomu je třeba použít celé jógy. Vítězství je neustále na dosah, ale nikdo si neuvědomuje, že toto je vítězství.

**4. Ve své neprojevené podobě pronikám celým tímto světem. Všechny bytosti dlí ve Mně, Já však v nich neprodlévám.**

**5. A přece ve Mně bytosti nedlí. Pohled na Mou božskou moc: Mé Já, původce všech bytostí, bytosti udržuje a v bytostech neprodlévá.**

Bůh je všeprostupující, ale není hmotný. On je příčinou a udržovatelem všeho, ačkoli sám o sobě nemá jediný atom. Jakýkoli atom je hmotný a proměnlivý projev vyvěrající z jeho podstaty. Pravá podstata Boha je naprostý klid v sebepoznání.

**6. Věz, že stejně jako mocný vítr stále sídlí v prostoru a pohybuje se všemi směry, dlí i ve Mně všechny bytosti.**

Vítr je změna v plynném prostoru, symbolizuje zde proměnlivost a jistou neviditelnost projevů Boha. Tento Bůh je stejně neviditelný a jeho projevy jsou veškeré energie i hmotná stvoření, včetně živých bytostí.

**7. Na konci věku všechny bytosti vstoupí do Mé podstaty, synu Kuntí, na počátku věku je znovu vypouštím.**

**8. Opíraje se o svou přírodu, znovu a znovu vypouštím ony zástupy bytostí, jež zcela bezmocně podléhají moci přírody.**

Neustálé opakování ničení a tvoření nového je paralelou k lidskému životu. Na počátku se objeví hmotný svět, nevědomá bytost k němu přilne a je připoutaná touhami a vlastnic-

třím věcí. Na konci se všeho bytost vzdává a musí opustit tento svět, který tím skončí. Moudří lidé se snaží poznáním své pravé podstaty uniknout ze spárů nevědomosti, odevzdávají vše do rukou Boha a spočívají v jeho neskonale blaženosti. Konec života je nemá o co ochudit, protože to nedůležité už dávno nevlastní a to důležité smrtí nekončí.

**9. A tyto činy Mě nepoutají, Dhanandžajo. Sedím jakoby netečně a na oněch činech neulpívám.**

**10. Zatímco přihlížím, skrze Mne rodí příroda, vše pohyblivé i nehybné. Z této příčiny, synu Kuntí, je svět v neustálém koloběhu.**

Vše se děje bez jakékoli připoutanosti, jen jako hra a koloběh příčin a následků. Moudrý člověk, který poznal Božskou podstatu, vše vnímá stejně netečně s Božským nadhledem. Co je pomíjivé štěstí proti míru věčnosti? K čemu je majetek když všechno potřebné dostanu od Boha?

**11. Hlupáci se Mi smějí, když na sebe beru lidskou podobu, neboť neznají Mou vyšší přirozenost svrchovaného pána všech bytostí.**

Většina lidí není schopná vidět, ani uvěřit, ani jen připustit možnost všeprostopující Božské bytosti. Nejsou schopni pochopit, že stejné Božské kvality může dosáhnout člověk. Takový člověk, který zničí své Ego, které ho poutá k tělu a spočine v Božské blaženosti, moudrosti a čistém bytí. Pokud se někdo takový objeví, svými kvalitami ovlivňuje své okolí a okolní lidé se s jeho existencí musí vyrovnat. V západním světě ho většina bude považovat za blázna, někdo vzdělanější může připustit jeho Božskost, ale málokdo uvěří, že toto je cíl veškerého snažení. Všichni totiž musí srovnávat svůj vlastní svět s jeho světem. Málokdo je schopen připustit, že to co považoval za neotřesitelný základ svého života, je pouhá iluze myslí. A nejjednodušší cesta ke klidu je vše znevážit a zesměšnit. Pouhé připuštění možnosti jeho pravdy by zničilo nevědomý klid a daná bytost by musela začít aktivně poznávat svět i sebe sama. A k tomu nemá odvahu skoro nikdo.

**12. Marné jsou jejich tužby, marné jsou jejich činy, marné je jejich poznání, postrádají soudnost a uchylují se k temné přirozenosti démonů.**

Všichni se snadněji spokojí se snesitelnou skutečností, než aby se vydali do boje za svoji svobodu, za své štěstí a za naprosté blaho. Jejich pochybnosti, strach ze změny, strach z neznámého jim zatemňuje mysl. Chyceni do své pasti těla, vlastnictví, tužeb a závislosti nejsou schopni být jen zahlédnout pravou svobodu. A tak jejich život utíká v marných snahách zapomenout na nevyhnutelný konec, který se každým okamžikem čím dál více přibližuje.

**13. Šlechtní duchové, kteří Inou k božské přirozenosti, však ve Mně poznali nepomíjivý zdroj všech bytostí, synu Prthy, a oddávají se Mi bez pomýšlení na cokoli jiného.**

Ačkoli každá bytost má tuto možnost, jen několik velikých duchů je schopno Boha poznat. Ti spočívají v jeho přirozenosti vědění, bytí a blaženosti a není nic co by je poutalo ke hmotnému světu. Jsou plně ponořeni do svého pravého Já, do původní podstaty existence, jsou naprosto svobodní v Bohu i projeveném světě, který vnímají jen jako hru smyslů.

**14. Neustále Mě velebí, vynakládají úsilí a jsou pevní v předsevzetích, s oddaností se Mi klaní, trvale ukáznění Mi slouží.**

Zde je popsáno uctívání cestou oddanosti, kdy člověk miluje Boha, tomuto svému největšímu příteli odevzdá vše co má. Svůj majetek, svoje postavení, svůj úsudek a Bůh se stane jeho jedinou touhou. Neustále si připomíná velikost milovaného Boha a zanedbatelnost své hmotné existence. Takto se zbaví závislosti na těle, zničí své falešné já, vyhraje svou bitvu o kontrolu nad svou myslí a spočine v Božské blaženosti.

**15. Jiní zas přinášejí oběť poznání a uctívají Mě jako celek i jako jednotlivé části, v mnoha podobách, s tváří obrácenou všemi směry.**

Zde se popisuje uctívání cestou poznání, kdy člověk hledá své pravé Já, setrvává v něm a vše hmotné vnímá jen jako vesmírnou hru myslí a smyslů. Setrváváním v blízkosti svého pravého Já, v blízkosti Boha v jeho Srdci, se osvobozuje od okolního světa, ovládá své smysly, své touhy, svou mysl a ničí připoutanosti a závislosti a nakonec spočine v Božské blaženosti.

**16. Jsem obětováním, jsem obětí, jsem obětním podílem zemřelých, jsem léčivou bylinou, jsem posvátnou průpovědí, jsem přepuštěným máslem, jsem obětním ohněm, jsem obětinou.**

**17. Jsem otcem tohoto světa, jsem jeho matkou, stvořitelem, praotcem. Jsem tím, co je třeba znát, jsem tím, co očisťuje, jsem slabikou óm, jsem hymnem, nápěvem i obětní průpovědí.**

**18. Jsem cestou, udržovatelem, pánem i svědkem, příbytkem, útočištěm i přítelem. Jsem vznikem, zánikem i trváním, místem spočinutí, jsem nepomíjivým semenem.**

**19. Já vydávám teplo, Já zdržuji i vypouštím dešť. Jsem nesmrtelnost i smrt, jsem bytí i nebytí, Ardžuno.**

Zde Krišna opět zopakuje své významné projevy. Jelikož vše vzniká, vše existuje i zaniká díky němu, je to jen přehled těch nejdůležitějších projevů, které vedou k jeho poznání. Je to oběť Bohu, je to Božská všudypřítomnost, je to nejvyšší poznání, je to cesta k očistění a dosažení nejvyššího cíle, jsou to veškeré techniky používané v duchovní cestě, jsou to veškeré náboženské texty. Je to původce a příčina všeho stvoření, jeho udržování i zánik, je tichem spočinutí i energií změny. Je zdrojem všech energií, dárce vody i všech ostatních věcí nezbytných k životu. Je nesmrtelný princip i smrtelné tělo, myšlenka i hmota. Kdo začne vidět Boha všude, ten pochopil jeho velikost a má ho ve své bitvě na své straně.

**20. Znalci tří védů, kteří pijí sómu a očistili se od hříchů, Mě uctívají oběťmi protože chtějí přijít do nebe. Dostane se jim po zásluze světa bohů a okusí v nebi jejich božských požitků.**

Všichni, kteří jdou cestou náboženství, uctívají nejvyššího Boha nepřímou. Uctívají ho skrze Krista, Buddhu, Šivu, Krišnu, Mohameda či jinou seberealizovanou osobnost. Uctívají ho pomocí rituálů, které jim pomáhají vybudovat morální základy a učí je principy jednotlivých částí jógy. Cesta náboženství vede vždy k poznání Boha, ale je to cesta nepřímá a dlouhá. Člověk jdoucí po této cestě není veden vlastní snahou, ale pokročilejšími a v čistotě žijícími knězi. Cesta náboženství je však jedinou vhodnou cestou pro většinu lidí. Důležité je, aby náboženství vždy a neustále připomínalo, že cílem je sebepoznání,

poznání svého pravého Já. Náboženství je jen cestou k Bohu, je potřeba tuto cestu projít, ale není správné se k ní připoutat.

**21. Když užijí nesmírného nebeského světa, míra jejich zásluh se vyčerpá a oni vstoupí zpět do světa smrtelníků. Takto lidé lačnicí po ukojení žádosti, kteří se řídí zákonem tří vědů, získávají pouze to, co odchází a přichází.**

Ti kdo nepochopí nejvyšší cíl jako sebepoznání, jsou neustále svázáni ve svém těle a připoutáni k hmotnému světu. Ti kdo dodržují náboženská přikázání žijí mnohem klidněji a čistěji než ti kdo morálku nedodržují. Přesto však žijí v iluzi těla a tato připoutanost je bude neustále vracet zpět, dokud nepochopí a nenajdou pravý cíl.

**22. Těm, kdo jsou trvale ukáznění a obracejí se ke Mně, aniž myslí na cokoli jiného, přináším nepomíjivý zisk a zachovávání toho, čeho nabyli.**

Ti kdo se k Bohu obrátí přímo, uvědomí si jeho velikost i jeho nekonečnou lásku, ti v něm po vybojování bitvy naleznou své pravé Já a tak získají Božskou blaženost.

**23. Ale i ti, kdo jsou oddáni jiným božstvům a vedení vírou jim obětují, obětují Mně samotnému, synu Kuntí, i když ne tak, jak je předepsáno.**

Všechna náboženství pocházejí od jediného Boha. On je tvůrcem všeho ve vesmíru a také všech náboženství. Ti kdo uctívají jeho různé podoby, uctívají nepřímo jen nejvyššího Boha. viz. 7.20-22

**24. Neboť požitky ze všech obětí patří Mně a Já jsem jejich pánem. Oni však Mě pravdivě nechápu, a proto se propadají do nových zrození.**

Bůh je dárce všeho, všech věcí, poct i jeho nekonečné lásky. Bůh je příjemcem všech obětí. Oběť je určena nikoli k výživě Boha samotného, ale k výživě Boha v naší mysli. Každá oběť materiální, oběť vědění, oběť odevzdání, oběť dechu je posílení vlastní armády, protože připomíná, že Bůh je vždy na straně ctností.

**25. Ti, kdož jsou zaslíbeni bohům, jdou k bohům. K předkům jdou ti, kdo se zaslíbili předkům. Kdo se obrací k duchům, jde k duchům. Ke Mně jdou ti, kdo obětují Mně.**

Každý opouští tento svět v určité duchovní čistotě. Podle této čistoty, podle druhu jeho víry (viz. kap 16) se tito lidé znovu vracejí do koloběhu života a začínají z úrovně, kde v minulém životě skončili. Ti kdo dosáhli pravého poznání a poznali své pravé Božské Já, ti i v okamžiku smrti setrvávají v nejvyšším a nevrací se zpět do života strastí.

**26. Podá-li Mi někdo s oddaností list, květ, plod či vodu, přijmu to, co Mi člověk ryzího srdce z lásky přináší.**

Tento verš je naprosto jasným popisem pravé oběti a jejího smyslu. Bůh po nás nežádá, abychom se vzdali svého majetku a darovali jej církvim a žili v chudobě. Bůh od nás vezme jakoukoli nepatrnou a v tomto světě bezcennou věc. Když ji obětujeme Bohu, upřeme k němu svoji mysl a to je smysl oběti. Neustále si uvědomovat Boha.

**27. Ať činiš cokoli, pojídáš cokoli, ať jako úlitbu obětuješ cokoli, ať cokoli dáváš, ať za pokání si zvolíš cokoli, synu Kuntí, vždy to čini jako oběť Mně.**

Zde je předchozí myšlenka rozvedena dále. Jakákoli činnost má být obětována Bohu. Nejde však o vzdání se věci ve prospěch někoho jiného. Je nutno neustále mít na paměti, že dárce i příjemce všeho je Bůh, vlastníkem i tvůrcem všeho je Bůh. Oběť musí probíhat na nejdůležitějším bitevním poli v mysli a to tak, aby neoslabila vlastní armádu ctností ale nepřítele, kterým je Ego.

**28. Tak budeš vysvobozen z pout činů, ať jsou jejich plody dobré či zlé. Až se ukážíš jógou odříkání, vysvobozený přijdeš ke Mně.**

Zde je opět zdůrazněna jediná cesta k dosažení vítězství v bitvě o kontrolu mysli. Odevzdání plodů činnosti, odevzdání veškerého vlastnictví a naprostá oddanost, hledání pravé podoby boha jako základ vlastní mysli a spočívání v něm. To je jediná cesta a cílem je naprosté zničení Ega a úplné přijetí všech principů celé jógy. Dosažení tohoto přinese obdržení Boží milosti a tím i jasné ukázení cíle. Kdo pozná cíl, ten snadno rozliší kvality všech myšlenek a rychle dosáhne trvalého klidu, míru a štěstí.

**29. Ke všem bytostem jsem stejný, nikdo Mi není milý ani odpudivý. Ti však, kdo se Mi s láskou oddávají, trvají ve Mně a Já trvám v nich.**

Každá bytost má stejný Božský původ. Jediný rozdíl mezi světcem a žebrákem je v tom, že světec poznal své pravé Já a žebrák je stále chycen do pastí falešných představ, tužeb a závislostí. Bůh, stejně jako pravý guru nerozlišuje mezi osvícenými a nevědomými, protože vnímá pravou realitu, která je stejná a iluzorní hmotný svět je pouhou hrou mysli. Ten, kdo dosáhl osvobození trvale setrvává v Božské blaženosti a Bůh je v něm patrný a skrze něj se vědomí Boha šíří i do ostatního světa.

**30. Dokonce i člověka, který spáchal mnohé hříchy, je-li Mi oddán a neoddává se ničemu jinému, je třeba počítat mezi spravedlivé, neboť se nalezl správný stav.**

Hřích a zlo jsou pouze nevědomostí a jsou vlastní jen iluzornímu světu. V pravé skutečnosti neexistuje nic než pravé bytí, vědění a blaženost. Proto i ten, kdo spáchal zločiny a potom dosáhne pravého poznání, je stejně čistý jako ten, kdo šel celou dobu cestou čistoty. Každá cesta je jen ničení nevědomosti a hledání pravého vědění a každý hřích je spálen v obětním ohni odříkání a potom realizovanou bytostí mnohonásobně odčiněn šířením pravého vědění.

**31. Záhy se stane ztělesněním pořádku, získá věčný mír. Věz, synu Kuntí, že kdo je Mi oddán, nezbloudí.**

Ten, kdo skutečně dojde k nejvyššímu cíli sebepoznání, ten samozřejmě dosáhne stejného naprostého klidu a míru jako každá jiná osvícená bytost. Kdo trvale setrvává v nejvyšším principu, ten se nikdy nevrátí do iluzorního světa plného utrpení a strastí.

**32. Neboť kdokoli se ke Mně uchýlí, třeba i vzešel z lůna hříchu - ženy, vaišjové stejně jako šudrové - ti všichni jdou nejvyšší cestou.**

Tento verš nejen potvrzuje, že každý je schopen poznat svou pravou skutečnost, ale také jasně stanovuje rozdílnost mezi jednotlivými lidmi. Každá bytost má stejnou Božskou

podstatu, ale mysl každé bytosti je zatížena jinou nevědomostí. Takže cesta každého člověka je jiná a záleží na každém člověku, jestli se mu podaří překonat vlastní nevědomost a nalézt dostatek odhodlání ke svedení bitvy k očištění a kontrole své vlastní mysli.

**33. Tím spíše ctnostní brahmáni a oddaní královští zřecí. Když už jsi přišel na tento nestálý, nešťastný svět, oddávej se Mně.**

Ti kdo žijí v nečistších podmínkách mají možnost snadněji dosáhnout cíle. A není důvod déle setrvávat v tomto strastiplném světě, proto hledej cestu zpátky domů, zpátky k Bohu, zpátky do věčné blaženosti a štěstí.

**34. Upni na Mne svou mysl, buď Můj oddaný, obětuj Mi, přede Mnou se skláněj. Když takto ukážíš svou mysl a budeš Mě mít za svůj nejvyšší cíl, dospěješ přímo ke Mně.** Tento verš je nečistším vyzváním k lásce a oddanosti k Bohu. Jednotlivými částmi jógy najdi koho uctívat a jak uctívat, odej se mu a odevzdej mu vše co máš. Neboj se, až se dostatečně očistiš, přijdu v podobě milosti a ukážu ti to co hledáš a potom Mne snadno dosáhneš.

## KAPITOLA DESÁTÁ

V této kapitole Krišna opět popíše svoje projevy, neboť kdo pochopí velikost Boha a jeho lásky, ten snadněji cvičí jednotlivé části jógy a dosáhne poznání sebe sama. Potvrdí zde také, že spočívá v Srdcích všech bytostí a tam ho každá bytost může nalézt.

**1. Vznešený pravil: Vyslechni dále, ó válečníku mocných paží, Má vznešená slova. Povim je tobě, který v nich nacházíš zalíbení, neboť přejí tvému prospěchu.**

Každý mudrc, který poznal Božskou blaženost je přítelem všech bytostí. Jeho jednání je vždy ku prospěchu všech lidí. Vždy ukazuje cestu osobním příkladem, tichem a pohledem, mluvou nebo činy.

**2. Můj původ neznají ani zástupy bohů, ani velcí zřecí. Vždyť bozi i velcí zřec v každém ohledu mají svůj počátek ve Mně.**

**3. Kdo Mě zná jako svrchovaného pána světa, nezrozeného a bez počátku, ten mezi smrtelníky nepodléhá klamu a je zbaven všeho zlého.**

Realizovaná bytost pozná své pravé Já, pozná Božskou blaženost, pozná nejvyšší vědění a spočívá v nekonečném klidu bytí. To ovšem neznamená, že zná vše co se děje v iluzorním hmotném světě. Nemá důvodu se více světem zabývat. Realizovaná bytost samozřejmě vidí, slyší, cítí vůně i chuti, vidí ostatní předměty, ale jelikož její mysl je v naprostém klidu, tak tyto vjemy nemohou ovlivnit její stav mysli. I když realizovaná bytost koná mnohé činy, její mysl je naprosto pod kontrolou a snadno setrvává ve svém pravém Já.

**4-5. Rozum, poznání, nepomýlenost, trpělivost, pravdivost, sebevláda, zklidnění, slast i strast, bytí a nebytí, strach stejné jako nebojácnost, neublížování, vyrovnanost, uspokojení, pokání, štědrost, sláva i potupa - všechny tyto rozmanité stavy bytostí pocházejí jen ode Mne.**



Všechny ctnosti ale i nectnosti pocházejí od Boha. Vše má původ v jednom jediném Božském principu a moudří se nenechají zmást iluzorností světa a trvale spočívají v neudalosti Božské blaženosti. A v tomto stavu vnímají stejně vše duální, dobré i zlé, krásné i ošklivé, smrt i život, lásku i nenávisť, radost i hněv.

**6. Ze Mne povstalo dávných sedm velkých zřeců a také čtyři Manuové, zrození z Mé myslí, a z těch pocházejí tato pokolení světa.**

Veškerá lidská moudrost pochází jen z nejvyššího poznání. Pokud někdo vydává za moudré něco, co nevede k sebepoznání je nevědomý hlupák. Každý takto snadno může rozlišit moudrost od hlouposti.

**7. Kdo zná pravdivě tuto Mou mohutnost a její sílu, ten jí bezpochyby neochvějným pěstováním jógy dosáhne.**

**8. Lidé znají, kteří sdílejí Mou přirozenost, se Mi oddávají s vědomím, že jsem zdrojem všeho, že všechno pochází ode Mne.**

Poznání Božské velikosti, vnímání Boha ve všem je velice dobrý start duchovní cesty. Pokud máme toto poznání, potom není problém provozovat celou jógu a s její pomocí zničit nevědomost, která nás od Božské blaženosti odděluje.

**9. Ke Mně upírají své myšlenky, Mně věnují své životy a nacházejí radost a uspokojení v tom, že si Mě navzájem připomínají a stále si o Mně vyprávějí.**

Nalezení Boha všude okolo znamená zároveň jeho nalezení v sobě. Tento objev přináší obrovskou radost a podporu další cesty. Pokud tuto radost sdílíme s ostatními okolo nás, mluvíme o naší lásce k Bohu a Boží lásce k nám, rozšiřujeme tak tuto radost okolo. Nesmíme nikdy zapomenout na nejvznešenější cíl, kterým je pouze sebepoznání a neustále jít za tímto cílem.

**10. Ty, kdo jsou ustavičně ukáznění a s láskou se Mi oddají, obdařím takovým stavem rozumu, že s jeho pomocí dospějí ke Mně.**

Toto poznání, dávané lidem milujícím Boha prostřednictvím jeho milosti je největším zázrakem na světě. Poznání svého pravého Já, chvilkové setrvání v této blaženosti je jedním z posledních impulsů, které okamžitě obrátí bitvu v myslí ve prospěch ctností.

**11. Já, jenž spočívám v jejich srdcích, ze soucitu k nim rozptyluji v nich jasnou lampou poznání temnotu zrozenou z nevědomosti.**

Srí Ramana Mahariši říká: "Celý vesmír se zhušťuje v těle a celé tělo v Srdci. Tak je Srdce jádrem celého vesmíru. Tento svět se neliší od myslí a mysl se neliší od Srdce, to je celá pravda."

**12. Ardžuna pravil: Jsi nejvyšší brahma, nejvyšší příbytek, nejvyšší čistota. Jsi odvěkou božskou Osobou, prvním z bohů, nezrozeným pánem všehomíru, který vše proniká.**

**13. Tak Tě nazývají všichni zřeci i božský zřec Nárada, Asita, Dévala i Vjása, a totéž mi pravíš i Ty sám.**

Zde Ardžuna potvrzuje, že vše co je zapsáno od velikých světců v minulosti se objevuje automaticky i v dalších realizovaných bytostech. Zároveň přijímá vše, co mu Krišna sděluje jako pravdu, ačkoli ji sám ještě nevidí. To je naprostá nutnost při přijímání učitele. Nepochybujte o tom co říká. Až budete mít poznání a budete se na jeho slova dívat s nezkrácenou perspektivou, uvidíte, že to co říkal je pravda a pouze vaše nevědomost vám bránila tuto pravdu přijmout. Samozřejmě, někdy učitel není pro žáka vhodný. Není to vina učitele, je to vina žákovy nevědomosti a neschopnosti pochopit cestu k pravdě tak, jak ji vyučuje daný učitel. V té chvíli je pro žáka lepší najít si vhodnějšího učitele. Pravý učitel tímto nemůže být nikterak dotčen.

**14. To vše, co mi říkáš, Kéšavo, musí být pravdivé. Vždyť ani bohům, ani démonům, ó vznešený, nejsi znám ve své projevené podobě.**

**15. Jen Ty sám, jenž jsi nejvyšší Osobou, prapůvodem bytostí, vládcem tvorů, bohem bohů a pánem světa, znáš svým Já své pravé Já.**

**16-17. Řekni mi, prosím, beze zbytku, neboť božská jsou Tvá projevení, jimiž zaplňuješ tyto světy, jak mám znát Tebe, jenž jsi mistrem jógy, když o Tobě stále přemítám, a v kterých rozličných podobách si Tě mám představovat, ó vznešený?**

**18. Pověz mi znovu dopodrobna, Džanárdano, jak se projevuje Tvá síla a sláva, vždyť nejsem nikdy syt, když naslouchám nektaru Tvých slov.**

Ardžuna naprosto přijímá Krišnu jako svého učitele. Jeho touha po poznání je opravdová a žádá Krišnu o pomoc při provozování jednotlivých částí jógy.

**19. Vznešený pravil: Nuže, povím ti o tom, co je podstatné, neboť božská jsou Má projevení, ó nejlepší z Kuruů, a není konce mým projevům.**

Učitel vždy souhlasí, když žák jeví naprostý zájem o poznání. Učitel je vždy přítelem každého žáka a proto nikdy neváhejte a s důvěrou se k němu obraťte. V Mahabharátě praví princezna Sávitrí k bohu smrti Jamovi : "Setkání s jediným spravedlivým je nejvyšší touhou každého a je nejvyšším přátelstvím. Setkání se spravedlivým nemůže zůstat bez ovoce - proto nechť se člověk schází a pobývá se spravedlivými! Přátelství ke všem bytostem činem, myšlením i slovy, laskavost a štedrost jsou odvěkou povinností spravedlivých. Ani k sobě samým nemají lidé takovou důvěru jako ke spravedlivým - proto každý touží především po náklonnosti spravedlivých. Z přátelství ke všem bytostem se rodí důvěra, a proto lidé důvěřují především spravedlivým. Spravedliví jednají vždy podle řádu a neznají únavy ani kolísání. Setkání spravedlivých se spravedlivými není bez ovoce a spravedliví se spravedlivých nebojí. Vždyť spravedliví pravdou vedou slunce, spravedliví udržují zemi asketů, spravedliví jsou cestou minulého i budoucího a mezi spravedlivými spravedliví netruchlí. Protože vědí, že ušlechtilé je toto jednání, spravedliví činí všechno pro druhé a neočekávají odměnu. A není nadarmo laskavost prokázána spravedlivému a nevede ke ztrátě cti ani majetku. A jelikož toto je věčným pravidlem mezi spravedlivými, jsou oni ochránci světa."

**20. Jsem, Gudákéšo, věčné Já, jež sídlí v srdci všech bytostí, jsem počátek bytostí, jejich střed i konec.**

Tento verš je podle Srí Ramany Maharišiho, velkého světce který vyučoval neduální cestu poznání, základním vyjádřením jeho učení v Bhagavadgítě. Jsem pravé Já sídlící v Srdcích

všech bytostí. Pravé Já je Srdce a Srdce je pravé Já. Kdo otevře své Srdce, najde tam své pravé Já, kdo hledá své pravé Já najde jej v Srdci.

**21. Áditjům jsem Višnu, nebeským tělesům zářící slunce, Maríči jsem mezi Maruty, luna mezi souhvězdími.**

**22. Mezi Védy jsem Sámavédem, mezi bohy jsem pánem Vasuů, myslí jsem mezi smysly, pro bytosti jsem vědomím.**

Bůh je vždy nejlépe vidět v nejvýznamnějších a nejzřetelnějších formách. Višnu mezi Aditji, Slunce mezi zdroji světla, Maríči mezi větry a Měsíc mezi hvězdami. ZVéd je Samavéd, Indra, vládce bohů mezi bohy, myslí mezi smysly, životem živých bytostí.

**23. Mezi Rudry jsem Šivou Šankarou, mezi skřety a běsy jsem Vládce pokladů Kuvérou, Vasuům jsem Bůh ohně Agni, Méru jsem mezi horskými vrcholy.**

Zde jasně Bhagavadgíta stanovuje, že není rozdíl mezi Krišnou, který se v minulém verši označil za Višnu, a Šivou, což znamená, že není ani rozdíl mezi dvěma hlavními proudy Hinduismu. Tento verš je základem obrovské náboženské tolerance v Indii a měl by být převzat i do ostatních náboženských systémů.

**24. Věz též, synu Prthy, že domácím obětníkům jsem velekněz bohů Brhaspati, vojevůdcům jsem Skandou, jezerům, jsem oceánem.**

**25. Velkým zřecům jsem Bhrgu, slovům jsem jedině nepomíjející óm, mezi oběťmi jsem obětí tiché modlitby, mezi horstvy jsem Himaláj.**

**26. Stromům jsem posvátným fikovnikem, božským zřecům Náradou, gandharvům jsem Čitrarathou, pro ty, kdo dosáhli dokonalosti, jsem mlčenlivý mudrc Kapila.**

Krišna opět pokračuje nejvýznamnějšími formami svých projevů. Vše je založeno na Védských spisech i Mahabharátě, kde všechny jeho projevy vystupují.

**27. Věz, že mezi koňmi jsem Uččajhšrasem, zrozeným z nápoje nesmrtnosti, mezi ušlechtilými slony jsem Airávatou, mezi lidmi králem.**

V tomto verši potvrzuje Krišna božský původ králů. V méně temných dobách znamenala moc především odpovědnost za své poddané, kteří tak v králi měli svého ochránce. V dnešní době toto pravidlo téměř zaniklo a moc má synonymum pýchy a nenasytlosti.

**28. Mezi zbraněmi jsem Indrovým hromoklínem, krávou hojnosti jsem mezi kravami, jsem Kandarpou ploditelem, mezi hady jsem Vásuki.**

**29. Nágům jsem Anantou, tvorům žijícím ve vodě jsem Varunou, manům jsem Arjamanem, Jamou jsem podmanitelům.**

**30. Mezi Daitji jsem Prahládou, mezi vším, co odměruje, jsem čas, mezi zvířaty jsem pánem zvířat, mezi okřídleci jsem Garuda, Vinatin syn.**

**31. Nade vším, co očišťuje, jsem očištný vítr, mezi ozbrojenci jsem Ráma, leviatan jsem mezi rybami a mezi vodními toky jsem Ganga dcera Džahnuova.**

**32. Jsem počátek, střed i konec všeho tvoření, Ardžuno, mezi naukami jsem naukou o podstatě Já, pro ty, kdo se prou, jsem konečnou pravdou.**

**33. Mezi hláskami jsem hláskou A, mezi složeninami jsem párovým kompozitem, jsem nezníčitelný čas, jsem stvořitel, jehož tváře jsou obráceny všemi směry:**

**34. Jsem smrt, která vše odnáší, jsem původ věci, které nastanou. Mezi ženskými jmény jsem sláva, spanilost, řeč, paměť, prozíravost, vytrvalost, trpělivost.**

V tomto verši dává Bhagavadgíta vznešené vlastnosti ženám v rodině i ve společnosti. Podporuje tak klid v rodinách, neboť klid a moudrost jsou základem spokojeného života, který snadno vede k sebepoznání.

**35. Mezi nápěvy jsem brhatsáman, mezi básnickými rozměry jsem gájatří, měsícům jsem márgašírša, vesnou jsem pro roční období.**

**36. Podvodníkům jsem hrou v kostky, jsem vznešeností lidem vznešeným, jsem vítězstvím, jsem rozhodností, jsem odvahou odvážným.**

**37. Pro Vršniovců jsem Vásudéva, pro Pánduovce Ardžuna - Dhanandžaja, mudrcům jsem mudrc Vjása, pro věštce jsem Ušanasa.**

**38. Těm, co trestají, jsem trestem, morálkou jsem těm, kdo chtějí zvítězit, v tajemství jsem mlčením, pro ty, kdo poznali, jsem poznáním.**

**39. A také cokoliv je semenem všech bytostí, to jsem Já, Ardžuno, stejně jako není bytostí, ať pohyblivé či nehybné, která by obstála beze Mne.**

Popis všech svých projevů ukončuje Krišna shrnutím, on je prapůvodní podstata všeho co ve světě existuje a nic nemůže existovat nezávisle od něj. Cokoli se objeví ve hmotném světě, musí být vytvořeno z hmoty, která je jeho vlastností, složeno jeho milostí do funkčního celku a udržováno v existenci. Jakmile se informace o existenci vnějšího předmětu dostane do mé mysli, umožní to jen mé vědomí a schopnost pozorovat, která vychází z jeho (i mého) Božského Já.

**40. Není konce mým božským projevům, ó hubiteli nepřátel. To, co jsem ti vyjevil, jsou jen příklady rozprostření této mohutnosti.**

Nejenom významné projevy jsou vlastní Bohu, ale i všechny běžné a naprosto zanedbatelné věci jsou stejně jeho projevem. Proto nikdy nezapomínejme na Boha, cokoli dostaneme, byť i jen vzduch k dýchání, to je jeho dar.

**41. Ať je touto mohutností, vznešeností a silou obdařeno kterékoli jsoučno, věz, že povstalo ze zlomku Mé božské nádhery.**

Cokoli je popsáno v předchozích slokách, je opravdu zanedbatelný a hlavně pomíjivý obraz krásy, která nemá žádný tvar a která se objeví ve chvíli, kdy dosáhneme sebepoznání.

**42. K čemu však ti je, Ardžuno, abys toho tolik poznal. Jedinou svou částičkou podepírám celý tento svět a setrvávám v něm.**

Není důležité znát vše v tomto světě. Důležité je poznat své pravé Já. A to poznám jen tehdy, když mne okolní svět přestane rušit a budu se moci plně věnovat hledání ve své mysli. Tam je to co neobsahuje žádné tvary, žádnou hmotu a proto je to trvalé, věčné a nepomíjivé. Kdo si to uvědomí, ten spočine v blaženosti.

## **KAPITOLA JEDENÁCTÁ**

V této kapitole umožní Krišna Ardžunovi shlédnout svou vesmírnou podobu. Podobu neustálého kolotoče zrození a zániků, utrpení a strastí. Kdo je chycen v pasti iluze

a považuje tento svět za realitu, ten nikdy nepozná pravé štěstí a celou dobu se honí za pomíjivým přeludem. Kdo dosáhne pravého poznání, shlíží na celou tuto podobu jen jako na hru příčin a následků vyvolaných nevědomým chováním. Pouze prohlédnutí nevědomosti přináší bytosti opravdový nekončící klid a mír.

**1. Ardžuna pravil: Vyjevil jsi mi z náklonnosti ke mně nejvyšší tajemství, jež se nazývá prazákladem Já, a onen můj omyl se těmi slovy zcela rozplynul.**

**2. Od Tebe, který máš oči jako listy lotosu, jsem dopodrobna slyšel o vzniku a zániku bytosti i o Tvé nepomíjivé velebnosti.**

Každý žák musí mít jedinou touhu a to dosažení nejvyššího cíle. Veškerou energii musí věnovat tomuto cíli, jeho mysl se nemá rozptylovat jinými aktivitami a musí bedlivě naslouchat a především věřit svému učiteli. To platí ve škole i v duchovním životě. Ardžuna uvěřil a přijal to co mu Krišna říkal o Božských projevech, fungování světa a myslí.

**3. Je tomu právě tak, jak jsi sám sebe vylíčil, nejvyšší pane. Nyní toužím spatřit Tvou božskou podobu, svrchovaná Osobo.**

**4. Odhal mi, ó vládce, své nepomíjivé Já, pakliže soudíš, pane tvořivé síly, že jsem na ně schopen pohledět.**

Nyní však Ardžuna chce nabyté zkušenosti prožít. To je velice důležité. Stav Božské blaženosti se nedá popsat, nedá se vysvětlit a nedá se pochopit. Tento stav se může jediné zažít. Vše popisující i popisované se pohybuje v oblasti myšlenek a představ. Božská blaženost je to, co existuje, když veškeré představy a myšlenky zmizí.

**5. Vznešený pravil: Popatři, synu Prthy, na Mé steré, ba tisíceré podoby, podoby různorodé, božské, různobarevné a různotvaré.**

Bůh vždy dává svoji milost žákům, kteří svým úsilím dosáhli očistění myslí. Jen ten, kdo pomocí víry ujde část cesty, kdo vybojuje část bitvy, ten je schopen obdržet Boží milost. Pouze ve výjimečných případech se dostává Boží milosti bez úsilí a to jen morálně a duchovně vyspělým jedincům.

**6. Pohled' na Áditje, Vasuy, Rudry, na oba Ašviny a rovněž na Maruty, na toliké nevidané divy, ó Bharatovče.**

**7. Nyní pohled', jak je celý pohyblivý i nehybný svět soustředěný zde v mém těle, ó Gudákéšo. Co jiného bys ještě chtěl spatřit?**

Naše běžné vnímání světa je omezené na prostor kolem nás, na náš prostorový rozměr. Nejsme schopni si uvědomit vesmírné události ani události subatomární. Je pro nás velice obtížné sledovat svět hmyzu, svět bakterií a jednoduchých organismů. Když se na něj pod mikroskopem nebo lupou podíváme, uvidíme naprosto odlišnou skutečnost od našeho známého světa. Dokážeme si představit co se děje ve sklenici vody, kterou pijeme? Každý atom je vlastní galaxie s tak rychlou změnou, že vůbec nejsme schopni pozorovat jeho děje. Vesmír se mění tak pomalu, že ani po tisících letech nemůžeme změnu zpozorovat.

**8. Těmito svými očima však nejsi schopen Mne uvidět dám ti zrak bohů - pohled' na Moji božskou tvůrčí moc.**

**9. Saňdzaja pravil: Po těchto slovech, ó králi, velký pán tvořivé síly Hari odhalil synovi Prthy nejvyšší podobu boha.**

K uvědomění si světa jako neustále proměnné iluze je potřeba zbořit své závislosti na jeho stabilitě. Každá bytost hledá pevný bod o který může opřít svůj celý život. Většina lidí se jej snaží nalézt ve hmotném světě. Přehlížejí jeho nestálost a proměnlivost a namluví si, že je v podstatě stálý a na tom postaví veškeré své bytí. Jelikož tato stavba stojí na hodně nejistém základu, stráví celý život v nejistotě opravováním a podpíráním neustále se bortící stavby. Božský zrak, který Krišna propůjčuje Ardžunovi je vlastně jen čisté vnímání světa bez jakýchkoli vlastních omezení.

**10. Podobu s bezpočetnými ústy a bezpočetnými očima, skýtající bezpočet úžasných pohledů, s bezpočetnými božskými ozdobami a bezpočtem pozdvižených nebeských zbraní.**

**11. Podobu s božskými věnci a oděvy, s božskými vůněmi a mastmi, divuplnou podobu nekonečného boha s tvářemi obrácenými na všechny strany.**

**12. Kdyby na nebi naráz vzplála záře tisíce slunci, podobala by se záři onoho velebného ducha.**

Uvědomění si pravé reality je nepopsatelné. Vidět vše v jednom a jediné ve všem. Vidět počátky a konce všeho co existuje. Vidět to, co nikdy nepomine. Tyto verše jsou určeny k tomu, abychom si uvědomili Boha v jeho velikosti, všeprostupujícího, příčinu, počátek i konec všeho hmotného. Božská milost udělená žákovi však vypadá jinak. To je až nesnesitelná lehkost bytí, je to osvobození od všech závislostí. Je to prožitek naprosté svobody v Božské blaženosti. Není to žádné zázračné vnímání vesmíru. Každý obraz, každá myšlenka je neskutečná. Pravá skutečnost je skryta pod tím. A tam už není žádný nestálý vesmír.

**13. Tehdy tam Pánduovec na těle boha bohů spatřil sjednocený celý mnohotvarý svět.**

Tento verš je shrnut ve větě Srí Ramany Maharišiho: "Vše je jedno jediné". Ten, kdo pozná pravou podstatu vidí ve všech projevech, ve všech rozdílnostech a kontrastech stále jednoho jediného Boha, původce i příčinu všeho.

**14. Naplněn úžasem a s vlasy zježenými sklonil Dhanandžaja hlavu, sepal ruce bohu na pozdrav a řekl:**

Dokud není víra v Boha naplněna Boží milostí, člověk si neuvědomuje co vlastně hledá a čím ve skutečnosti je. Pouze Boží milost mu dá tuto znalost. Kdo ji získá, již nikdy nechce zpět do nevědomého života v těle a Egu.

**15. Ardžuna pravil: Vidím na Tvém těle všechny bohy, ó bože, i zástupy různých bytostí, Brahmdu, Pána na lotosovém trůnu, i všechny zřece a božské plazy.**

**16. Vidím Tě na všech stranách v nekonečné podobě s bezpočetnými pažemi, břichy, ústy a očima, avšak Tvůj konec ani střed ani počátek není k spatření, Pane veškerenstva, jenž jsi ve všech podobách.**

**17. Vidím Tě s čelenkou, kyjem a diskem, zářícího vůkol jako světelná záplava, planoucího na všech stranách jassem ohně i slunce, nezměrného, na něhož lze stěží popatřit.**

18. Jsi nehynoucí, To nejvyšší, co je třeba znát, jsi svrchované spočinutí tohoto vesmíru, jsi nepomijivý ochránce odvěkého zákona, patříš v Tobě věčnou Osobu.

19. Vidím Tě bez počátku, středu i konce, s nekonečnou silou, nesčíslnými pažemi, za oči máš lunu a slunce, za ústa žhoucí oheň, svým jasem spaluješ celý tento vesmír.

20. Vždyť prostor mezi nebem a zemí i všechny světové strany jsou prostoupeny Tebou jediným. Tři světy se děsí, když, patří na tuto Tvou úžasnou, strašlivou podobu, ó velebný duchu.

21. Zástupy bohů do Tebe vstupují a někteří z nich poděšení Tě vzývají se sepjatýma rukama. Zástupy velkých zřeců a těch, kdo dosáhli dokonalosti, provolávají Ti slávu a opěvují Tě mnoha chvalozpěvy.

22. Rudrové, Áditjové, Vasuové a Sádjhové, Všebozi, oba Ašvinové a Marutové i manové, zástupy gandharvů, skřetů, bésů i těch, kdo dosáhli dokonalosti, všichni na Tě s úžasem patří.

23. Při pohledu na Tvou mohutnou podobu s mnoha ústy a očima, s mnoha rukama, stehny a nohama, s mnoha břichy a mnoha strašnými tesáky se chvějí světy, ó pane mocných paží a stejně tak i já.

24. Neboť když vidím, jak se dotýkáš nebes a jak záříš mnoha barvami, se zejícími ústy a s obrovskými planoucíma očima, jsem roztřesen do hloubi duše a nenalézám odhodlanost ani klid, ó Višnu.

25. A když uzírám Tvé tváře, strašlivé svými tesáky a podobné spalujícímu ohni času, nerozeznám světové strany a nenalézám útočiště. Smiluj se, ó vládce bohů, přibytku světa!

V těchto verších je popsána Božská podoba slovy žáka Ardžuny. Ten díky Boží milosti získal vědění, které mu umožnilo vidět a chápat vše, co popisují Vědy. Božská milost úplně ničí nevědomost a žák je nyní jen krůček od dosažení cíle.

26-27. A všichni synové Dhrtaráštřovi spolu se zástupy zeměvládců a také Bhíšma, Dróna i Karna, syn vzozatajův, s našimi předními bojovníky kvapem se řítí do Tvých úst, strašlivých svými tesáky a nahánějících hrůzu. Některé z nich je vidět sevřené mezi zuby a s rozdrčenými hlavami.

28. Jako se nescetné proudy řek valí směrem k moři, stejně tak i oni, hrdinové ve světě lidí, se řítí do Tvých planoucích úst.

29. A stejně spěšně jako se žene hmyz do žhoucího plamene za vlastní zkázou, tak také za svou zkázou kvapem spěchají do Tvých úst lidé.

30. Na všech stranách pohlcuješ veškeré světy a bez ustání je olizuješ svými plamennými ústy. Tvá prudká zář plní celý vesmír a spaluješ ho svým žářem, ó Višnu.

31. Buď pozdraven, nejlepší z bohů, a smiluj se! Řekni mi, kdo jsi v této strašné podobě. Toužím rozpoznat Tebe, prvotního, neboť nechápu Tvé počínání.

32. Vznesený pravil: Jsem čas, ničitel světů, který dozrál a chystá se zde tyto světy uchvátit. Všichni ti bojovníci, rozestavení v protilehlých vojscích, přestanou být i bez tebe.

V těchto verších je popsáno a nakonec potvrzeno slovy Křišny, že vše musí být zničeno, aby bylo dosaženo konečného vítězství. Nikdo z obou armád, kromě Křišny a Panduovců nemůže přežít. Všechny myšlenky musí být zničeny pro dosažení nejvyššího cíle sebepoznání.

**33. Proto povstaň a sklizej slávu, potři nepřitele a požívej úspěšného kralování. Sám jsem už napřed zahubil tyto bojovníky, ty Mi buď pouhým nástrojem, mistře lucištníku.**

**34. Zabij Drónu, Bhíšmu, Džajadrathu, Karnu a ostatní reky, vždyť Já jsem je už zahubil. Bojuj bez obav a soupeře v bitvě porazíš.**

Toto je jednoznačná výzva, bojuj se svým nepřítelem, znič ho a spočiň v Božské blaženosti, vědění a bytí. Časem stejně všichni zahynou, tak není jediný důvod to neudělat hned teď. Bojuj a získej absolutní svobodu. Jakákoli jiná cesta je zbytečná.

**35. Saňdzaja pravil: Když rozechvělý Kirítin vyslechl tato Kéšavova slova, sepal ruce na pozdrav, sklonil se před ním a jat hlubokou bázni znovu Krišnu zájímavě oslovil:**

**36. Ardzuna pravil: Právem se, Hršíkéšo, svět oddává Tvému velebení a kochá se jím. Zděšení běsi prchají na všechny strany a veškeré zástupy dokonalých se před Tebou sklánějí.**

**37. A jak by Tě neuctivali, šlechtný duchu, prvotní tvůrce, velebnější než Brahma, ó nekonečný, ó pane bohů, příbytku světa. Ty jsi nehynoucí óm, jsi bytí i nebytí a jsi i To, co je nad Tím.**

**38. Jsi první z bohů, jsi pradávna Osoba, svrchované spočinutí tohoto vesmíru, jsi Ten, jenž zná, i To, co je třeba. znát, jsi nejvyšší příbytek. Tebou, jenž máš nekonečně podob, je prostoupen tento vesmír.**

**39. Jsi Váju, Jama, Agni, Varuna, Šašánka, Pradžapati, jsi praotec všech. Buď pozdraven, buď tisíckrát pozdraven a znovu buď pozdraven, buď pozdraven.**

**40. Buď pozdraven zpředu, buď pozdraven zezadu a ze všech stran, ó Ty, jenž jsi vším. Jsi nekonečné hrdinství, jsi nezměrná síla, vše naplňuješ a jsi tedy vším.**

**41. Pokud jsem Tě unáhleně oslovil v domnění, že jsi můj druh, slovy "Krišno, Jádavo, příteli", nejsa si vědom Tvé velikosti, ať už z nepozornosti, nebo pro svou náklonnost.**

**42. A byl-li jsem k Tobě, Ačjuto, z žertu nezdořilý při hře, na lůžku, když jsem spolu seděli či jedli, ať o samotě, nebo před druhými, prosím Tě, ó Nezměrný, za odpuštění.**

**43. Jsi otec tohoto světa, pohyblivého i nehybného, jsi jeho velebný učitel, jehož je třeba ctít, nemáš sobě rovna ani ve třech světech, natož aby někdo předčil Tebe, jehož moc je nezměřitelná.**

**44. Proto se skláním, padám před Tebou na tvář a snažně Tě prosím, velebný vládce, buď ke mně shovívavý jako otec k synovi, jako přítel k příteli, jako milý k milé.**

**45. Vzušuje mě patřit na nikdy předtím nevidané, mysl se mi zachvívá bázni. Slituj se, vládce bohů, příbytku světa, a dej se mi spatřit, ó bože, ve své původní podobě.**

**46. Přeji si Tě spatřit s čelenkou, s kyjem a s diskem v ruce. Zjev se v oné podobě se čtyřmi pažemi, ó tisícruký, jenž jsi vtělením vesmíru.**

Tyto verše popisují nadšení žáka, který získal Boží milost. Boží milost je nepředstavitelná lehkost, naprosté uvolnění a osvobození od všech strastí, je to vědění, které náhle vyjasní všechny pochybnosti a zmatky. Zároveň se zde objevuje strach žáka, že by mohl Božskou milost ztratit. Toto je velice významný prvek. Žák získal Boží milost, poznal Božskou



blaženost, ale stále není dokonale očistěn od svého Ega, stále jsou tam zbytky pocitů "já" a "moje". Díky této nečistotě, nevědomosti, oddělenosti od Boha je tato milost brzy ztracena. Ale žák již poznal Boží milost a jeho úsilí namířené správným směrem ho nakonec dovede k vytouženému cíli. Bude prosit Boha o další milost, Bude odhazovat vše co ho od ní odděluje a nakonec dospěje do stavu, kdy si uvědomí poslední překážku. Prosby k Bohu budou ve formě: "Prosím, já chci být bez Ega." Prosba znamená, že já chci být bez (falešného) já. Ale to přece znamená "Chci prostě být!" Poslední překážka je odhalena.

**47. Vznešený pravil: Ze své milosti, Ardžuno, jsem ti zjevil svou tajemnou mocí tuto svrchovanou podobu, podobu nádhernou, vesmírnou a prvotní, nekonečnou, kterou nikdo jiný než ty dosud nespatriil.**

**48. Ani za pomoci vědů, ani obětmi, studiem a dary, ani obřady, ani krutým pokáním Mne v této podobě ve světě lidí nemůže spatřit nikdo jiný než ty, ó nejskvělejší ž Kuruů.** Nikdo nemůže obdržet Boží milost, pokud se správně neodevzdá Bohu. Všechny činnosti popsané v tomto verši přispívají k přijetí vznešených ctností do našeho života. Ale to je pořád málo pro získání Boží milosti. K ní se musíme vydat cestou zničení Ega, cestou všech částí jógy, která nakonec vede k poznání a oddanosti a až v této chvíli může žák obdržet milost od Boha.

**49. Nedej se zděsit ani ohromit pohledem na Mne v této tak děsivé podobě. Bez bázně a s myslí rozjasněnou na tuto Mou podobu opět popatři.**

**50. Saňdžaja pravil: Takto promluvil Vásudéva k Ardžunovi a znovu se mu zjevil ve své vlastní podobě. A svým mírným vzezřením opět ten šlechetný duch zděšeného upokojil.**

**51. Ardžuna pravil: Když nyní patřím, Džanárdano, na tuto Tvou lidskou mírnou podobu, hned přicházím k sobě a nabývám své obvyklé přirozenosti.**

Zmatek nebo strach z nekonečna může mít jen člověk, který nezná svou pravou podstatu. Ten, kdo dosáhl cíle spočívá v tomto nekonečném klidu a blaženosti a nenechá se rušit smyslovými vjemy hmotného světa nebo vizemi různých nadpřirozených věcí. Ardžuna stále není úplně osvobozenou bytostí. Stále se vnímá oddělen od Boha v lidském těle a jeho mysl je rozrušována různými smyslovými vjemy.

**52. Vznešený pravil: Věru nesnadné je vidět tuto Mou podobu, na kterou jsi hleděl a kterou ustavičně touží uzřít samotní bozi.**

**53. Tak, jak jsi Mne viděl, nemohu být spatřen ani za pomoci vědů, ani pokáním, štědrostí či obětmi.**

V těchto verších opakuje Křišna myšlenky z verše 48. Dokonalé poznání může být dosaženo poctivým pěstováním jógy, která otevře dveře Božské milosti, ostatní činnosti jsou jen pomůckou pro dosažení většího klidu a spokojenosti potřebného právě k pěstování jógy.

**54. Lze Mne však, Ardžuno, takto spatřit a pravdivě poznat a proniknout naprostou oddaností, ó hubiteli nepřátel.**

**55. Kdo činy koná pro Mne, má ve Mně nejvyšší cíl, je Mi oddán, oproštěn od ulpívání a k žádné z bytostí nechová zášť, ten Mne dosáhne, ó Pánduovče.**

Vše důležité shrnují tyto verše. Pěstujte oddanost bhaktijógou, právě poznání džňánajógou,

klid myslí dhjánajógou a nezávislost na plodech svých činností karmajógou. Ovládněte svoji mysl, očistěte a uklidněte ji. Spočívajte v blízkosti svého pravého Já. Milujte Mne a Já vám dám můj život věčný.

## KAPITOLA DVANÁCTÁ

V této kapitole odpoví Krišna na otázku, zda je lepší a jemu milejší člověk jdoucí cestou oddanosti nebo cestou poznání. Krišna dále srovnává kvalitu jednotlivých způsobů duchovního pokroku. Na závěr popíše vlastnosti, které musí být přijaty každým, kdo chce dosáhnout nejvyššího cíle.

### **1. Arđžuna pravil: Zdali jsou v józe lépe obeznalí ti, kdo Tě takto neustále ukázněni oddaně uctívají, či ti, kdo uctívají nehynoucí neprojevené?**

Arđžuna obdržel od Krišny výklad všech druhů jógy a nyní se ptá, který způsob je dle něj dokonalejší. Je lépe jítí cestou oddanosti osobnímu Bohu nebo cestou poznání neprojeveného principu.

### **2. Vznešený pravil: Nejdokonaleji ukázněnými shledávám ty, kdo s myslí na Mne upřenou a naplněni svrchovanou vírou Mne trvale jógou uctívají.**

Cesta oddanosti je cestou lásky k Bohu. Pro Indy je to naprostá přirozenost, ale pro Evropany je problém klanět se, uctívat a nakonec se oddat Bohu. Velký bhaktik Ramdas, žijící v Indii ve 20. letech 20. století byl jednou tázán jedním ze svých posluchačů:

Posluchač: "Kdo jsi?"

Ramdas: "Ramdas, sluha boha Rámy"

P: "To není pravda, Ty jsi Bůh"

R: "Jak jsi na to přišel?"

P: "Všechno je Bůh, to znamená i Ty jsi On"

R: "A proč se tedy Ty ptáš mne?"

P: "To je pravda, mě bych se asi ptát sám sebe, Kdo jsem Já?"

Na tomto rozhovoru je jasně patrné, že z podstaty cesty oddanosti jsme se dostali k podstatě cesty poznání. Moudrý oddaný není slepý, ale hledá svoji podstatu ve svém Bohu.

### **3. Kdo však uctívají nehynoucí, nevyomezitelné, neprojevené, všepromikající, myslí neuchopitelné, povznesené, nehybné a stálé.**

### **4. Kdo ovládli všechny smysly a jsou vždy vyrovnaného rozumu, dávající štěstí všem bytostem - ti též Mne dosáhnou.**

Cesta poznání je cestou hledání ve vlastní myslí. Evropané si často myslí, že postačí se ptát v meditaci "Kdo jsem Já?" a tak snadno dosáhnou cíle. Zapomínají na příklad Srí Ramany Maharišiho, který byl dokonalý džňánin, ale ve své dokonalosti psal milostné verše na horu Arunáčalu, formu boha Šivy. A tyto verše nejsou ničím jiným než čistou oddaností a odevzdáním. Nestačí se jen ptát "Kdo jsem Já?", ale je důležité také zpívat "Ó Bože překrásný, skláním se k nohám Tvým."

**5. Větší nesnáze však mají ti, jejichž myšlenky lpí na neprojeveném, neboť cesty neprojeveného těžko dosahují bytosti, které jsou v zajetí těla.**

Dotazovací metoda Srí Ramany Maharišiho je metodou velice účinnou, která rychle vede k cíli sebepoznání. V meditaci se dotazujeme přímo na neprojeveného pozorovatele myslí. Tento pozorovatel není rozdílný od pravého Já, ale problém je nalézt opravdového pravého pozorovatele a nenechat se zmást v myslí vytvořeným pseudopozorovatelem. Jelikož pravé Já je Božská podstata, musí být vše založeno na lásce a důvěře k Bohu. To znamená, že tato metoda je velice účinná, ale jen pro vysoce pokročilé žáky, kteří již ovládli základní principy celé jógy.

**6-7. Ty však, kdo všechny své činy složí na Mne, upínají se ke Mně, přemítají o Mně a s nesmlouvavou kázní Mě uctívají a pohrouživše do Mne své myšlenky, synu Prthy, záhy osvobodím z oceánu koloběhu zrození a zániků.**

**8. Upří na Mne svou mysl, upní na Mne svůj rozum, pak bezpochyby najdeš ve Mně spočinutí.**

Zde Krišna jasně stanoví nejlepší cestu k němu. Upnutí své myslí na něj, odevzdání plodů svých činů, neustále si ho připomínat a rozjímat o něm. Je ovšem důležité, jakou podobu Krišny je daný žák schopen přijmout. Kdo přijímá jeho lidskou podobu, ten spěje k této podobě, kdo si za touto podobou uvědomuje jeho nadpřirozenost, jeho nejvyšší Božskost, ten je mnohem pokročilejší v józe a také proto spěje k přímo k nejvyššímu cíli.

**9. Nejsi-li s to pevně na Mne soustředit myšlenky, snaž se Mne, Dhanandžajo, dosáhnout soustavnou sebekázní.**

Pokud daný žák není schopen upnout svou mysl na nejvyšší podobu Boha, je nutno, aby pokračoval v poctivém cvičení jógy a tak ve své bitvě vybojoval větší prostor, který mu později upnutí myslí umožní.

**10. Nejsi-li schopen cvičení, učin Mou službu svým cílem. Dokonalosti dosáhneš, budeš-li konat činy kvůli Mně.**

Pokud se nemůžeš plně věnovat józe, potom žij podle principů karmajógy. Nepřestávej v činnosti, ale obětuj ji Bohu, tím své činnosti očistiš a tím nalezneš více klidu ve své myslí. Hledej také svou vlastní podstatu, své vlastní Já. Tento klid a poznání bude předpokladem k rozvinutějšímu provozování jógy.

**11. Nejsi-li schopen ani toho, ovládni své Já, hledej útočiště v Mé moci a vzdej se plodů všech činů.**

**12. Lepší než cvičení je poznání, nad poznání vyniká pohroužení, nad pohroužení je vzdát se plodů činů, poté, co se vzdáš, vzápětí následuje mír.**

Cesta poznání svého pravého Já je cestou pro ty, kterým nevědomost neumožňuje jít cestou oddanosti a odevzdání. Díky rozvíjení tohoto poznání a meditaci se osvobodí i v oblasti oddanosti a budou schopni plně rozvinout celou jógu. Stejně tak cesta oddanosti a neustálého přemýšlení o Bohu otevře brány k jeho poznání a tím k osvobození v této oblasti. Jednotlivé cesty se liší pouze na počátku, kdy se snažíme překonat zeď, která nás od pravé cesty odděluje. Dále pak obě cesty kráčí bok po boku.

**13-14. Kdo je prost záští, slitovný přítel všech bytostí, bez pocitu vlastnictví a falešného já, jednotejný v strasti i radosti, trpělivý, trvale spokojený jogín, který ovládl své Já, pevný v rozhodnutí, s myslí i rozumem upřenými ke Mně, takový člověk, Mně oddaný, je Mi drahý.**

V těchto verších jsou popsány vznešené ctnosti, které má duchovně pokročilá osoba. Taková osobnost nemá Ego, nic nevlastní, setrvává neustále v naprostém klidu mysli a tím i Božské blaženosti. Hmotný svět je pro ni jen iluzí, která nabízí pouze utrpení, strach a strasti.

**15. Je Mi drahý i ten, koho se lidé nehroží a kdo se nehroží jich, koho nepoutá radost ani hněv, strach ani neklid.**

**16. Je Mi drahý, kdo žije bez očekávání, kdo je čistý, obratný, nezaujatý, bez bázňe, kdo zanechal všeho podnikání a je Mi oddán.**

**17. Je Mi drahý ten, kdo se neraduje ani nechová nenávisť, kdo nepodléhá smutku a po ničem netouží, kdo zanechal dobrého i zlého a je pln oddanosti.**

Ten, kdo dosáhl sebepoznání šíří kolem sebe pouze klid, sám je nade vše povznesený. Vykonává činy, ale nelpí na výsledku, dodržuje čistotu mysli i čistotu vnější, vše odevzdává Bohu a těší se z jeho přízně.

**18-19. Kdo je stejný k nepříteli i příteli a stejně tak k poctě i potupě, v horku i chladu, slasti i strasti, oproštěn od ulpívání, kdo nerozlišuje hanu a chválu, zachovává mlčení, se všim je spokojen, je bezdomý, je neochvějně myslí a pln oddanosti, takový člověk je Mi drahý.**

I zde jsou vyjmenovány vlastnosti osvobozené bytosti, které opět vycházejí z klidu sebepoznání a ze stavu Božské blaženosti. Netečnost ke smyslovým vjemům a k hmotnému světu, setrvávání v čistém bytí, pravém vědění a blaženém štěstí a v jeho rozšiřování kolem sebe.

**20. Obzvláště drazí jsou Mi však ti, kdo plní oddanosti a naplnění vírou vyznávají tento nesmrtelný nápoj moudré spravedlnosti, jež jsem zde vyjevil.**

Nejvyšší cíl je sebepoznání, poznání své Božské podstaty. Ti kdo k němu odhodlaně kráčí, ti jsou samozřejmě k Bohu nejbliže a ti obdrží jeho milost. Každý však má stejnou šanci získat sebepoznání. Sebeoznání je přece poznání sebe samého a kdo jiný to může poznat než já sám? Kdo si toto uvědomí, ten udělal největší krok ke svému štěstí.

## **KAPITOLA TRINÁCTÁ**

V této kapitole je jasně vysvětlen rozdíl mezi hmotným pomíjivým tělem a nehmotným věčným duchem. Je zde vysvětleno, jak se odlišují a co je spojuje. Je zde také vysvětleno nejvyšší poznání, které může dosáhnout každá bytost a to právě uvědoměním si své věčné podstaty.

**1. Ardzuna pravil: Ó milý Krišno, přál bych si vědět, co je příroda, poživatel, pole, znalec pole, poznání a co je třeba poznat.**

**2. Vznešený pravil: Toto tělo, synu Kuntí, se chápe jako pole a toho, kdo je zná, nazývají lidé vědoucí znalcem pole.**

Tělo je předmětem poznání. Hmota nemá schopnost poznávat a tak je vždy poznávána. Schopnost poznávat má pouze věčný duch, vědomí, které se v daném těle projevuje jako pravé Já. Ten, kdo najde své pravé Já, kdo dosáhne sebepoznání, ten se stane znalcem své mysli, svého těla i světa vůbec.

**3. A věz, ó Bharatovče, že Já jsem znalcem pole na všech polích. V poznání pole a znalce pole spatřuji pravé poznání.**

**4. Slyš, co ti o poli v krátkosti vyjevím, co je a jaké je, jak se mění a odkud je a kdo je On a jaké jsou jeho schopnosti.**

Zde je napsáno, že nejenom poznání pravého Já, ale i poznání těla je důležité pro dosažení moudrosti. Jinými slovy, musíme nejenom hledat svoji vlastní podstatu, ale pochopit a přijmout i svoji existenci a funkci v hmotném světě a v těle. Nelze dosáhnout moudrosti aniž bychom plnili své dané povinnosti v tomto světě.

**5. Zřeci o tom začasťe porůznu pěli v rozličných hymnech i slovy výroků o brahma, nepopíratelných a dobře zdůvodněných.**

Zde je úvod k vysvětlení povahy, původu a vlivu těla a jeho vědomí, to vše je založeno na učením reinkarnace a jejího základního zákona příčiny a následku. Tento verš říká, že je mnoho pohledů na hmotnou existenci i Boha, všechny však jsou stejně pravdivé i stejně nepřesné.

**6-7. Pět hrubých prvků, Ego - falešné já, rozum a též neprojevené, deset a jeden smysl a patero smyslových předmětů, touha a nenávisť, blaho a strast, ústrojenství, vědomí a přesvědčení - takto je v krátkosti popsáno pole i se svými proměnami.**

Pole působnosti je hmotné tělo, smysly a mysl se svými vlastnostmi, což je inteligence, nevědomost ve formě Ega, základní rušivé emoce touha a nenávisť, hybná síla života je štěstí a její opak neštěstí. Přesvědčení je schopnost mysli přijmout určitý názor i bez přímého důkazu.

**8-10. Pokora, přímost, nenásilí, shovívavost, poctivost, služba učiteli, čistota, stálost, sebeovládání, nepodléhání vášni k smyslovým předmětům a oproštění od falešného já, chápání zrození i smrti, stáří, nemoci a strastí jako utrpení, neulpívání, nepřipoutanost k synovi, manželce, domu a podobnému, trvalá vyrovnanost myšlení, ať se přihodí vytoužené či nežádoucí.**

**11-12. Stálá láska ke Mně za pomoci jógy, prodlévání na osamělých místech, nechuf k lidskému zástupu, vytrvalost v poznávání podstaty Já, pochopení, v čem spočívá smysl poznání pravdy - to vše se nazývá poznáním, zatímco nevědomost je to, co se od toho liší.**

Zde jsou popsány základní vlastnosti, které má mít člověk, který dosáhl moudrosti. Je to v podstatě výsledek ovládnutí celé jógy. Ovládnutí smyslů, ovládnutí mysli, nepřipoutanost k činnostem a jejím plodům. Oddanost Bohu a hledání sebepoznání, klid mysli a odříkání. Vše ostatní je zde jasně označeno jako nevědomost. To znamená prosazování sobeckých cílů posilujících Ego.

**13. Vyjevím, co je třeba poznat, poznání, jímž člověk dosáhne nesmrtelnosti. Je to svrchované brahma, jež nemá počátek a o kterém se praví, že není jsoucí ani nejsoucí.** Toto naprosto jednoduché poznání je nejvyšším, nejdokonalejším a nejvznešenějším poznáním. Každý jej může dosáhnout a cestou k němu je zničení své nevědomosti. Tato nevědomost je souhrn všech mylných představ a názorů a ty musí být od počátku odstraněny a postaveny na novém věčném základě. Zničením všeho pomíjivého dosáhneme nalezení věčného. Ono tam je pořád a čeká na to, kdy ho najdeme.

**14. S rukama, nohama na všech stranách, s očima, hlavami, tvářemi na všech stranách, s ušima na všech stranách, přebývá ve světě a prolíná vším.**

**15. Jeví se, jako by mělo kvality všech smyslů, a přece je od všech smyslů oproštěno, neulpívá, a přece vše podpírá, je bez kvalit, a přece kvality zakouší.**

**16. Prodlévá vně i uvnitř bytostí, a ač nepohnuté, je v pohybu, a tak jemné, že je nelze smysly rozpoznat, vzdálené, a přece nablízku.**

**17. Je nedílné, a přece jako by spočívalo rozdělené ve všech bytostech. Je třeba vědět, že bytosti udržuje, že je pohlcuje i vytváří.**

Toto věčné Já leží v Srdci každé bytosti. Všechny bytosti jsou jejím pomíjivým projevem. Nevědomý člověk neznalý svého pravého Já vnímá všechny bytosti odděleně, moudrý člověk vidí jak všechny bytosti vycházejí z jediného zdroje a zase se do něj vracejí. Věčné neměnné Já je nehmotné a tudíž nezávislé na kvalitách hmotné přírody. Není také součástí těla, ale je příčinou jeho existence.

**18. Praví se, že mezi světly je světlem, jež přesahuje temnotu. Je poznáním, je tím, co je třeba poznat, i cílem poznání, je tím, co přebývá v srdci všech bytostí.**

Věčné Já je poznání, je poznávající i poznávané. V něm se v jednotě spojují všechny protiklady a součásti. Je světlem, které nás neustále láká k sobě ze zajetí nevědomosti. V našem Srdci neustále září, ale naše nevědomost tuto září dokonale filtruje a předstírá tak vlastní blikající světélko.

**19. Takto jsem v krátkosti vyjevil, co je pole, co je poznání i to, co je třeba poznat. Porozumí-li tomu ten, kdo je Mi oddán, dosáhne Mé přirozenosti.**

Tato moudrost je nepochopitelná bez prožitku svého pravého Já, bez Boží milosti. Pouze Ti kdo jógou dosáhnou očistění mysli, mohou dostat Boží milost. Všechny popisy jsou tak nepřesné. Srí Ramana Mahariši řekl: "Když jsem pročetl knihy osvícených lidí, věděl jsem, co chtějí vysvětlit a popsat. Ale kdybych neměl svou vlastní zkušenost, nikdy bych jí podle těchto knih ani nepochopil ani nedosáhl." To je velká pravda. Pouze usilovné cvičení, poctivé zkoumání mysli a její očišťování, láska k Bohu a odevzdání všeho vedou ke stavu, kdy je bytost schopna obdržet milost. Knihy jsou jenom hrubým návodem, hrubým plánekem naší mysli. Všechno podrobné zkoumání a mapování si musí udělat každý sám.

**20. Věz, že příroda i osobnost jsou bez počátku, a rovněž věz, že z přírody pocházejí všechny proměny i kvality.**

**21. Praví se, že příroda je příčinou vztahu mezi účinkem, nástrojem i činitelem. Praví se, že osobnost je příčinou prožitku blaha a strasti.**

Vše co je stvořeno musí zákonitě zaniknout. Vše pomíjivé je jen hrou příčin a následků v závislosti na kvalitách přírody. Proměnné a pomíjivé vyvolává touhu po štěstí, ale každé pomíjivé štěstí končí ve strasti. Zároveň však je každá bytost prostoupena věčným duchem, který je pravou existencí. Ten je věčný, neměnný a jeho podstatou je Božská blaženost.

**22. Vždyť osobnost tkvící v přírodě prožívá kvality zrozené z přírody. A příčinou toho, že se rodí v čistých a nečistých lúnech, je její ulpívání na kvalitách.**

Nevědomost, neznalost pravého Já je pravou příčinou nesvobody a připoutanosti ke hmotě. Jinak řečeno je připoutanost ke hmotnému tělu nevědomostí. Tato nevědomost je Ego. Falešná představa, že já jsem tělo. Je to jen pravděpodobně vypadající iluze. Jak se může hmotné tělo samo poznávat. Kde je to já, které si uvědomuje. Je v těle? Nakonec logicky dospějete k tomu, že není v těle ale je v mysli. V tom okamžiku si ale musí inteligentní člověk uvědomit, že něco není v pořádku. V tu chvíli už já není tělo! Je to součást nehmotné mysli, ducha.

Je mysl součástí těla? Jako příklad použijeme počítač, člověku nejpodobnější stroj, který lidstvo vytvořilo. Tělo je hardware, různé desky, monitor, klávesnice, pevné disky atd. Teď chceme počítač oživit? Vezmeme disketu s programem a nahrajeme jej do počítače. Co se změnilo? Disketa zůstala úplně stejná, v počítači je jen nová informace, nepřibyla žádná nová hmota, jen nová kvalita. Nyní však počítač umí dělat nové věci. Co je rozhodující pro správnou funkci. Správně fungující tělo je řízeno myslí. Tělo je tedy prostředím pro fungování mysli. Mysl žije v těle, určitými způsoby tělo ovládá. To však neznamená, že hmotné tělo je vědomé. Pokud do počítače nahrajete program, který napíše na obrazovku: "Ahoj, já jsem tvůj počítač", každý pochopí, že to není pravdivé tvrzení. To, že se tento nápis objevil na obrazovce způsobil program. Ten program však nic nového o počítači ve kterém pracuje. Správné tvrzení by znělo: "Ahoj já jsem program běžící v mém počítači". Toto je snad pochopitelné a logické. Když však potkáte člověka a ten řekne: "Ahoj já jsem Petr", nepřijde nám na tom nic divného. Naše Ego způsobuje to, že naprosto chápeme jeho Ego. Správné tvrzení však je: "Ahoj já jsem mysl ovládající tělo, kterému říkají Petr"

**23. Práví se, že svrchovaná Osoba v tomto těle je dohlížitel, schvalovatel, udržovatel a poživatel, že je to Nejvyšší pán a Svrchované Já.**

Tělo vzniklo a existuje jen díky určitým podmínkám. Podmínkou pro existenci čehokoli je existence prvotní příčiny, jednak možnosti existence a zároveň uvědomění si existence. Ten, kdo si existenci uvědomuje je první osoba, právě Já. Aby mohla být hmotná existence poznána, musí přicházet informace ze smyslů a musí být zpracovány myslí. Zde je nebezpečí toho, že vznikne zmatení v mysli a ovládne ji falešná představa "já jsem hmotné tělo". Vědomí a mysl žijí v těle, ale musí být od něj kvalitativně odděleny. Nelze smíchat ducha a hmotu. Pokud je poznáno právě Já nezávislé na hmotě, dosahujeme absolutního klidu. Toto Já je neměnné a věčné protože není hmotné. Není v něm nic co by se mohlo měnit. Já je pouze věčný netečný pozorovatel. Pro tyto své veškeré vlastnosti může být označeno za Božské. Vše ostatní jsou pomíjivé myšlenky v mysli. Najděte právě Božské Já. Najděte jej v tichu. Kde je ticho, tam je Já. Čím blíže jste k němu, tím Vás víc k sobě přitahuje.

**24. Kdo takto zná osobnost a přírodu i s jejími kvalitami, ten ať dlí kdekoli, znovu se už nezrodí.**

Poznat znamená prožít. Nelze myslí poznat něco, co leží mimo mysl. Takže jediná cesta je zastavit mysl, nalézt cestu z labyrintu kvalit, příčin a následků, koloběhu zrození a umírání, ze zákonů hmotné přírody. Ten, kdo unikne z vězení těla, z pout tužeb a svěřací kazajky smyslových pokušení, ten se tam už nikdy nebude muset vrátit. Bude svobodný, ve světle poznání, ve štěstí nekonečného prostoru a blaženosti ticha.

**25. Někteří spatřují Já svým Já ve vlastním Já pomocí rozjímání, druzí poznáním a jiní odříkáním a činy.**

**26. Jiní však, kdo to neznají, uctívají, jak slyšeli od druhých. I oni překonají smrt, věříce se k tomu, co slyšeli.**

Lidská nevědomost je různá. Ti duchovně nejvyspělejší jedinci To cítí a jdou k Tomu pomocí meditace, odříkání a hledají Jeho neprojevenou podobu. Jiní, méně vyspělí přesto vysoce citliví a inteligentní lidé jsou schopni To hledat podle vzoru a návodu pokročilejších či dokonalých bytostí. Každý To může nalézt v sobě. Kdo jednou začne poctivě hledat, kdo si To stanoví jako jediný cíl, ten To zajisté dosáhne. Musí ale neustále vědět, že To je sebezpoznání, nalezení pravého Já, nalezení Boha ve svém Srdci.

**27. Ať se zrodí jakékoli stvoření, nehybné či pohyblivé, věz, ó býku mezi Bharatovci, že je zroeno ze spojení pole a znalce pole.**

Jak bylo vysvětleno dříve, pole je hmotné tělo spolu s základními emocemi, myslí a Egem ve všech svých proměnách. Znalec pole je pravé Já, Božské neměnné vědomí. Tyto dvě součásti dávají dohromady vše co existuje v tomto světě. Vše je zroeno z Boha a pokud to existuje v tomto světě, pak se to nutně skládá z hmoty. V konečném důsledku je však veškerý svět pouhou myšlenkou. Uklidní-li se mysl, svět zmizí a objevuje se pravá neměnná a věčná Božská realita. Pokud se opět mysl rozběhne, potom se objevuje svět a Božská realita se skrývá.

**28. Kdo vidí ve všech bytostech prolévat téhož svrchovaného pána, který nehyne, když ony hynou, ten vpravdě vidí.**

**29. Neboť vidí-li, že všude dlí týž pán, nehubí Já svým vlastním falešným já, a proto kráčí nejvyšší cestou.**

Co bylo stvořeno, to musí být zničeno. Co se projevilo, musí zmizet. Pouze ten, kdo tvoří, kdo je příčinou všeho, kdo je nehmotný a bezrozměrný, ten existuje věčně. Jelikož vše pochází z něj, také ve všem co stvořil, on přebývá. Projevuje se jako první osoba, jako pravé Já. Pokud tělo zmizí, zmizí i mysl. Ale příčina a duše bytosti existuje dál. Dle kvalit a připoutanosti obsažených v duši se připraví nové zrození z původní neměnné příčiny. Pokud jsou všechny připoutanosti odstraněny během života, není žádný důvod k novému zrození. Důvodem zrození jsou pouze připoutanosti ke světu, které vznikají z touhy.

**30. Kdo vidí, že činy koná pouze příroda a že Já činitelem není, ten vidí pravdu.**

Veškerá činnost vykonávaná prostřednictvím myslí, řeči a těla je vykonáváno v rámci pole. Znalec pole, pravé Já vše pozoruje, protože však nemá žádné vazby k smyslovým vjemům, nemůže ani vykonávat žádnou činnost. Jakákoli činnost je vlastní pouze poli. Jediný stav



znalce pole je naprostý a nekončící klid. Celá bitva v myslí je snaha očistit pole a osvobodit znalce.

**31. Jestliže nahlédne, že rozmanité projevy bytí tkví v jediném a z toho, že se vše rozprostírá, dosáhne brahma.**

Kdo dosáhne nejvyššího cíle, vidí ve všem okolo sebe Boha. Bůh je v Srdcích všech bytostí. Na této úrovni neexistuje žádný rozdíl mezi realizovanou a nevědomou bytostí. Jediný rozdíl je, že nevědomá bytost si neuvědomuje své Božství, které od svého počátku tvoří její základ.

**32. Poněvadž je toto nepomíjivé Nejvyšší Já bez počátku a bez kvalit, ó synu Kuntí, přestože dlí v těle, nic nekoná a ani není připoutáno.**

**33. Stejně jako prostor, který vše prostupuje, není pozměněn díky své jemnosti, ani Já přítomné v každém těle jím není ovlivněno.**

Věčná Božská podstata je základem každé vtělené bytosti. Božská podstata je nehmotná, nemůže tedy být nějakým způsobem zapletena nebo smíchána s hmotným tělem. Pokud se mysl očistí a odstraní se falešné já, potom je navždy jasně oddělena duchovní podstata od hmotné existence. V tomto verši je prostor označen za projev Boha, věčná neměnná prázdnota, která může dočasně obsahovat hmotu nebo energii. Jakmile ovšem hmota nebo energie prostor opustí, ten zůstane touto změnou nepoznamenán.

**34. Jako jediné slunce osvětluje celý tento svět, stejně tak celé pole osvětluje jeho pán, ó Bharatovče.**

Srí Ramana Maharíši říkal : "Veškeré světlo pochází z pravého Já, sídlícího v Srdci. Já je samozářící. Osvětluje tělo a mozek, který je sídlem myslí. Mysl zprostředkovává vidění světa. Tak je celý svět viděn ve světle odraženém ze zářícího Já v Srdci. Měsíc osvětluje Zemi v noci, kdy slunce zapadne. V té době je užitečný. Když Slunce opět vyjde, Měsíc zůstává na obloze jako bledý disk. Nyní ho už nikdo nepotřebuje. Stejně tak je to se zářícím pravým Já a myslí."

**35. Kdo okem poznání prohlédnou rozdíl mezi polem a znalcem pole, pozná přírodu a tajemství vysvobození, dospějí k nejvyššímu.**

Pravé poznání je odlišení věčného neproměnlivého znalce pole od pomíjivého pole. Poznání znalce je sebezpoznaní. To znamená, že je to nejvyšší cíl. Kdo tuto pravdu přijme, kdo začne hledat znalce svého těla, věčného pozorovatele, ten je na cestě k pravdě. Tento pozorovatel nemůže být pozorován, protože nemá žádnou hmotu ani myšlenky. Můžeme ovšem zničit své Ego, své falešné já a nalézt své pravé Já v tomto pozorovateli, neboli znalci pole. To je celá pravda.

## **KAPITOLA ČTRNÁCTÁ**

V této kapitole bude vysvětlen jeden z největších objevů. Objev tří základních kvalit, určujících vlastnosti všeho co je v hmotném světě. Kvality se váží k hmotné existenci, k poli, které bylo vysvětleno v minulé kapitole. Na jedné straně stojí naprostá čistota, kvalita Boha. Na druhé straně stojí temnota, kvalita nevědomostí. Mezi nimi působí neklid, kvalita vášně. Kdo se osvobodí od připoutanosti k tělu a tím i k hmotnému tělu, ten se zároveň osvobodí od vlivu kvalit hmotné přírody a setrvává v naprostém klidu.

**1. Vznešený pravil: Nyní znovu vyjevím svrchované poznání, nejvyšší poznání. Když tohoto poznání moudří dosáhli, odešli všichni odsud k výsostné dokonalosti.** Krišna označuje tuto moudrost za nejvyšší vědění. Je to naprosto jednoduché a logické, ale nikdo to sám neobjeví. Kdo tuto moudrost pochopí a bude podle ní žít a jednat, ten spěje k nejvyššímu cíli sebepoznání.

**2. Kdo se uchýlili k tomuto poznání a se Mnou se ztotožnili, nezrodí se už v době tvoření a nestrachují se ani v době zániku.**

Kdo toto učení aplikuje na všechny pomíjivé projevy a začne rozpoznávat čistotu od ostatních kvalit, začne čistotu prosazovat do svého života. Kdo očistí vše nevědomé a rušivé ten spočívá v Božském klidu i v okamžiku smrti.

**3. Veliké brahma je pro Mne lůnem, který oplodním a z něhož se rodí všechny bytosti, ó Bharatovče.**

**4. Každé bytosti, ať se zrodí v kterémkoli lůně, je lůnem veliké brahma a Já, synu Kuntí, jsem otcem, který do něho vkládá sémě.**

Bůh se označuje za základní podmínku a příčinu existence celého hmotného světa. On je ten, kdo dává možnost existence, kdo nastolil zákon příčiny a následku a dle něj přiděluje tvary a kvality bytí.

**5. Tři kvality zrozené z přírody - Čistota, Neklid a Temnota - poutají v pomíjivém těle věčnou osobnost, ó válečníku mocných paží.**

Kvalitám je podřízena pouze bytost, která je díky své nevědomosti připoutána ke hmotě. Osvozená bytost vnímá sebe odděleně od těla. Tělo je dále v moci kvalit, ale bytost je od závislosti na těle osvobozena a tak setrvává ve věčném klidu, kde kvality již nemají žádnou moc.

**6. Z nich čistota, zářící a nemající kazu, poutá pro svou neposkvřenost ulpíváním na blahu a na poznání, ó bezúhonný.**

Sattva je kvalita dobra, čistoty. Je kvalitou Božskou, její jas září v našem Srdci a kdo tuto září osvobodí, ten poznal štěstí a blaženost. Přesto je i tento stav nesvobodný. Je nutné se osvobodit ode všech kvalit a setrvat v naprostém tichu sebepoznání.

**7. Věz, že Neklid má povahu vášně a vzniká z žízně a lpění. Vtěleného poutá, ó synu Kuntí, ulpíváním na činech.**

Radžas je kvalita vášni a tužeb. Tyto tužby mohou být pozitivní, to znamená, že celkově bytost přibližují k čistotě, nebo negativní, kdy bytost je více svazována v nevědomosti. Při cestě za duchovním poznáním je důležitá láska k Bohu, což je nejčistší a nejdokonalejší touha. V okamžiku sebepoznání, získání pravého poznání, tato láska začne být svazující, protože je v kvalitě touhy musí být odstraněna a nahrazena naprostým klidem.

**8. Však věz, ó Bharatovče, že Temnota zrozená z nepoznání je strůjcem klamu pro všechny vtělené a poutá nedbalostí, netečností a spánkem.**

Tamas je kvalita nevědomosti. Zde si můžeme uvědomit genialitu učení o kvalitách. Opakem Boha není ďábel, opakem Boha je vlastní nevědomost, hloupost, neschopnost vidět pravdu.

Tato skutečnost může mít obrovskou motivaci. Mnoho lidí je ochotno sloužit ďáblu, ale téměř nikdo nechce být hlupákem.

**9. Čistota váže ke štěstí, Neklid k činům, Temnota však ó Bharatovče, zahalujíc poznání váže k nedbalosti.**

Kdo dosáhne naprosté čistoty, spočine v Božském bytí, vědění a blaženosti. Kdo je ovládán touhami a vášněmi, je poután ke hmotnému světu a považuje se za konatele a majitele, což mu přináší mnohé strasti. Ten, kdo je naprosto nevědomý, přežívá v úplné nevědomosti bez světla naděje.

**10. Čistota převládne tím, že překoná Neklid a Temnotu a stejně tak Neklid překonává Čistotu a Temnotu a Temnota překonává Čistotu a Neklid, ó Bharatovče. V každém okamžiku probíhá boj o nadvládu kvalit. Čistota je podporována pravým Já sídlícím v Srdci. Vášně vznikají v mysli a nevědomost, to je Ego, falešné já.**

**11. Jestliže ze všech bran tohoto těla vystupuje jas poznání, tehdy je známo, že vzkvétá Čistota.**

Pokud se nám podaří otevřít Srdce, potom Božská milost uklidní všechny vášně a rozpouští veškerou nevědomost. Potom všechny smysly, mysl i orgány činnosti setrvávají převážně v klidu a fungují-li, potom jen v kvalitě dobra.

**12. Chtivost, činorodost, podnikavost, nepokojnost a touha se rodí, prospívá-li Neklid, ó býku mezi Bharatovci.**

Pokud Srdce není otevřené, vše se odehrává v mysli, a ta je ve vleku připoutaností a žádostí. Potom se objevují rušivé emoce a bytost jedná nesvobodně a nelogicky.

**13. Zatměnost, nečinnost, nedbalost a poblouzení se rodí, vzrůstá-li se Temnota, ó potomku Kuruů.**

Pokud je mysl tupá, bez rozumu a morálních zásad, potom je veškerá činnost nevědomá, pomatená a vyvolávající vlastní utrpení a utrpení okolí.

**14. Jestliže vtělený duch dospěje k rozplynutí v převládající Čistotě, dosáhne neposkvrněných světů těch, kdo jsou nejvyšší vědoci.**

**15. Kdo dojde rozplynutí v převládajícím Neklidu, zrodí se mezi těmi, kdo lpí na činech, a kdo se rozpívá v Temnotě, zrodí se v lůnech určených zbloudilým.**

Po životě v čistotě, který nebyl dovršen sebepoznáním následuje velice výjimečné zrození, kdy bytost jistě sebepoznání dosáhne. Ten, kdo žije v různých úrovních vášně, dostane další zrození odpovídající kvalitě jeho původního zrození. Ten, jehož život je ovládán nevědomostí se rodí v těle zvířete, kde si musí osvojit základní morální principy.

**16. Pravi se, že Čistotě přísluší plody dobrých činů prosté poskvrny, plodem Neklidu však je utrpení a nevědomost je plodem Temnoty.**

Činy sattvické jsou povinnosti jako dobročinnost, pokání a oběti. Ty je nutno vykonávat za každých okolností, neboť jejich nevykonání je v kvalitě nevědomosti. Činy radžasické jsou veškeré činy pro uspokojení smyslových požitků. Činy tamasické jsou činy zlé vůle

k poškození někoho jiného. Činy v kvalitě nevědomosti žádná rozumná a moudrá bytost nevykonává, neboť pouhé pomyšlení na takový skutek rozumnou bytost od činu odradí.

**17. Z Čistoty se rodí poznání a z Neklidu chtivost, z Temnoty vznikají nedbalost, poblouzení a též nevědomost.**

Kvalita čistoty přináší ušlechtilé cíle a cíl nejvyšší je sebepoznání. K němu je samozřejmě nutno dosáhnout nejvyšší čistoty. Kvalita vášně váže k plodům činnosti a přináší neklid a chtivost. Pokud je naše touha ušlechtilá, potom je i tento neklid a činnost po určitou dobu pozitivní. V okamžiku, kdy tato činnost přinese své plody ve formě většího klidu a čistoty, potom se tato činnost stane zbytečnou a měla by být neprodleně ukončena. Kvalita nevědomosti přináší pouze hlubší klam a pomatenost myslí a vede ke ztročení bytosti.

**18. Vzhůru spějí ti, kdo spočívají v Čistotě, uprostřed zůstávají, kdo patří Neklidu. Lidé Temnoty, kteří si libují ve způsobech nejnižší kvality, klesají dolů.**

To platí nejen v různých zrozeních, ale i v tomto jednom. Čím mám více čistoty, tím mám více moudrosti, klidu a štěstí. Touhy zaneprázdnují moji mysl a okrádají mne o rozum, klid i štěstí. Nevědomost by mohla snadno zničit vše, čeho jsem dosud pracně dosáhl. Takovou hloupou činnost moudrý člověk nikdy nevykoná.

**19. Chápe-li vidoucí, že kromě kvalit není jiného činitele, a zná-li i To, co je nad nimi, dospěje k Mé podstatě.**

**20. Povznese-li se vtělený nad tyto tři kvality, které povstávají z těla, vysvobodí se ze strasti zrození, smrti a stárání a těší se z nektaru nesmrtnosti.**

Ten, kdo pozná ve všech činnostech zákon příčin a následků, ten pozná i zákonodárce, znalce pole, věčného pozorovatele, pravé Božské Já. Kdo dosáhne nejvyššího cíle sebepoznání, osvobozuje se od těla a s tím i od závislosti na kvalitách hmotné přírody.

**21. Ardžuna pravil: Jaké znaky má, pane, ten, kdo ony tři kvality překročil? Jak se chová a jak ty tři kvality překonává?**

Ardžuna se ptá na vlastnosti takového člověka a na způsob jak se zbavit této závislosti. Jak poznat člověka, který není závislý na kvalitách? Odpověď v je dalších slokách a nebude překvapením, že to jsou stejné vlastnosti, jako vlastnosti člověka, který dosáhl pravého poznání a cesta je cestou poznání a oddanosti.

**22. Vznešený pravil: Nechová odpor k osvicení, čínorodost ani poblouzení, jestliže povstanou, a stejně tak, jestliže ustanou, po nich netouží, ó Pánduovče.**

**23-25. O tom, kdo spočívá jakoby netečně a kvalitami se nerozruší, kdo setrvává bez pohnutí vědom si toho, že jednají pouze kvality, o moudrém člověku, jenž přijímá stejně blaho i strast, spočívá v sobě, pohlíží stejně na hroudu, kámen i zlato, který milé i nemilé, chválu i pohanu staví naroveň, který nedotčen poctou i opovržením, nestranný k přátelům i nepřátelům zanechal všeho podnikání, o tom se praví, že překročil kvality.**

Základní vlastností bytostí osvobozené od vlivu kvalit hmotné přírody je naprostý klid v nejvyšším poznání a moudrosti. Jeho srdce je naplněno Boží láskou, uvědomuje si iluzornost a pomíjivost světa a nehledá v něm žádné potěšení. Přesto nepřestává

vykonávat povinné činnosti, ale neváže se k jejich výsledkům.

**26. Kdo Mi slouží jógou neustálé oddanosti, ten rovněž překoná kvality a dosáhne úrovně brahma.**

Cesta ke svobodě je stále jedna a tatáž. Osvobození od připoutaností, uklidnění myslí, ovládnutí smyslů, zničení všech vášní a tužeb, láska a odevzdání všeho Bohu, pěstování pravého poznání. Jen tak se osvobodíme od hmotného těla, které je pod vlivem kvalit a tím i od vlivu samotných kvalit a spočineme v Božské blaženosti.

**27. Neboť Já jsem základem nesmrtelného a nepomíjivého brahma, odvěkého řádu a naprosté blaženosti.**

Jen Bůh je věčný a neměnný, jediný cíl. Jen v něm je pravé čisté svobodné bytí, úplné poznání a absolutní blaženost.

## KAPITOLA PATNÁCTÁ

Úvod této kapitoly pojednává o symbolickém stromu, který prorůstá myslí a znázorňuje vše, co mysl obsahuje. Dále popisuje vlastnosti hmotného vesmíru a života bytostí v něm. Na to zdůrazňuje Božskou velikost a důležitost, která je příčinou veškeré existence. Rozděluje bytosti na dokonalé a chybné, které jsou však součástí jediného Boha.

**1. Vznešený pravil: Hovoří se o nepomíjivém fíkovníku, který má kořeny nahoře a větve dole a jehož listy tvoří chvalo zpěvy. Kdo jej zná, je znalcem vědů.**

Tento strom s kořeny nahoře a větvemi dole znázorňuje, že zdroj celého stromu je v Bohu, neboli nahoře. Čím více se od Boha vzdalujeme, tím více klesáme a nabýváme nevědomosti. Vše má však zdroj v jediném Bohu a všechny listy jsou jednotlivé listy všech náboženských knih. Kdo toto pozná, ten je znalcem náboženství. Stále však nezná princip celého stromu.

**2. Jeho větve živé kvalitami se rozbíhají nahoru i dolů, jejich výhonky jsou smyslové předměty a dole ve světě lidí se prostírají kořeny, poutající k činům.**

Tento verš dává znát, že větve směřují nejen dolů, dále od Boha, ale i nahoru, zpět k Bohu. Vše je živeno a tudíž závisí na třech kvalitách hmotné přírody. Kořeny které živí strom zespoda jsou připoutanosti ke hmotě vycházející z nevědomosti.

**3-4. Nelze zde na světě postihnout jeho podobu, ani jeho konec, ani počátek, ani základ. Až pádnou zbrani neulpívání se tento pevně zakořeněný fíkovník skácí, je třeba vyhledat onu cestu, z níž se už nevracejí ti, kdo k ní dospěli, se slovy: utíkám se nyní k Tobě, oné osobě, z níž vyvěrá pradávna čínorodost.**

Tento strom nemůže být celkově poznán bytostí, která je pouhou součástí tohoto stromu. Bytost, která chce poznat celou pravdu se musí osvobodit od závislosti na hmotě a tudíž od tohoto stromu. Kdo se odpoutá, nejen pozná jak tento strom funguje, ale může ho snadno vykořenit a dokončit tak kompletně osvobozovací proces. Moje vlastní praktická metoda byla o stromu Ega, který je živěn čtyřmi základními kořeny - 1) Já jsem někdo, 2) Já mám něco, 3) Toužím po něčem a 4) Něco je dobré a něco špatné. Zničením těchto

kořenů, osvobození mysli od jejich vlivu je základní krok ke zničení Ega. Tato metoda značně zefektivnila použitou dotazovací metodu Srí Ramany Maharishiho, protože mi umožnila lépe lokalizovat onoho věčného pozorovatele a očistit ho dokonale od nánosů špíny, pod kterými ho Ego neustále schovávalo.

**5. Ti, kdo jsou prosti pýchy a klamu, kdo přemohli zlo ulpívání, setrvávají v podstatě Já, utišili své žádosti a vysvobodili se z protikladů zvaných blaho a strast, krácejí nepoblouzení onou nepomíjivou cestou.**

Ten, kdo Ego zbavil základních zdrojů, je na dosah od vytouženého cíle. Zde vyjmenované vlastnosti přímo korespondují s mou vlastní metodou popsanou v minulém sloce.

**6. Slunce ani měsíc ani oheň neozářují onen Můj svrchovaný příbytek, odkud se nevracejí ti, kdo k němu dospěli.**

Až zmizí poslední myšlenka, až mysl spočine v naprostém klidu, co zbude ze světa? Svět zmizí spolu s myslí, ale bytost existuje dále ve stavu naprostého klidu čistého bytí, pravého vědění a Božské blaženosti. To je samadhi, to je pravá skutečnost. Ten, kdo nepoznal tento stav nikdy to nemůže pochopit ani si to představit.

**7. Zlomek Mne sama se ve světě živých stal věčnou duší bytostí a přitahuje pět smyslů a šestou mysl, jež tkví v přírodě.**

Všechny živé bytosti pocházejí z Božského zdroje. Bůh je v jejich Srdcích. Bůh je základem jejich hmotné existence i jejich vědomí a mysli. Ti kdo si uvědomují tuto pravdu, spočívají v Božském klidu. Ti kdo jsou chyceni do pastí Ega a neznají pravý stav věcí neustále bojují, pachtí se a snaží se najít štěstí a smysl života v pomíjivém světě. Jediná cesta ven je cesta odříkání a neulpívání, lásky k Bohu a získání moudrosti.

**8. Těla se získávají i opouštějí dle vůle Pána, stále putují dál a pomíjejí, podobně jako vítr přenáší vůně z různých zdrojů.**

**9. Přebývá v sluchu, zraku, hmatu, chuti, čichu i v mysli a prožívá smyslové předměty.**

Už během života se naše tělo mění, od novorozence, přes dítě, dospělého člověka až ke starci. Co má společného tělo starce a tělo kojence? Jedině představu já jsem tělo. Ale které tělo bylo to právě Já? Celou dobu se nám zdálo, že je to toto aktuální tělo, ale co ta těla předešlá a těla budoucí? A když přichází smrt, odkládáme opotřebované nefunkční tělo, ale zůstává duše. Duše různě znečištěná připoutanostmi ke světu. Právě tyto připoutanosti způsobí další zrození a vznik nového těla, ke kterému se opět duše připoutá. Pouze zničení připoutaností k tělu a hmotnému světu přeruší tento koloběh.

**10. Když odchází, zůstává, nebo ve spojení s kvalitami prožívá, nevědomí jej nevidí. Vidí jej však ti, jejichž okem je poznání.**

**11. Jogíni, kteří vynakládají úsilí, jej spatřují ve svém Já, lidé slabého ducha, kteří neosvobodili své Já, jej však nespátří, ani když se snaží.**

Ti kdo nepoznali své pravé Já, kdo se neoprostili od hmotné existence nemohou vnímat celou pravdu a žijí ve svých představách. Jediná cesta k pravému poznání je jógou odstranit všechny představy a spočinout v Božské přirozenosti. Potom vše světské se stane pouze hrou

iluze a dříve nepochopitelná pravda se stane základem vnímání světa. Srí Ramana Maharishi říkal: "Až dosáhnete pravého poznání, budete se smát všemu pošetilému co jste dělali a v co jste věřili."

**12. Věz, že ode Mne pochází veškerý jas Slunce, který ozařuje celý svět, a také jas Měsíce a ohně.**

**13. Prostupuji zemi, svou životností udržuji bytosti a jako Měsíc naplněný vláhou živím všechny rostliny.**

V těchto verších je připomenuto, že Bůh je příčinou všech podmínek nutných k životu. Životodárné Slunce je dárce veškeré energie. Měsíc, který neustále ovlivňuje Zemi svou přitažlivostí, vytváří přílivy a odlivy, udržuje zemskou kúru v pohybu a při životě. Oheň ve všech formách pomáhá lidem přežít chlad a upravovat si potravu.

**14. Jako stravující oheň se usidluji v těle dýchajících tvorů a spojen s vdechem a výdechem spaluji čtveru potravu.**

Bůh nám dal z hlediska pomíjivosti tohoto světa téměř dokonalé tělo, které v různých podmínkách funguje desítky let a umožňuje naši spokojenou existenci. Vše ostatní záleží na samotné bytosti, jak se svým životem naloží a jak užije tento Boží dar. Mnoho lidí promrhá dobrou zrození, někteří je využijí k uklidnění mysli a svému zdokonalení, občas někdo dosáhne nejvyšší moudrosti a tím naplní všechny své předešlé životy.

**15. Jsem pohroužen v srdci veškerenstva, ode Mne je paměť, poznání i zapomnění. Jen Já to jsem, koho lze poznat pomocí všech vědů, jsem znalec vědů, jsem ten, jenž vědy sestavil.**

Bůh sídlí v Srdcích všech bytostí. Kdo najde cestu jak otevřít své Srdce, najde cestu k nejvyšší moudrosti. Bůh je tato moudrost, toto poznání. Je naší pamětí, která nám pomáhá žít spokojeně, je také naší zapomětlivostí, kdy neustále opakujeme chyby a vytváříme tak sobě i ostatním problémy. Prostřednictvím realizovaných bytostí nám Bůh dal veškeré náboženské knihy, které se snaží různými způsoby ukázat Boží velikost, blaženost Božského stavu a cestu k dosažení Boha.

**16. Na světě jsou dvě Osoby, jedna chybná a hynoucí, druhá neomylná a věčná. Tou hynoucí jsou všechny vtělené bytosti, spočívající v jednotě té neomylné.**

Ten, kdo dosáhl jednoty s Bohem, kdo prohlédl iluzi světa a poznal pravou realitu, ten ví, že v nejvyšší realitě nic nekoná a tudíž nemůže způsobit žádnou chybu. Veškerá činnost se odehrává v pomíjivém a iluzorním světě, který je však Božím dílem. Jak by si mohl myslet moudrý, který zná tuto pravdu, že udělal nějakou chybu, že je něco špatné, když ví, že vše co se odehrává je vázáno Božím zákonem příčiny a následku. Pouze nevědomý člověk, chycený do pastí svých tužeb, je neustále přesvědčen o realitě hmotného světa, hledá v něm štěstí a tak podstupuje mnohá zklamání a utrpení.

**17. Jiná však je nejvyšší Osoba, která se zve Svrchovaným Já, nepomíjející pán, jenž prostupuje a udržuje všechny tři světy.**

Nade všemi vtělenými bytostmi, nad celým vesmírem vládne onen neprojevený Božský princip. Princip věčný a neměnný, z něhož vše pochází a kam se vše vrací. Je zdrojem

všeho, je prvotní příčinou veškeré existence. Vládne hmotnému světu zákonem příčiny a následku, ovládá jej prostřednictvím kvalit, ale v každém okamžiku nabízí vtěleným bytostem svoji nepomíjivou Blaženost. Cena za tento dar je pro mnohé příliš vysoká. Musí odevzdat vše z tohoto pomíjivého světa, uklidnit svou mysl a otevřít své Srdce. A v každém Srdci je Bůh.

**18. Poněvadž jsem překonal hynoucí a stojím i nad nehynoucím, ve světě i ve védách jsem veleben, jako nejvyšší Osoba.**

**19. Kdo nepoblouzený Mne takto poznává jako nejvyšší Osobu, ten ví vše a uctívá Mne celou svou bytostí, ó Bharatovče.**

Bůh je zdrojem každé vtělené bytosti, osvobozené i nevědomé. Osvobozená bytost se ovšem přestala identifikovat jako tělo a zůstává v klidu v Boží věčné blaženosti. Žádná bytost odděleně od Boha, od svého zdroje, nemůže logicky svůj zdroj překonat. Každá bytost však může ve svém Srdci nalézt tento věčný zdroj všeho, oddat se mu a spočinout v něm.

**20. Toto nejtajnější učení jsem ti zde, ó bezúhonný, vyjevil, a kdo mu, Bharatovče, porozumí, stane se mudrcem, jenž dosáhl vše, co měl vykonat.**

Bůh, kdo porozumí pomíjivosti světa, neměnné věčnosti Boha, koloběhu zrození a smrti, fungování připoutanosti a kvalit hmotné přírody, zákonu příčin a následků, ten může jógou dosáhnout nejvyššího poznání a získat Boží milost.

## KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Tato kapitola velice pěkně popisuje Božské a démonské vlastnosti. Jsou to principy chování, které vedou buď ke klidu a čistotě, nebo k nevědomosti a utrpení. Začátek se věnuje Božským vlastnostem, zbytek kapitoly popisuje chování démonské, chování nedoporučené a vedoucí pouze k připoutanosti, nesvobodě, utrpení a neštěstí.

**1-3. Vznešený pravil: Neohroženost, čistota ducha, vytrvalost v józe poznáním, štedrost, sebevláda a oběť, přednes písem, pokání a čestnost, nenásilnost, pravdivost, nehněvivost, odřikání, vnitřní mír, nehledání chyb druhých, soucit s bytostmi, nežádostivost, šlechtnost, skromnost a stálost, životnost, shovívavost, vytrvalost, čistota, nezáštilnost a oproštění od pýchy - to vše jsou vlastnosti toho, kdo má božské zrození, ó Bharatovče.**

Tyto verše shrnují kladné vlastnosti, které jsou výsledkem dosažení duchovního poznání. Duchovní poznání nemůže být dosaženo bez pěstování a rozvíjení těchto Božských vlastností. Tyto vlastnosti se pěstují studiem duchovní literatury, setrváváním v blízkosti moudrých a spravedlivých lidí a cvičením všech částí jógy. Nejlepší způsob je setrvání v blízkosti realizované bytosti, ale tento způsob je pro mnohé lidi nedostupný. O těchto vlastnostech a jejich pěstování je prakticky celá Bhagavadgíta.

**4. Pokrytectví, povýšenost, pýcha, hněv, hrubost z nevědomosti jsou, synu Prthy, vlastnosti toho, jenž se zrodil s démonskými vlastnostmi.**

Démonské vlastnosti vycházejí všechny z nevědomosti. Člověk, který nezná své pravé Já se považuje za konatele činů a vlastníka majetku. Štěstí v tomto stavu je mít co nejvíce majetku a zažít co nejvíce smyslových potěšení. K dosažení tohoto štěstí může naprosto



nevědomá bytost použít jakékoli prostředky. Naštěstí většina lidí má určité zábrany, které jim nedovolují dělat ty nejhorší věci a zákony lidské společnosti pod hrozbou trestu také zabrání mnohemu neštěstí.

**5. Soudí se, že božské zrození vede k vysvobození, démonské vede k připoutanosti. Ty však buď bez obav, neboť jsi se narodil s božskými vlastnostmi.**

Pěstování Božských vlastností vede k sebepoznání, k jedinému trvalému štěstí. Závislost na démonských vlastnostech přináší vždy utrpení. Utrpení při získávání pomíjivého štěstí, utrpení z udržování pomíjivého štěstí a na závěr utrpení z konce každého pomíjivého štěstí. Minimálně na konci života budeme muset odevzdat vše co si myslíme, že máme. Nic si nikdo nemůže vzít s sebou do hrobu. Krišna jasně ubezpečuje Ardžunu, že on se narodil s Božskými vlastnostmi. Toto ubezpečení je však pro každého, kdo chce dosáhnout trvalého štěstí. Každý má v Srdci Boha, každý se narodil s Božskými vlastnostmi. Musí je pouze najít, pěstovat a rozvíjet.

**6. Bytosti jsou na tomto světě dvojí - božské a démonské. Božské jsem ti zevrubně popsal, o démonských ode Mne nyní slyš, ó synu Prthy.**

Popis lidí s Božskými vlastnostmi, jejich pěstování je předmětem celé Bhagavadgity. Další část této kapitoly se věnuje opaku, lidem s démonskými vlastnostmi, lidem nevědomým a nešťastným.

**7. Démoni neznají rozdíl mezi činností a nečinností. Není v nich čistota, chybí jim chování i pravda.**

Díky nevědomosti, neznalosti zásad chování vedoucím k trvalému štěstí vykonávají lidé nevhodné a zotročující činy. Neznají čistotu myslí a následují své vášně. Pro kousek pomíjivého štěstí lidé lžou, kradou a zabíjejí. Tím se ovšem dostávají do stále většího otroctví nejen v myslí ale i závislosti na jiných zkažených a zlých lidech. Jsou často zneužíváni k činům, které původně vůbec nechtěli vykonat. Toto otroctví samo o sobě je peklo na Zemi. A to původně toužili jen po kousku štěstí.

**8. Prohlašují, že svět postrádá pravdy a podkladu, že je bez pána, že nevznikl v příčinné souvislosti a že jej nezplořilo nic jiného než touha.**

Bhagavadgíta považuje naši oficiální materialistickou filozofii za démonskou. Materialismus je stejně starý jako idealismus a stejně starý je i zápas mezi nimi. Pro materialistu je idealistické učení nevědecké, založené na neověřitelných a nepozorovatelných základech. Učení materialismu popírá Boha jako stvořitele, ale přehlíží prázdný nekonečný prostor. Věnuje se pouze pozorování projevů probíhajících v tomto prostoru. Materialismus dosáhl určitých úspěchů, ale má jistě velké nedostatky. K těmto nedostatkům jsou materialisté slepí pro všeobecnou vůli je přehlížet. Pro realizovanou osobu, která je dokonalým idealistou, je materialistické učení založeno na iluzorním pozorování iluzorního světa. Nic zde není skutečné, všechny důkazy jsou jen proměnlivé a prchavé myšlenky. Jediné co je pevné, neměnné a věčné je ono nekonečné NIC za vším tím pomíjivým shonem. Z morálního hlediska je materialismus založený na pokrývání hmotných potřeb a je přímo podporující démonské vlastnosti vedoucí k utrpení. Žádný materialista nemá dokonalý cíl, vždy jsou to jen cíle částečné a pomíjivé. Naproti tomu idealismus Boha je založen na rozvíjení

kladných Božských vlastností vedoucím ke klidu a štěstí nejen v myslí lidí, ale následně i v celé společnosti. Navíc je zde nejvyšší cíl, kterým je sebezpoznání, poznání své Božské podstaty.

**9. V tomto názoru ztracení duchové slabého rozumu a krutých činů povstávají ke zkáze světa jako jeho nepřátelé.**

Každý, kdo se považuje za tělo, chce mít co nejvíce majetku, aby měl jistotu do budoucnosti. Když získá dostatek majetku, uvažuje o zpříjemnění života. Naplnit smyslová potěšení se stává dalším cílem života. Čím více majetku a potěšení mám, tím je můj život lepší. Tudíž jakýkoli zisk za jakýchkoli podmínek je přínosem. Mnohé lidi odrazují od zločinů pouze přísné zákony a tresty. Ale i tento strašák je pro mnohé příliš vzdálený. Mnohem bližší je často zločinný zisk. V naší démonické době sedí mnoho zločinců ve vládě místo toho, aby seděli ve vězení. Vše je veřejným tajemstvím. Obyčejní lidé zmateni démonskými myšlenkami z televize, tisku i života kolem, neznají principů správného čistého života, jsou zmateni a vedeni svými vůdci přímo k pekelným světům nevědomosti a utrpení. Tak se všichni podílejí na zničení tohoto démonického světa.

**10. Oddáni nenasytné touze a plni pokrytectví, domyšlivosti a zběsilosti, drží se z nevědomosti nesprávných představ a jednají podle nečistých předsevzetí.**

Lidé poblouznění démonskými myšlenkami jsou ovládáni svými touhami, prožívají neustále zoufalství a zklamání, veškeré štěstí je časem zničeno a tak žijí život plný utrpení. Ke sklonku života se přidá strach z neodvratného konce a boj o přežívání dalších dní. Nikde není žádná naděje, že život má nějaký smysl. Proč jsme žili? Vychovali jsme děti, které nás opustili, vytvořili jsme dílo, o které dnes už nikdo nestojí. Žili jsme zbytečně, marnotratně jsme plynuli, zneužívali jsme přírodu i svoje okolí a teď přichází čas účtování. Smrt je trest za všechnu nevědomost a nenasytlost.

**11. Věnují se nesčetným starostem, jež končí smrtí, a mají za nejvyšší cíl ukájení tužeb, přesvědčení, že nad to není.**

**12. Sevření sterými pouty tužeb a posedlí žádostmi a hněvem snaží se hromadit majetek nekalým způsobem, jen aby nasýtili své touhy.**

Tyto verše napsané před několika tisíci lety popisují náš západní civilizovaný svět. Svět plný nenasytlosti a vášnivě temné touhy. Svět šíleného vykořisťování přírody a jejího nesmyslného ničení. Svět plný zoufalých nevědomých bytostí lpějících na kouscích hmotného štěstí. To je naše pokroková civilizace.

**13. Dnes jsem dosáhl této tužby, splním i onu. Toto bohatství už mám, tohoto ještě nabuďu.**

**14. Onoho nepřitele jsem zabil, zabiji i ostatní. Jsem pán a poživatel, jsem dokonalý, mocný, blažený.**

**15. Jsem bohatý, z dobrého rodu. Kdo jiný se mi podobá? Budu konat oběti, rozdávat, budu se radovat - říkají ošálení nepoznáním.**

Tímto způsobem uvažuje každý nevědomý člověk. Kdo si neuvědomuje, že vše je jen dočasný dar od Boha, že činnosti které vykonávám jsou jen mojí povinností a že skutečnost se skrývá v nitru myslí, ten žije zoufale a naprosto zbytečně.

**16. Roztěkání nesčetnými myšlenkami, vpleteni do sítě klamu, připoutání k ukájení žádostí padají do odporných pekel.**

Nevědomost a život v ní je peklo. Jiné peklo neexistuje. V tomto pekle žijeme, sami si ho udržujeme a vymýšlíme neustále nová pekelná muka. Z pekla vede ven jediná cesta. Cesta pěstování Božských vlastností, cesta neulpívání, cesta odříkání, cesta oddanosti Bohu a jeho dokonalé čistotě a cesta pravého poznání.

**17. Sebevědomí, nadutí, posedlí pýchou z bohatství, nehledíce na příkazy pokrytecky konají oběti jen podle jména.**

Zde je jasně vysvětlen nevhodný způsob nejen života ale i oběti. Oběť vnější, oběť drahocenného majetku jen pro ohromení okolních hlupáků je z duchovního hlediska naprosto zbytečná. Pravá oběť je popsána ve verších 9.26-7

**18. Poddání falešnému já, síle, pýše, žádosti a hněvu jsou tito závistníci plní zášti vůči Mně v těle vlastním i cizím.**

Nevědomost vytváří iluzi Ega, falešného já, představy já jsem tělo. V tomto těle mohou lidé dosáhnout velké pozemské moci, získat peníze a slávu. Jsou hnáni touhami a vášněmi, jsou pyšní na své výsledky. Naproti tomu existují náboženství hlásající pomijivost světa a existenci věčného Boha. Úspěšný nevědomý člověk je konfrontován s názory náboženství a musí se s nimi vyrovnat. Buď připustí svoji nevědomost a začne bojovat se svým Egem, nebo jeho nevědomost začne vést boj s náboženstvím. Každou svobodomyšlnou myšlenku musíme nějak zapracovat do svého světa. Nejjednodušší je myšlenku odmítnout a vymyslet si pro to spoustu důvodů. Nejsložitější je myšlenku přijmout, pochopit a změnit svůj svět podle ní.

**19. Tyto nejnižší z lidí, záštiplné a kruté, vrhám nečisté v koloběhu zrození ustavičně jen do démonských lůn.**

**20. Zrození za zrozením se tito pomatenci ocitají v démonských lůnech, nikdy Mne nedosáhnou, synu Kuntí, a kráčejí nejnižší cestou.**

Nevědomí lidé s démonskými vlastnostmi, konající ohavné skutky pro vlastní potěšení jsou vrhání zpět do světa plného utrpení. Nemusí to být v dalším životě. Člověk, který touží po štěstí a který ho hledá v drogách, může skončit závislý na heroinu a svých dealerech. Pro další dávky drogy krade, vydělává si prostitutí a kdo ví jak ještě. Chtěl tento člověk takto skončit? Kde je štěstí, které hledal? A způsob života, který vede, to není peklo? Je jeho život ještě možno nazvat lidským? Co je tady vůbec měřítkem lidskosti?

**21. Trojitá je brána pekel, vedoucí k záhubě Já: žádost, hněv a chtivost. Proto nechť člověk tohoto trojího zanechá.**

Většina zločinů, možná všechny jsou spáchány z touhy po penězích, v hněvu a z touhy po smyslových požitcích. Ale nejsou to jen zločiny. Jsou všechny přečiny proti Božským vlastnostem, proti zásadám správného chování. Jsou to drobnosti, které bytost okrádají o klid a spravedlivý spánek a tím i o duchovní pokrok. A bez duchovního pokroku je náš život zbytečný.

**22. Člověk vysvobozený z těchto tří bran Temnoty pracuje, synu Kuntí, pro blaho svého Já, a tak kráčí nejvyšší cestou.**

Odvrát své kroky od temnoty a směřuj ke kvalitě čistoty a dobra. I když je tato cesta složitější, získaný pokrok je trvalý a nepomíjivý. Zisk není vyjádřen v penězích a požitcích, má formu klidu a míru, spokojenosti a štěstí.

**23. Kdo odvrhne příkazy písem a řídí se vlastními žádostmi, nedosáhne dokonalosti ani štěstí, nedojde nejvyšší cesty.**

Kdo však jedná podle své nevědomosti a neuznává morální autority, ten jde cestou temnoty k neštěstí, zklamání, zoufalství a utrpení z pomíjivých plodů svých činů. Nikdy nenalezne cestu ke štěstí a sebepoznání. Jeho život uplyne zbytečně a jeho další zrození ho zavede do hlubší nevědomosti.

**24. Proto nechť jsou ti písma vodítkem ve všem, co máš a co nemáš činit, a až poznáš, co příkazují, konej zde na světě své činy dané osudem.**

V tomto verši je jasně vyzdvížen význam všech náboženských spisů. Tyto spisy lidem jasně říkají, které činnosti mají vlastnost Božskou a vedou k seberealizaci a které činnosti jsou démonské a vedou k neštěstí a utrpení. Celá tato kapitola není přímo o cestě k dokonalosti, ale je o tom co k dokonalosti nevede. Každý by měl tuto kapitolu pochopit a přijmout do svého života, protože rozpoznání démonského chování a jeho odmítnutí nejen osud nezhorší, nýbrž ho kvalitativně vylepší.

## **KAPITOLA SEDMNÁCTÁ**

V této kapitole budou vysvětleny základní činnosti, které vtělené bytosti vykonávají. Velice názorně budou uvedeny příklady těchto činností ve všech třech kvalitách hmotné přírody a každý si bude moci uvědomit, jak se kvality odrážejí v jeho životě. Tato a část následující kapitoly je tak cvičebnicí příkladů kvalit.

**1. Ardžuna pravil: Jaké založení, ó Krišno, mají ti, kdo odvrhli příkazy písem a naplnění vírou přinášejí oběti? Je to založení Čistoty, Neklidu, anebo Temnoty**

Konec minulé kapitoly jasně určil dodržování zásad náboženských spisů. Ardžuna se ptá, jak je to s těmi, kteří sice uctívají nějaký princip, ale ne tak jak je psáno v knihách. Jak se dá jejich víra zařadit a vysvětlit.

**2. Vznesený pravil: Trojí bývá, víra vtělených a rodí se z jejich vlastní podstaty - je založena v Čistotě, Neklidu, či Temnotě. O tom nyní slyš.**

**3. U každého je víra přiměřená jeho založení, ó Bharatovče. Víra člověka utváří. Jakou má kdo víru, takovou má osobnost.**

**4. Lidé Čistoty obětují bohům, lidé Neklidu démonům, a ti ostatní, lidé Temnoty, obětují duchům zemřelých a zástupům strašidel.**

Víra člověka žijícího v čistotě je zaměřena na nejvyšší duchovní princip a člověk k němu postupuje osvojováním Božských vlastností. Konečným cílem takového člověka je sebepoznání. Víra v Boha je podle různých úrovní nevědomosti různá, i cesta je různá, ale setrvávání v nejvyšší možné čistotě je naprostou samozřejmostí a nutností.

Víra lidí žijících v kvalitě vášně je zaměřená na pokrytí tužeb a potřeb hmotného života, proto svému principu obětují, proto ho uctívají. Cílem je co nejšťastnější život v materiálním světě. V materialistických společnostech moderní doby přestalo náboženství ovlivňovat masy lidí a hlavní vliv má pouze neduchovní komerční svět. I do kostela a chrámu lidé většinou chodí prosit za úspěch v tomto životě. Hlavní starostí je jak žít co nejjednodušeji a co nejvíce si užít smyslových potěšení. Tomuto principu lidé obětují všechny svůj čas a když se náhodou podívají na svůj život, zjistí že nikdy neměli čas si všechny majetek a potěšení užít.

Víra lidí v kvalitě temnoty je víra v duchy. Většinou se jedná o uctívání za účelem zisku na úkor někoho jiného, veškerá tato víra plyne z temné nevědomosti a přináší pouze utrpení.

Je zajímavé si uvědomit další skutečnost týkající se víry v Boha. Dle kvalit existují tři druhy lidí. Nevěřící, kteří žijí v hmotné temnotě bez Boha. Lidé věřící, pro které je dosažení Boha touhou a proto víra v Boha je v kvalitě vášně. V čistotě žijí lidé, kteří Boha dosáhli, kteří si uvědomili své pravé Božské Já. Tito lidé už v Boha nevěří z jednoduchého důvodu. Oni dosáhli Boha a spočívají v jeho blaženosti. Tam není místo pro jakoukoli byt' sebedokonejší touhu.

**5-6. O lidech, kteří puzeni silou žádosti a vášně, naplnění, pokrytectvím a falešným já konají krutá pokání nestanovená v písmech, jako bez rozumu trýzní různé části svého těla a stejně tak Mne, jenž uvnitř jejich těla přebývám, věz, že jejich konání jsou démonská.**

Veškeré oběti, odřikání a pokání, které nejsou doporučeno písmy a které přináší zbytečnou bolest a utrpení pocházejí z kvality vášně nebo nevědomosti a nevedou k sebezpoznání. Viz. sloku 6.16. Toto jsou zbraně nepřítelů, které oslabují armádu ctností a odhodlání zničit Ego a místo toho Ego ničí tělesné i duševní zdraví. Tak se samozřejmě Ego posiluje a moudrost oslabuje.

**7. Potrava všech bytostí je trojího druhu, také obět, pokání a štědrost. Slyš nyní o jejich rozdělení.**

V dalších slokách bude podle kvalit hmotné přírody rozdělena potrava, základní lidská potřeba a základní lidské povinné činnosti, oběti, sebekázeň a dobročinnost.

**8. Potrava chutná, mírná, vydatná a lahodná, prospěšná životu, odvaze, síle, zdraví, štěstí a radosti je milá bytostem Čistoty.**

**9. Potrava hořká, kyselá, slaná, příliš horká, ostrá, svíravá a palčivá, působící útrapy, smutek a nemoc, je žádoucí bytostem Neklidu.**

**10. Jídlo zvětralé, nechtuté, páchnoucí, zatuchlé, jídlo odhozené a poskvrněné je milé bytostem Temnoty.**

Sattvická potrava dodává tělu dostatek živin pro spokojený život. Je lahodné chuti, rozmanitého složení a samozřejmě neobsahuje žádné části zabitých zvířat. Sattvická strava je základní podmínkou dosažení dokonalosti. Je to vpravdě obětování veškerých smyslových pokušení stravy radzasické a tamasické. Jak bych mohl dosáhnout sebezpoznání a přitom v klidu pojídat maso zabitých zvířat? Kde by potom byl soucit s trpícími tvory. Jak bych mohl, sice nepřímou, ale přece páchat takové utrpení?

Radzasická strava je strava ostrých chutí, mnoho koření a soli zanáší lidský organismus a po čase vyvolá nějakou nemoc. Indická ajurvédská medicína říká: "Tělo je živo ne z toho co sní, ale z toho co stráví." To znamená, že vše, co nestráví, musí za vydávání zbytečné energie vyloučit, nebo se to usadí v organismu a po čase způsobí nějakou chorobu.

Tamasická strava je strava zapáchající, rozkládající se, obsahující omamné látky. Stačí navštívit nějakou hospodu nejnižší kategorie a budeme v království temnoty. Alkoholické nápoje otravují tělo přímo, kouř z cigaret otravuje tělo nedýchatelným vzduchem, k jídlu jsou rozkládající se utopenci, nakládané sýry, mletá masa, ostré kořeněné přílohy. Popisovat vlastnosti tvorů vyhledávajících takové prostředí jistě není nutné.

**11. Oběť čistoty je taková, kterou podle příkazů a s myslí soustředěnou na to, že je povinnost obětovat, přinášejí ti kdo netouží po plodech.**

Příklad nejdokonalejší sattvické oběti je v 9.26-7. Samozřejmě tak je i každý náboženský rituál správně vykonávaný pro získání nejvyššího cíle v kvalitě čistoty.

**12. Věz, ó nejlepší z Bharatovců, že v Neklidu je založena oběť konaná se zřetelem na její plod nebo z pokrytectví.**

Většina lidí chodících do chrámů tam přichází se svými problémy a trápeními. Žádají od Boha pomíjivou pomoc v tomto materiálním světě. Každá taková oběť je v kvalitě vášně. Samozřejmě je mnohem lepší, když jdou lidé se svými problémy k Bohu, než do nějaké světské poradny. Případná změna k lepšímu je vždy chápána jako Boží dar a to utvrdí člověka ve víře. Není to samozřejmě nejdokonalejší způsob, ale je pořád mnohem lepší než život bez Boha.

**13. Oběť konanou bez ohledu na předpisy, při níž se nerozdává potrava, nepějí hymny, neodvádějí se obětní poplatky a která je bez víry, připisují založení Temnoty.**

V západní společnosti se ústupem kvalitního náboženství otevírá prostor pro mnoho šarlatánů a podvodníků, kteří zde nacházejí velice snadný a výnosný způsob obživy. Hloupost nevědomých lidí a jejich touha po nadpřirozeném štěstí nezná mezí a tak se často stávají obětmi takových falešných učitelů. Pod jejich vedením podstupují různé druhy pokání a obětí, které jsou v rozporu s písmy a velice škodí svému duchovnímu růstu. Jak poznat pravého učitele najdeme ve 2.54-7.

**14. Tělesným pokáním se nazývá uctívání bohů, dvojzrozců, učitelů a moudrých, čistota, přímost, cudnost a nenásilnost.**

Člověk koná činy třemi způsoby: tělem (skutky), řečí a myslí. Všechny tyto způsoby musí být udržovány v nejvyšší kvalitě. Sebekázeň těla je vědomé setrvávání v klidu a čistotě, prokazování úcty Bohu a jeho kněžům, duchovnímu učiteli a ostatním úctyhodným osobám, například rodičům. Vše musí probíhat v naprosté mírumilovnosti a co nejjednodušeji.

**15. Slova, která nerozruší, jsou pravdivá, milá a blahodárná, a stejně tak pravidelné přednášení védů se nazývá pokáním řeči.**

Čistá řeč je naprosto pravdivá. Řeč má být používána pouze k předávání důležitých informací. Tyto informace by měly být předávány v naprosto jasné formě, bez zbytečných dvojsmyslů či nejasností. Pokud není k vyslovení nic důležitého, pak je lépe mlčet nebo zpívat mantry či náboženské písně.

**16. Pokáním mysli se nazývá jasnost mysli, mírnost, vnitřní ticho, sebeovládání, niterná očista.**

Čistota mysli je nejdůležitější součást duchovní cesty. O ní je celá Bhagavadgíta. Čistota mysli, odstraňování připoutaností a mylných představ je cestou k sebepoznání.

**17. Toto trojí pokání, které se svrchovanou vírou konají lidé ukáznění, kteří netouží po jeho plodech, se zve pokáním Čistoty.**

Ukáznění mysli je přímo propojeno s ukázněním těla. Ukázněná mysl se projeví ukázněnou řečí. Taková sebekázeň, která vede k očištění mysli, získání moudrosti a směřuje k nejvyššímu cíli sebepoznání, taková je sebekázeň v kvalitě dobra a čistoty.

**18. O pokání konaném kvůli vážnosti, poctám, věhlasu a dokonce z pokrytectví se hovoří jako o nestálém a pomíjivém, založeném v Neklidu.**

Kdo se ukázní proto, aby dosáhl určitého postavení, poct a materiálního zisku, ten nemá na mysli nejvyšší cíl a jeho sebekázeň není ani trvalá ani dokonalá. Je to jen hra hraná pro ostatní nevědomé lidi. Člověk s nejvyšším poznáním snadno rozezná toho, kdo se ukáznuje, byť nevědomky, pro pomíjivý cíl.

**19. Pokání konané z pošetilého rozmaru sebetryzněním, nebo aby se ublížilo druhým, se připisuje Temnotě.**

Sebekázeň konaná pro vlastní zisk při poškození jiné bytosti je sebekázeň v kvalitě temnoty. Tato sebekázeň přináší utrpení všem zúčastněným. Ve Védách jsou příklady krutého pokání za účelem získání schopností, které jsou potom využity ke zničení nepřátel a získání jejich majetků.

**20. Dar někomu, kdo neoplácí, udílený na pravém místě a v pravý čas vhodné osobě s pocitem, že je třeba darovat se považuje za dar Čistoty.**

Příklad takového daru je rodičovská péče. Pokud je potomek zplazen v řádném manželství, je to v souladu s písmy. Povinností rodičů je dítě dobře vychovat, aby prožilo klidný a spokojený život. Rodiče této povinnosti věnují řadu let nejlepší části svého života. A odměna za tento dar. Na západě děti většinou opouštějí své rodiče, popřípadě se někdy vracejí a zatěžují i po letech své rodiče vlastními problémy. Takže rodič který čeká na nějaký vděk je opravdu bláhový.

**21. Avšak dar, jenž je darován za protislužbu nebo v očekávání příštích plodů a zdráhavě, se pokládá za dar Neklidu.**

Většina lidí dává dary a čeká, že obdarovaný nějakým způsobem projeví vděk. Mnohdy jsou zklamáni a zřikají se potom veškeré dobročinnosti. V předchozím verši je jasné napsáno, jaké podmínky má správné obdarování. Pokud nějaká podmínka chybí, potom už není dobročinnost naprosto čistá, ale sleduje určitý cíl. Tím se ovšem dostáváme do kvality vášně nebo i nevědomosti.

**22. Dar, kterým je v nepravý čas a na ne pravém místě, urážlivě a s pohrdáním obdařena nevhodná osoba se nazývá darem Temnoty.**

Každé obdarování nevhodných osob, nevhodným darem je plýtvání dobročinností.

Nevhodná osoba většinou dar okamžitě zneužije, takže darující tak způsobí dané osobě utrpení a sám přijde o motivaci pomáhat potřebným lidem. Příkladem je zbytečně velký dar žebrákovi. Ten okamžitě ukončí svoji činnost a obvykle si jde koupit nějakou lahev a opije se. Tak si zkaží zdraví a promrhá čas, po který mohl ovlivňovat své okolí svým zuboženým stavem. Více peněz pro žebráka neznámá možnost změnit jeho osud, ale možnost v alkoholu aspoň na čas utopit jeho trápení.

### **23. V Óm Tat Sat se spatřuje trojitě označení brahma. Jím byli kdysi ustanoveni brahmáni, védy i oběti.**

Óm tat sat znamená Ó to je pravda. Tato tři slova se používají k jasnému směřování veškeré povinné činnosti jako oběti Bohu. Tímto jasným určením příjemce se činnost očistí od veškerých nečistot a nabyde absolutně čisté kvality.

### **24. Proto se odevždy pronáší Óm při úkonech oběti, daru a pokání, konaných podle příkazů písem těmi, kdo hlásají brahma.**

Jakákoli povinná činnost obětovaná Bohu se ve Védách zahajuje slovem Óm, které se často rozepisuje jako tři písmena AUM. V křesťanství máme slovo Amen, které podobně zakončuje každou modlitbu či jinou činnost směřovanou k Bohu.

### **25. Se slovem Tat konají rozmanité úkony oběti pokání a štědrosti, kdo bez ohledu na jejich plody touží po vysvobození.**

Slovem Tat - To se zahajuje činnost, kterou plně odevzdáváme Bohu a nelpíme na plodech této činnosti. Tak se vykonává správná činnost podle karmajógy.

### **26. Sat vystihuje pravé bytí a dobro a rovněž se, ó synu Prthy, slova Sat užívá pro chvályhodný čin.**

### **27. Sat se jmenuje vytrvalost při oběti, pokání a v štědrosti, Sat se nazývají též činy za tímto účelem konané.**

Slovo sat - pravda se používá k provádění činnosti s nejvyšším poznáním. V této chvíli splývá dárce, dar i obdarovaný v jediném svém zdroji, kterým je Bůh, nejdokonalejší pravda a nejvyšší cíl veškeré aktivity. Tento stav je cílem jógy.

### **28. Vše, co bez víry je dáno v obětinu, darováno, činěno jako pokání a vykonáno, nazývá se Asat a neznámá to, ó synu Prthy, nic ani po smrti, ani na této zemi.**

Veškerá činnost, která není směřována k dosažení nejvyššího posiluje Ego, falešně já a tím i vzdaluje bytost od nejvyššího cíle sebepoznání. Takováto činnost je konána s nějakým pomíjivým cílem a tím se její smysl stává také pomíjivým a neskutečným.

## **KAPITOLA OSMNÁCTÁ**

Závěrečná kapitola pojednává o činech a činnostech. Jasně stanoví povinné činnosti, kterých se nemá žádná bytost vzdávat a musí je konat. Vykonávání povinné činnosti musí být bez lpení na výsledku a plodech této činnosti. Jen tímto způsobem se uchovává duchovní klid. Dále budou objasněny další druhy činností v závislosti na kvalitách hmotné přírody. Nakonec Křišna vyzve Ardžunu, aby ho následoval, oddal se mu, poznal ho a vše mu obětoval. Takto



se očistí veškeré jeho povinné činnosti vyplývající z jeho postavení a on bude spočívat ve věčné Božské blaženosti.

**1. Ardžuna pravil: Chci vědět, ó válečníku mocných paží, co znamená se odříci, Hršíkěšo, a vedle toho co značí vzdát se, ó hubiteli Kéšinův.**

Člověk, který splnil své povinnosti hospodáře a očistil své bytí dosahuje posledního životního stadia, kdy žije v moudrosti a v naprostém klidu a čistotě. Ardžuna chce poznat principy tohoto stadia a zároveň způsob pravého odříkání, askeze.

**2. Vznešený pravil: Učenci vědí, že odříkání znamená zříci se činů, k nimž pudí žádost, osvícení hlásají, že vzdát se je totéž co zanechat plodů všech činů.**

Pravý mudrc se vzdává všech zbytečných činností, které mají pomíjivý cíl. V Indii jsou tito mudrci oděni do oranžového roucha, které znamená přijetí stadia odříkání. Pokud člověk nepřestane lpět na smyslových žádostech, potom mu žádné roucho nepomůže. Veškerý pokrok je vždy dosažen v mysli a ne vnějšími symboly. Pravé odříkání není nevykonání činnosti, ale vzdání se a odevzdání plodů této činnosti Bohu.

**3. Někteří moudří praví, že čin je zlo, jehož je třeba se vzdát, jiní zas, že není proč upouštět od činů obětí, štědrosti a pokání.**

**4. Slyš tedy, ó nejlepší z Bharatovců, Mé rozhodnutí o tom, co znamená vzdát se, vždyť vzdání, ó tygře mezi muži, se rozlišuje troji.**

**5. Činů obětí, štědrosti a pokání se člověk nemá vzdávat a má je konat. Oběť, štědrot a pokání jsou čistou pro ty, kdo nabyli moudrosti.**

**6. Tyto činy je třeba konat tak, že člověk se vzdá jejich plodů i ulpívání, synu Prthy, to je Mé rozhodné a svrchované přesvědčení.**

Zde se navozuje otázka, zda je nečinnost lepší než vykonávání povinností. Krišna zde zaujímá výjimečně jasně své stanovisko. Vykonávat povinnosti je mnohem lepší než nečinnost, nevykonání povinností je způsobeno nevědomostí a je Krišnou jasně odsouzeno. Mezi povinnosti patří obětování Bohu, starost o rodiče, dobročinnost, pokání a odříkání, ale i patřičná starost o své tělo. Důležité je nelpět na plodech své činnosti a plně je odevzdat nejvyššímu.

**7. Není však správné zříkat se předepsaného činu. Vzdát se ho z omylu je to, co se přisuzuje Temnotě.**

**8. Jestliže se někdo vzdá činu proto, že se mu jeví nepříjemný, a ze strachu před tělesnou strážní, jeho vzdání je založeno v Nekladu a on sám jeho plody nesklídí.**

Nevykonávání svých povinností je zbabělostí a zbabělec nikdy nevyhraje bitvu o vlastní svobodu. Oddávám-li se příjemné meditaci a zapomínám-li na své mnohem nepříjemnější povinnosti, potom je má meditace vášní a jako taková nevede k osvobození, ale sama se stává připoutaností a závislostí.

**9. Koná-li někdo, Ardžuno, předepsaný čin jen proto, že je třeba jej vykonat, a vzdá se lpění na činnosti a vzdá se i plodů, v takovém vzdání se spatřuje založení Čistoty.**

Jediný správný přístup k povinnostem je vykonávat je jen proto, že je nutno je vykonat. Nečekat

žádný přínos a pokud něco získám, potom to přijímat pouze jako dar od Boha. O takový zisk se budu starat jako o majetek nejlepšího přítele, který mu časem vrátím.

**10. Ten, kdo se vzdává prostoupen Čistotou, kdo rozptýlil své pochyby a je prozíravý - neprotiví si čin neblahý ani není poután tím, který je blahodárný.**

Povinnosti nejsou pouze příjemné věci, ale někdy značně nepříjemné. Ardžuna je bojovník a stojí před povinností bojovat a zabíjet. Navíc jeho nepřátelé jsou jeho příbuzní a dřívější přátelé. Kdyby bojoval jako Ardžuna s touhou po svém království, bude jeho touha zborcena krví jeho blízkých. On bude bojovat proto, aby splnil svoji povinnost a stal se spolu s bratry spravedlivým vládcem své země. V této chvíli obětuje své povinnosti všechno, včetně svých blízkých, kteří mu ve vykonání jeho povinnosti brání. Co získá tímto bojem? Nebude to potěšení z vítězství, ale bude to pouze možnost spravedlivě se starat o své poddané.

**11. Vždyť vtělený není schopen beze zbytku se vzdát všech činů, avšak o tom, kdo se vzdal jejich plodů, se praví, že se vpravdě vzdal.**

Každý člověk musí vykonávat činnost minimálně pro pokrytí svých základních životních potřeb. Nečinnost vede k připoutanosti, stejně jako činnost závislá na jejich plodech. Jediná cesta je činnost bez závislosti na jejich plodech, činnost jejíž výsledky jsou odevzdány Bohu. Jediná skutečná svoboda je osvobození a očistění mysli.

**12. Trojího druhu je plod činů, jehož se po smrti dostane těm, kdo se neodevdali - nežádoucí, vytoužený a obojaký. Ti, kdo se odevzdali, již žádné plody nesklízejí.**

Stejně jako kvalita vášně může být pro danou bytost osvobozující nebo svazující, také vykonané plody činnosti mohou bytost vést k osvobození nebo stahovat k větší nevědomosti. Ten, kdo se osvobodí od pocitu konatele činů, kdo činy vykonává z povinnosti a odevzdává jejich výsledky Bohu, ten je skutečně svobodný ve stadiu odříkání.

**13. Pouč se ode Mne, ó válečníku mocných paží, o pěti prostředcích ke zdokonalení všech činů, jak je stanovilo učení sáňhji.**

**14. Jsou to místo a ten, kdo koná, rozmanité nástroje, rozličné druhy činností a jako pátý je zde Bůh.**

Každý čin v tomto světě je vykonáván pouze z důvodu existence zákona příčiny a následku. Každá činnost, kterou jsme nyní nuceni vykonat, je důsledkem našeho předchozího chování. Člověk, který dosáhl nejvyššího poznání ví, že jeho skutečná podstata, jeho pravé neměnné Já nic nekoná. Čin je vykonán konatelem, tělem. Místo je dáno osudem. Smysly předávají informaci o činu myslí, která v závislosti na své čistotě vyvolá vědomé nebo nevědomé úsilí. Vše se však odehrává v rámci Božské skutečnosti, a pro pravé Já je pouhou iluzí myšlenek. Pouze nevědomost ve formě Ega, neznalost přítomnosti pravého Já zmate mysl tak, že se považuje za tělo a tak i konatele činu, úsilí je následně vyvoláno touhou po smyslových předmětech.

**15. Každý čin, jež člověk koná tělem, řečí či myslí, ať ctnostný, anebo zvrácený, má těchto pět příčin.**

Co znamená správný nebo nesprávný čin? Čin správný, který je v souladu s písmy,

je vykonán v co nejvyšší čistotě, bez zbytečných vášní nebo dokonce temnoty. Tento čin nevytváří nové závislosti a je příznivý pro náš osud a osvobození od připoutaností. Nesprávný čin není v souladu s písmy, je konán z vášně nebo temnoty a přináší připoutanost, nesvobodu a utrpení.

**16. Ten však, kdo přesto, jsa nezralého rozumu spatřuje činitele pouze sám v sobě, je hloupý a pro svou pošetilost nevidí.**

Ten, kdo nepoznal své pravé Já, které je příčinou všeho ten se považuje za tělo a tím také za konatele činu. Úsilí, které je potřeba k činům vychází z vášně nebo z temnoty a činy tak přinášejí nové negativní výsledky, připoutanosti, nesvobodu a utrpení.

**17. Ten, jehož podstata není zastřena falešným já a jehož rozum není znečištěn, nezabíjí a není poután, i kdyby tyto lidi zde usmrtil.**

Tento verš je určen speciálně pro Ardžunu, který je bojovník a jeho povinností je dbát na dodržování pořádku a spravedlnosti. Při tom může použít ty nejtvrděší metody a samozřejmě může protivníka usmrtit. Pokud však je jeho jednání vedeno pouze svěřenou povinností, je naprosto čisté a neulpívá na něm žádná nižší kvalita. Pokud by z vlastní vůle překročil nutné prostředky a někoho zbytečně ze své vůle zabil, potom na něm ulpívá nejhorší hřích a to zneužití svěřené pravomoci z vlastní touhy či nevědomosti.

**18. Trojitou pohnutkou. činu je poznání, poznávané a poznávající. Nástroj, čin a činitel jsou jeho trojí součástí.**

**19. V učení o kvalitách se poznání, čin a činitel rovněž dělí podle tří kvalit. Těž o těch nyní slyš, jak náleží.**

V dalších slokách budou uvedeny popisy a příklady dalších fenoménů lidského života v závislosti na třech kvalitách hmotné přírody. Tyto příklady jsou velice důležité pro pochopení správného způsobu a smyslu lidského života a veškerého konání.

**20. Věz, že poznání, které ve všech rozdílných bytostech spatřuje jedině nepomíjivé a nedilné bytí, je založeno v Čistotě.**

Toto poznání v jeho úplnosti je možné pouze po dosažení cíle duchovní cesty, pouze po dosažení sebepoznání, uvědomění si pravého Já a zničení Ega, falešného já.

**21. O poznání, které ve všech bytostech jednotlivě shledává rozličná oddělená bytí, věz, že je založeno v Neklidu.**

Toto je poznání světské, které se vyučuje na školách. Každý může dosáhnout vysokého vzdělání a tím i přehledu o světě. Stále však nezná základní zdroj všeho a jeho poznání je velice omezené, protože nikdo není schopen poznat všechny jevy v celém vesmíru, tak jak je viděl Ardžuna díky milosti Kříšny.

**22. Jestliže však bez ohledu na příčinu, bez pochopení pravé podstaty nicotně ulpívá na jediném názoru jako by byl vším, praví se o něm, že je založeno v Temnotě. V tomto případě se nedá moc mluvit o poznání. Spíše by se hodila připoutanost k nějaké fixní myšlence, která ovládá veškerou činnost takové omezené bytosti. Taková bytost nežije**

plnohodnotný a smysluplný život, ale pouze přežívá den za dnem, jedná pudově podobně jako zvířata a nemá téměř žádnou naději na štěstí.

**23. O předepsaném činu, který bez ulpívání, bez vášně a nenávisti koná ten, kdo netouží po jeho plodech se praví, že je založen v Čistotě.**

Pěstování tohoto způsobu konání činů je popsáno karmajógou. Kdo se naučí takto konat činy, je před branami sebepoznání, protože obětoval vše nečisté ze svého života, a přesto setrvává v činnosti v nejčistší kvalitě.

**24. Avšak čin, který se značným úsilím koná ten, kdo touží ukojit své žádosti a je puzen falešným já, se přisuzuje Neklidu.**

**25. Je-li čin podnikán z poblouzení bez ohledu na následek, ztrátu, újmu a lidské možnosti, praví se, že je založen v Temnotě.**

Většina činů vykonávaných lidmi v běžném životě je v různém poměru vášně a temnoty. Vašeň způsobuje závislosti na penězích a slastech, temnota jde dále a zotročuje člověka například drogami. To je ten nejmarkantnější příklad, ale přiznejme si, kdo není na svých činnostech závislý? Kdo je může ze dne na den opustit?

**26. O konateli se praví, že je založen v Čistotě, je-li osvobozen od lpění a není-li v něm pocitu falešného já, je-li pln vytrvalosti a rozhodnosti a netkne-li se ho úspěch ani nezdár.**

Činu v kvalitě dobře odpovídá i konatel. Pokud je opravdu dokonale realizovaný, vnímá svět jako iluzi myslí a nepřipoutává se k němu. Pokud ještě nedosáhl sebepoznání, jedná buď intuitivně čistě nebo pomocí rad písem a díky tomu získává praktické zkušenosti do svého života. Je samozřejmé, že každý nedokonalý člověk udělá chybu, tato chyba má však být pro něj tou nejcennější zkušeností.

**27. Konateli, který je vášnivý a dychtí po plodech činu, který je lačný, násilný, nečistý a podléhá radosti a zármutku se připisuje založení Neklidu.**

Ten, kdo se považuje za konatele, jedná nesvobodně díky touhám a vášním a zaplétá se více do připoutaností a závislostí myslí. Z těchto tužeb se nenaplní žádná podle očekávání, člověk je zklamán a ztrácí postupně veškeré naděje. Toto je přímá cesta k utrpení a zoufalství.

**28. Je-li konatel neukázněný, sprostý, nadutý, je-li záudný a zlovolný, lenivý, malomyslný a liknavý, praví se, že má založení Temnoty.**

Lidé v kvalitě temnoty jsou bez naděje, štěstí, motivace, cti, lásky, soucitu a dalších vznešených ctností a tonou v temném bahně utrpení a beznaděje.

**29. Slyš nyní o trojitém členění rozumu a vytrvalosti v závislosti na kvalitách. Vyjvíím ti je, ó Dhanandžajo, v úplnosti a jedno po druhém.**

**30. Rozum, který ví, co je činorodost a co nečinnost, co se má konat a co se konat nemá, čeho je se obávat a čeho ne, co je pouto a co vysvobození, ten, synu Prthy, je založen v Čistotě.**

Schopnost jasného úsudku je dána rozsahem nevědomosti. Moudrý člověk s čistou myslí je okamžitě schopen změnit svůj názor na cokoli, pokud se objeví nová informace, která mění smysl předchozí představy. Samozřejmě jedná v nejvyšší čistotě a je schopen poznat jakoukoli vášeň nebo temnotu a vyhnout se jí.

**31. Rozum, který správně nechápe, co je řád a co ne, co se má konat a co nemá, ten je, synu Prthy, založen v Neklidu.**

Neschopnost odlišit čistotu od vášně a temnoty a z toho plynoucí nečistá činnost je dána lidem v kvalitě vášni. Někdy jednají správně, někdy je jejich touhy svedou na scetší. Díky tomu střídavě duchovně rostou i klesají.

**32. Rozum, jenž zastřen temnotou, pokládá zlořád za řád a všechny věci pojímá zvráceně, má, synu Prthy, založení Temnoty.**

Neschopnost pochopit čistotu života a z toho plynoucí pouze temná činnost vedoucí k otroctví a utrpení všech zúčastněných je způsobena naprostou absencí morálky. Tito lidé nedokážou pochopit činnost, která nemá přímý materiální zisk. Jejich jednání je naprosto požívačné a vůbec nevnímají zlo, které při své činnosti vyvolávají.

**33. Založení Čistoty má taková odhodlání, synu Prthy, s níž člověk vytrvalým pěstováním jógy ovládá činnost mysli, dechu a smyslů.**

K vykonávání povinných činností v nejvyšší čistotě musí být správně odhodlání. Toto odhodlání se získá ovládnutím smyslů a uklidňováním a očistou myslí pomocí jógy. Dosažení sebepoznání dává bytosti to nejčistší odhodlání vykonávat své povinnosti.

**34. Avšak odhodlání, s nímž člověk z touhy po plodech usilovně naplňuje řád, žádosti a prospěch, má, synu Prthy, založení Neklidu.**

Vášnivě odhodlání je získáno z touhy, která ovládá mysl nevědomé bytosti. Touhy jsou samozřejmě zaměřené na smyslové pomíjivé požitky a tak samozřejmě přinášejí pouze pomíjivé štěstí a z něj plynoucí utrpení.

**35. A jestliže se s její pomocí pošetilec neosvobodí od spánku, strachu, zármutků ani ze sklíčenosti a opojení, má jeho odhodlání, ó synu Prthy, založení Temnoty.**

Tupá odhodlanost, život v utkvělých představách, které nekorespondují ani s okolním světem, život ve strachu z neznámého okolí, v neustálých výmluvách na špatné podmínky a vlastním vyvolávání mrzutosti, to je život v temnotě mysli. Tento stav lidí mnohdy hraničí se stavem, který i materiální svět považuje za duševní poruchu.

**36. Však nyní ode Mne slyš, ó býku mezi Bharatovci, o trojím štěstí. O tom, v němž člověk cvikem najde potěšení a dospěje ke konci strasti.**

V následujících verších bude vysvětleno rozlišování pocitů štěstí. Pouze štěstí plynoucí z poznání a moudrosti vede k sebepoznání a osvobození od životních běd.

**37. Štěstí, jež je zpočátku jako jed a nakonec chutná jako nektar a které se rodí z jasného porozumění tomu, co je Já, o takovém štěstí se praví, že má založení Čistoty.**

Štěstí v nejvyšší čistotě je založeno na moudrosti, poznání a sebeovládání. Kdo správně praktikuje jógu, ten získává více čistého štěstí. Jeho snaha vyvrcholí Boží milostí, která překoná jakékoli představy o štěstí. Cesta je ovšem obtížná a trnitá, ale její cíl je ta největší možná blaženost.

**38. Jestliže vzniká ze spojení smyslů a vnějších předmětů, zpočátku připomíná nektar, ale nakonec chutná jako jed, takovému štěstí se připisuje založení Neklidu.** Štěstí smyslové, založené na naplnění tužeb, vzniká rychle a omamuje mysl slastmi. Po čase se slasti stanou běžnou praxí a začíná se do štěstí plíživě vkrádat pocit neuspokojení, který nakonec celé smyslové štěstí zničí. Celé štěstí se změní v utrpení a bytost začne hledat novou slast, která by starou a nevyhovující nahradila. To je ovšem velice zoufalý způsob, který po čase přinese jen další strast.

**39. O štěstí, které na počátku i na konci ubíjí vlastní Já a pochází ze spánku, zahálky a zaslepenosti, se prohlašuje, že má založení Temnoty.** Temné štěstí založené na škodě a utrpení jiných je základním příkladem tamasického štěstí.

**40. Není na zemi ani na nebi mezi bohy taková bytost zrozená přírodou, která by byla nezávislá na těchto třech kvalitách.**

Tělo každé bytosti na jakékoli duchovní úrovni podléhá vlivu tří kvalit. Pouze seberealizovaná bytost, bytost která realizovala své pravé Já a zničila falešnou představu "já jsem tělo", je osvobozená od vlivu tří kvalit. Taková bytost neustále spočívá ve svém Božském neměnném Já a dění kolem sebe vnímá jako hru smyslů a myslí.

**41. Činy brahmánů, kšatrijů, vaišjů i šudrů se liší, ó hubiteli nepřátel, podle kvalit jejich vlastní podstaty.**

Dle kvalit se dělí jednotlivé druhy lidí do čtyř skupin. Podle této kvality tito lidé vykonávají svou práci, přijímají potravu a udržují čistotu i dalších činností. Lidé se s těmito kvalitami rodí. Většinou se nejdokonalejší bytosti rodí v nejdokonalejších rodinách. Ale není to úplně pravidlem. Například v Tamil Nadu na jihu Indie uctívají 63 světců, ale pouze 14 z nich byli brahmáni. Ostatní se narodili v nižších kastách.

**42. Zklidnění, sebevláda a pokání, čistota, snášenlivost a přímost, poznání, moudrost a zbožnost tvoří činy brahmánů a rodí se z jejich podstaty.**

Brahmáni jsou nejvyšší kasta a musí dodržovat největší čistotu. To je veliký odkaz Indie. Pokud někdo má být uctíván, potom musí být po všech stránkách co nejdokonalejší. Brahmáni dodržují nejčistší vlastnosti, které se blíží k seberealizovaným bytostem. Díky své čistotě jsou jedini, kteří udržují kontakt s bohy a provádějí oběti. Výuka brahmánů probíhá od dětství a spočívá v dokonalém ovládnutí všech védských rituálů. V moderní době jsou stále knězi, i když někteří vykonávají i jiné vysoce kvalifikované činnosti, například učitelé a lékaři.

**43. Chrabrost a životnost, vytrvalost a obratnost, neochvějnost v boji, štedrost a svrchovanost patří k činům kšatriů zrozeným z jejich podstaty.**

Kšatriové jsou bojovníci, ochránci klidu ve společnosti. Žijí v kombinaci čistoty a vášně. Čistota jim dává rozeznat nevhodné chování a vášně jim dává sílu čelit nespravedlnosti. V moderní době jsou často policisty a vojáky.

**44. Obdělávání polí, chov dobytka a obchod patří k činům vaišjů zrozeným z jejich podstaty, a činností šudry, zrozenou z jeho podstaty, je služba.**

Vaišjové jsou obchodníci, řemeslníci a zemědělci. Žijí v kvalitě vášně a proto se zabývají komerčními ziskovými činnostmi. Šudrové žijí v kvalitě vášně a temnoty a jejich úkolem je vykonávat práci svěřenou vyššími kastami.

**45. Člověk, který koná své povinnosti, dosáhne vrcholné dokonalosti. Slyš nyní o tom, jak získá dokonalost ten, kdo plní své povinnosti vyplývající z jeho osudu.**

Vykonávání povinných činností vyplývajících z kvality zrození vede k duchovnímu pokroku, neboť zvyšují čistotu myslí a tak vedou k sebepoznání. Nevykonávání svých povinností je projevy nevědomosti, který vede k větší vnitřní nesvobodě.

**46. Uctívá-li člověk konáním svých povinností Toho, od něhož pochází čínorodost bytostí a který vše prostupuje, nalezne dokonalost.**

**47. Lepší je konat povinnost vlastní, byť nedokonale, než cizí povinnost dokonale. Kdo koná činy v souladu s vlastní podstatou, ten neupadne do hříchu.**

Každá povinnost, kvalita každého zrození je dána zákonem příčiny a následku. Nižší zrození má příčinu v nevhodném chování v minulosti. Toto nevhodné chování musí být v nynějším stavu odčiněno a napraveno. Je to jakýsi trest, ale každý trest je vlastně zkušeno, která vede k pochopení příčiny chyby a tím ke zdokonalení a následně k sebepoznání. Vykonávání povinností je přijetí nejvyššího principu. Čím více příjmu svůj osud, tím více pokročím v odhalování chyb a mylných představ a více se přiblížím Bohu.

**48. Nikdo by neměl zanechávat činů sobě vrozených, byť měly vady. Vždyť všechno počínání, ó synu Kuntí, zahalují vady jako oheň dým.**

Tento svět je sice Božím dílem a z tohoto pohledu nemá nedostatku. Jelikož je v něm vše pomíjivé, potom je vše nedokonalé. Vše má vadu, která všemu dříve či později přivodí zkázu. Každá činnost dobře konaná z povinnosti je čistá, protože je dána od Boha kvalitou zrození. Proto je v souladu s Božím plánem tyto činnosti konat a nevykonání povinnosti je proti Božímu rozhodnutí a je způsobeno nevědomostí.

**49. Ten, jehož rozum na ničem neulpívá, kdo ovládl své Já a jehož touha odešla, dosáhne odříkáním vrcholné dokonalosti, kdy čin nepřináší žádný zisk.**

Vykonávání povinností v souladu s principy karmajógy vede k osvobození myslí a k sebepoznání. Taková činnost nepřináší žádný nárůst nevědomosti, ale nevědomost odstraňuje.

**50. Vyjevím ti nyní v krátkosti, ó synu Kuntí, jak ten, kdo dosáhne dokonalosti, dospěje tím i k brahma a co je naprostým vyvrcholením poznání.**

V následujících verších bude vysvětleno jaké vlastnosti nabývá ten, kdo dosáhl brahma,

poznání svého pravého Já. Jistě nás nepřekvapí, že tyto vlastnosti odpovídají poznání z slok 13.8-12, bytosti osvobozené od kvalit ze slok 14.22-25 a Božským vlastnostem ze slok 16.1-3.

**51-53. Kdo s rozumem očištěným se ukáznil, vytrvalostí ovládl své Já, vzdal se zvuku a dalších smyslových jevů, odvrhl vášeň i nenávisť, prodlévá v osamění, jí lehce, zkrotil řeč, tělo i mysl, vždy setrvává ve vnitřním vytržení, uchýlí se k nejvyšší svobodě, zavrhl falešné já, násilí, nadutost a žádost, hněv a majetek, nemá pocit vlastnictví a je zklidněný - je hoden ztotožnit se s brahma.**

**54. Kdo se ztotožnil s brahma a spočinul ve svém Já, nechová zármutek ani touhu a ke všem bytostem je stejný, dosáhne nejvyšší oddanosti a lásky ke Mně.**

Princip je opět stejný, způsob jeho dosažení také. K dosažení poznání vede poctivé pěstování jógy tak, aby byly ovládnuty smysly, očištěna a osvobozena mysl, zničeny veškeré rušivé emoce a svazující připoutanosti a nesvobody. Dále musí být zničeny veškeré touhy, které budují vlastní pocit důležitosti a nahrazeny naprostou oddaností Bohu. Tím se odstraní falešné já a jeho zmizením se rozzáří pravé Božské Já jehož záře překoná všechny kladné touhy.

**55. Oddaností pochopí, jaký jsem a kdo vpravdě jsem, a když Mne pravdivě pozná, vzápětí do Mne vstupí.**

Pouze oddaným odevzdáním Bohu může člověk dosáhnout dokonalosti. Nikdo není ze začátku schopen úplného odevzdání, ale každý může odevzdat alespoň část své zátěže Bohu. To mu umožní získat Boží milost a pak rychle následuje úplné odevzdání, bez něhož je trvalé setrvání v Boží blaženosti nemožné. Srí Ramana Maharíši říká: "Když nasednete do vlaku, kam dáte svá zavazadla? Do police pro zavazadla. Nedržíte je celou cestu na klíně? To by dělal jen blázen. Ale větší blázen je ten, kdo si myslí, že něco vlastní, něco koná a je za něco odpovědný". Vše koná Bůh, buďte jen nástrojem, vše vlastní Bůh, buďte jen dočasným pronajímatelem a vše se odehraje tak jak Bůh zamýšlí, vy jen dělejte co nejlépe svou povinnost a nestarejte se o výsledek.

**56. Kdo se ke Mně uchýlí, byť ustavičně koná nejrůznější činy, z Mé milosti dosáhne odvěky a nepomíjející stav.**

**57. Všechny činy odevzdej v myslí Mně, učíš ze Mne svůj nejvyšší cíl, uklidni svou mysl i rozum a ustavičně ke Mně upínej své myšlenky.**

Všechny činy se odehrávají v Bohu, vše se odehraje tak, jak bylo předem určeno. Jelikož vtělené bytosti neznají výsledek, jediný správný způsob je vykonat svou povinnost, ale výsledek nechat na Bohu a jeho rozhodnutí. Toto je nejvyšší moudrost, toto je cíl jógy, toto je pravé odevzdání a odříkání.

**58. S myšlenkami upnutými ke Mně se z Mé milosti povznesíš nad všechny nesnáze - jestliže však pod vlivem falešného já neuposlechněš, budeš ztracen.**

Poznání svého pravého Božského Já odhaluje pravou věčnou a neměnnou realitu Boha a mění také pohled na hmotný svět. Ten se stává hrou zprostředkovanou smysly a myslí. Hrou s jasnými pravidly zákona příčiny a následku. Kdo pozná tuto jedinou správnou skutečnost,



je nezávislý na hmotném světě, vždy klidný a spočívající v blaženosti. Ačkoli nemá žádný vztah k hmotnému světu, přesto vykonává své povinnosti, protože to je jediný správný a čistý způsob chování. Ten, kdo žije v iluzi Ega, falešného já, ten jedná na základě tužeb a připoutanosti, nikdy nemá klid a veškeré získané štěstí se hroutí v utrpeních. Takový člověk je naprosto ztracen v labyrintu své mysli.

**59. Pokud jsi podlehl iluzi falešného já a myslíš si, že nebudeš bojovat, tvé předsevzetí je marné, tvoje přirozenost tě k boji přiměje.**

Nevykonáním povinnosti se nezbavíme odpovědnosti. Tato povinnost bude stále čekat, až ji splníme. Tím, že se budeme snažit zapomenout, problém nevyřešíme a většinou jej budeme zhoršovat. Nejlepší je statečně se postavit svému osudu, moudrostí poznat pravý stav věcí a s rozmyslem vzniklé problémy vyřešit a své povinnosti dále dodržovat.

**60. I kdybys tak z poblouzení nechtěl, synu Kuntí, učinit, přec poután vlastními činy, zrozenými z tvé podstaty, to i proti své vůli učiníš.**

Pouze nevědomost způsobuje tvé problémy. Uvěř Mi, poznej Mne a jednej správně. Neučiníš-li tak s rozmyslem, časem tak budeš muset podstoupit daleko větší utrpení z donucení.

**61. V srdci všech bytostí dlí, Ardžuno, pán a všemi bytostmi zasazenými v soukollí pomocí své iluze otáčí.**

**62. Jen v něm hledej útočiště celým svým bytím, ó Bharatovče, a z jeho milosti nabudeš vrcholného míru a věčného spočinutí.**

Bůh nám dává naše osudy podle našeho chování v minulosti. Vše je poskládáno do složitého, ale dokonalého obrazce. Jen ten, kdo se povznese nad hmotnou existenci a dosáhne sebepoznání, je schopen tento obrazec vnímat a orientovat se v něm.

**63. Vyjevil jsem ti zde poznání, nejdůvěrnější z důvěrných, plně si je promysli, a pak udělej, co je ti libo.**

Nyní víš vše, dostalo se ti nejvyššího poznání. Pokud Mne ještě neznáš, pak uvěř tomu co jsem ti řekl a jednej dle Mé rady. Dosáhni sebepoznání, poznej své pravé Božské Já, najdi Mne ve svém Srdci a budeš vědět jak správně jednat.

**64. Slyš znovu Má svrchovaná slova, ze všech nejdůvěrnější. Jsi Mi nadmíru drahý, proto ti povím, v čem spočívá tvé dobro.**

Následující verš je označen za největší dar, za největší a nejdůvěrnější poznání. Je to To nejdůležitější, co člověk musí vědět, aby dosáhl sebepoznání a spočinul v Božské blaženosti.

**65. S myslí ke Mně upnutou se Mi oddej, obětuj Mi a klaň se Mi. Čestně ti slibuji, že ke Mně dojdeš, vždyť jsi mi drahý.**

Cestou poznání Mne najdi ve své mysli, přijď ke Mně cestou oddanosti, odevzdej Mi své bříme cestou neulpívání a zakonči svou cestu k naprostému spočinutí v mém klidu. Určitě to dokážeš, jsi můj přítel, sídlím v tvém Srdci, jsem tvým zdrojem, neboj se, nepochybuj a dokaž to. Srovnej s 9.34

**66. Vzdej se všeho a jen ke Mně se utíkej. Neboj se, Já tě osvobodím ode všeho zlého.**

Tímto způsobem překonej všechna náboženství. Každé náboženství je cestou k jeho osvícenému zakladateli. Každý osvícený zakladatel náboženství je cestou k Bohu. Nezapomeň, cílem tvé cesty je poznání Mne jako tvého pravého Já. Bůh je vždy Já. Já nevědomého člověka však není Bůh. Pouze Já osvíceného člověka je Bůh.

**67. Nikdy však toto nesděluj tomu, kdo nekoná pokání, kdo není oddaný, kdo nechce poslouchat nebo kdo Mě znevažuje.**

Sdělování tohoto nejvyššího poznání lidem, kteří nejsou dostatečně pokročili je zbytečné a občas pro šířitele nebezpečné. Navíc se toto učení stává terčem různého veřejného zlehčování a znehodnocování. Tím se snižuje jeho vážnost a někteří lidé tak mohou přijít o mocnou zbraň proti své nevědomosti.

**68. Kdo Mi projeví nejvyšší oddanost a toto svrchované tajemství zvěstuje těm, kdo jsou Mi oddáni, ten ke Mně nepochybně dospěje.**

Ten, kdo šíří tuto moudrost mezi lidmi, kteří o něj mají zájem jedná tak v nejdokonalejším souladu s Bohem a pomáhá tak svým žákům a zároveň zdokonaluje sám sebe. Toto je velice dobrá cesta k sebepoznání. Pokud však ještě nedosáhl nejvyššího cíle, je nutno, aby se držel přesně slov Kříšny nebo jiných realizovaných učitelů a nepokoušel se je vysvětlovat. Tím by díky své nevědomosti mohl způsobit zbytečný zmatek v mysli svých posluchačů.

**69. Není proto mezi lidmi nikoho, kdo by vykonal něco Mně milejšího, a na celé zemi Mi nebude nikdo jiný dražší.**

**70. A kdo se do této naší rozmluvy o řádu zahlubá, ten Mne podle mého mínění uctí obětí poznání.**

Studium Bhagavadgíty prohlašuje Kříšna za jeden z druhů cesty poznání. Navíc ten, kdo šíří toto poznání správným lidem je Bohu nejdražší, což znamená, že je na nejlepší cestě k sebepoznání a to cestou oddanosti. Bhagavadgíta je tak úplným návodem k duchovnímu poznání a každý má možnost v ní nalézt svoji skulinu, která ho ke skutečné cestě dovede, bude ho na ní provázet až k sebepoznání a pomůže mu i správně využít obdrženou Boží milost.

**71. A rovněž člověk, který ji vyslechne s vírou a bez zlomyslnosti, bude osvobozen a dosáhne šťastných světů lidí spravedlivých.**

Pro ty, kteří věří v Boha, ale nejsou schopni k němu přímo směřovat, je poslech Bhagavadgíty způsobem jejich duchovního růstu. Tento růst je sice pomalý, ale zaručuje lepší podmínky v budoucích životech a rozhodně nezpůsobí zhoršení osudu.

**72. Zdali jsi, synu Prthy, tomu naslouchal se soustředěnou myslí? Zda se tvé poblouzení zplozené nepoznáním vytratilo, ó Dhanandžajo?**

Pro duchovní pokrok je nutné soustředění pozornosti na tento jediný cíl. Mysl těkající z předmětu na předmět nemůže dosáhnout pokroku. Ardžuna je zde nazván dobyvatel vítězství, protože je nyní vyzbrojen pro svou bitvu těmi nejlepšími zbraněmi. Nic mu nechybí, jen musí vše správně a efektivně využít pro zničení nepřitele. Nesmí váhat,

musí jednat klidně a s rozmyslem, pevně a odhodlaně jít za svým cílem. Jen tak porazí nevědomost, která ho zotročuje.

**73. Ardžuna pravil: Tvou milostí, ó Ačjuto, jsem rozptýlil svůj omyl a znovu jsem se rozpomněl. Stojím zde nemaje pochyb a podle Tvých slov se zachovám.**

Ardžuna využil Krišnovy milosti dokonale. Překonal pochybnosti, povznesl se nad svoji iluzi, uvědomil si své pravé Já a poznal, že všechny rady udělené jeho učitelem Krišnou jsou dokonalé. Je připraven dobýt úplného vítězství a dosáhnout naprosté svobody.

**74. Saňdžaja pravil: Taktó jsem vyslechl tuto rozmluvu Vásudévy s velkodušným synem Prthy, skvělou a vzrušující, že mi vstávají vlasy na hlavě.**

**75. Z milosti Vjasovy jsem slyšel toto svrchované tajemství, zvěst o józe, jak ji osobně vyjevil pán jógy, samotný Krišna.**

**76. Kdykoli si připomínám tuto zázračnou a blahodárnou rozmluvu Kéšavy s Ardžunou, ó králi, stále se znova a znova zachvívám radostí.**

**77. A kdykoli si opět vybavím divuplnou podobu Hariho, velice žasnu, ó králi, a raduji se znova a znova.**

Saňdžaja uzavírá Bhagavadgítu svými slovy tak, jak by to měl učinit každý žák. Rozhovor Božské osobnosti a nejmoudřejšího z lidí musí každého soudného člověka zaujmout a vyvolat zájem o nastoupení duchovní cesty k sebepoznání. Bhagavadgíta obsahuje kompletní návod jak cvičit jógu a tak postupně získávat moudrost a překonávat nevědomost. Tento návod je složitý a cesta samotná je obtížná a plná nástrah, ale každý pokrok je odměněn radostí a získání nejvyššího poznání je nepopsatelná blaženost.

**78. Kde je Krišna, pán jógy, kde je lučištník Ardžuna, tam, jak míním, je štěstí, vítězství, hojnost a neochvějná spravedlnost.**

Tento verš završuje celou Bhagavadgítu. V Srdci každé bytosti je Bůh a základem myslí každé bytosti je Ardžuna. Tím je každému přislíbeno, že jakmile se pustí do boje proti své nevědomosti, tak nemůže prohrát. Může jen získat částečně nebo úplně poznání svého pravého Já. Každý může poznat svoji věčnou, neměnnou a blaženou podstatu. To je vskutku jediný opravdový zárazk v tomto světě. A každý jej může uskutečnit.

### **Závěrem**

Moderní badatelé zkoumající Bhagavadgítu popírají, že by to bylo dílo jediné bytosti. Na různých rozborech se snaží dokázat určitý vývoj, doplňování a rozšiřování tohoto díla mnoho autory po poměrně dlouhé období stovek let. Naproti Indové věří, že Bhagavadgíta je dílem Krišnovým, kdy ji vyslovil pro Ardžunu těsně před vypuknutím bitvy. Je možné nějakým způsobem tyto zdánlivě protichůdné názory sjednotit? Samozřejmě, že to lze. Uvážíme-li obsah Bhagavadgíty, kde se dozvíme, že v každém člověku, v jeho srdci dli Krišna, potom nám jednoduše vychází, že Krišna byl původcem všech autorů Mahabharáty a tím i Bhagavadgíty. Všichni jednotliví autoři jsou pouze nástroje, které měly toto dílo vytvořit a zachovat pro další generace. A co ten dlouhý čas? To je přece opět sám Krišna, čas který ničí, ale také čas který tvoří. Touto metodou, kdy aplikujeme komplexní způsob myšlení Indů na analytické myšlení evropské, můžeme dojít ke shodě. Naše analytické myšlení zkoumá detaily, ale přehlíží celkovou funkci všech detailů spojených v jeden celek. Naproti tomu

indický způsob myšlení předpokládá univerzální příčinu, původ a zdroj veškeré existence, uvědomuje si nepřebornou provázanost všech jejích projevů a snaží se všechny jednotlivé detaily vnímat právě ve všech možných souvislostech. Tento přístup je mnohem dokonalejší a mnohem pravdivěji postihuje fenomény, které se ve světě a v lidských životech objevují.

### **Použitá literatura**

1. Bhagavadgíta, Jan Filipický a Jaroslav Vacek, Odeon 1976
2. Bhagavadgíta, Rudolf Janíček, Santal 1995
3. Bhagavadgíta taková jaká je, ISKCON 1983, Německo
4. Srimad Bhagavadgita, Sri Ramakrishna Math, Chennai, India
5. Spisy Sri Ramany Maharishiho, Karel Weinfurther, 1940
6. The Collected Works of Sri Ramana Maharshi, Sri Ramanasrama, 2002, India
7. Bohové s lotosovými očima, Dušan Zbavítel a kol. Praha 1997

## **Poznámky:**